

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΒ'	ΤΕΥΧ. Α'	ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308	1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1995	ΑΡΙΘ. 16
----------	----------	---	------------------	----------

ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ ΚΡΟΥΣΕΩΣ;*

20. Τὸ ζήτημα τῆς «θρησκευτικῆς οὐδετερότητος» τοῦ Κράτους.

Οἱ ἀντιτιθέμενοι στὴν παροχὴ — ἐντὸς τῶν σχολείων — ὀρθοδόξου χριστιανικῆς ἀγωγῆς φρονοῦν ὅτι «τὸ Κράτος θὰ ὀφείλε νὰ εἶναι θρησκευτικὰ οὐδέτερο»¹²⁹. Πρόκειται καὶ πάλιν περὶ γνώμης, ἡ ὁποία παραγνῶριζει τὴν οὐσίαν καὶ τὴν δομὴν τοῦ δημοκρατικοῦ Κράτους, μέσα στὸ ὁποῖο ὁ κύριος εἰσηγητὴς καὶ διαμορφωτὴς τοῦ ἐκπαι-

στραγγαλίσῃ τὴ θέλησιν αὐτή; Πῶς θὰ ἀκρωτηριάσῃ τοὺς σκοποὺς τῆς παιδείας παραβλέποντας θεμελιώδη πνευματικὴ προδιάθεσιν τῆς ἐκκολλητομένης καὶ ἀναπτυσσομένης ὑπάρξεως τῶν νέων;

Τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα τῆς ὀρθοδόξου Ἑλλάδος δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀδιαφορήσῃ στὸ ζήτημα τοῦ θρησκευτικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν μαθητῶν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀναγκαῖος πρὸς ἱκανοποίησιν ἐμφύτου ὑπαρξιακῆς ἀνάγκης αὐτῶν, συνηρημένης πρὸς τὴν καθολικότητα τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος¹³¹. Εἶναι τόσο μεγάλη ἡ θρησκευτικὴ ὀρμὴ μέσα στὸν ἄνθρωπο, ὥστε καὶ οἱ «ἄθεοι» δημιουργοῦν ὑποκατάστατα τῆς Θρησκείας. Κατὰ τὸν κορυφαῖο ἐκπρόσωπο τοῦ Ὑπαρξισμοῦ Karl Jaspers (Γιάσπερς), «ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ διαφορετικὰ παρὰ νὰ δέχεται καὶ καταφάσκει ἓνα Ἀπόλυτο»¹³². «Ἡ ἀνθρωπίνη πνευματικὴ κατασκευὴ, τονίζει ὁ ἴδιος, εἶναι τέτοια ὥστε τὸ Ἀπόλυτο εἶναι τρόπον τινὰ ἓνας τόπος, στὸν ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος ἀπαραιτήτως καὶ ἀναποφεύκτως πρέπει νὰ τοποθετήσῃ κάτι. Ὁρθῶς ἔχει λεχθῆ γιὰ φανατικούς ἀθέους, ὅτι αὐτοὶ προσκυνοῦν τὴν ἄρνησιν τοῦ Θεοῦ»¹³³. Κλασικὸ

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν
Τακτικοῦ Μέλους τῆς «Εὐρωπ. Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

δευτικοῦ ιδεώδους στὸν κοσμοθεωρητικὸ καὶ βιοθεωρητικὸ τομέα εἶναι ἡ συντριπτικὴ πλειονότης τοῦ λαοῦ. Τὸ διατυμπανιζόμενον αἶτημα τῆς «λαϊκῆς κυριαρχίας» εἶναι τελείως ἀνεδαφικόν, ἐὰν λησμονηθῆ ὅτι, ὅπως τονίσαμε καὶ πρὶ πάντων, τὸ δημοκρατικὸ Κράτος εἶναι ἡ δυναμικὴ συνισταμένη καὶ σύνθεσις τῶν προσανατολισμῶν καὶ τῆς στρατηγικῆς πολυαριθμῶν συμπαικτῶν, δηλαδὴ ἀτόμων καὶ ομάδων, κυβερνῶντων καὶ κυβερνωμένων, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν κανόνων τῆς διεξαγωγῆς τοῦ δημοκρατικοῦ παιγνιδίου, ἑναρμονίζουν τοὺς ρόλους των. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς εἶναι τὰ πλήθη τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων ἡ ρητῶς ἐκπεφρασμένη θέλησις ἀπαιτεῖ νὰ εἶναι τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ὑποχρεωτικόν¹³⁰. Πῶς τὸ δημοκρατικὸ Κράτος θὰ

131. Κλασικὸ εἶναι τὸ γνωστὸ χωρίο τοῦ Πλουτάρχου: «Ἀνιέρου πόλεως καὶ ἀθέου, μὴ χρωμένης εὐχαίς, μηδὲ ὄρκους, μηδὲ μαντείας, μηδὲ θυσίας ἐπ' ἀγαθοῖς, μηδ' ἀποτροπαῖς κακῶν οὐδεὶς ἔστιν οὐδ' ἔσται θεατῆς. Ἄλλὰ πόλις ἂν μοι δοκῆ μάλλον ἐδάφους χωρὶς ἢ πολιτεία τῆς περὶ θεῶν δόξης ἀναιρεθείσης παντάπασι, σύστασιν λαβεῖν ἢ λαβοῦσα τηρήσαι» (Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὸ ζήτημα τῶν ἐνδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ - Συμβολὴ στὴν Ὁρθόδοξον Θεολογικὴ Γνωσιολογία, Ἀθήναι, 1992, σ. 38).

132. Karl Jaspers, Einführung in die Philosophie, München 1953, σ. 78.

133. Karl Jaspers, Psychologie der Weltanschauungen, Berlin 1925, σσ. 184 ἐξ.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 614 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

129. Εὐτύχη Μπιτσάκη, ἐνθ' ἄνωκ.

130. Ὑπενθυμίζουμε τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα στατιστικὴ: Ἐφημ. «Τὰ Νέα», 19 Μαΐου 1995, σ. 12.

παράδειγμα σχετικώς είναι ο Nietzsche (Νίτσε), του οποίου το έργο μελετήθηκε πολύ από τον Jaspers, που προέβαλε τις λανθάνουσες μέσα σ' αυτό θρησκευτικές νοσταλγίες. «*Ενώ ή κυριαρχούσα θεμελιώδης κατεύθυνσις στη σκέψι του Nietzsche είναι να φθάσωμε μόνοι, με τις ιδικές μας δυνάμεις και χωρίς τον Θεό, στην ύψιστη ανύψωσι του ανθρώπου, εν τούτοις στην πραγματικότητα, άκουσίως και άσυνειδήτως, όσον το δυνατόν έντονώτερον δεικνύεται σ' αυτόν, ότι ή πεπερασμένη ύπαρξις (Dasein) του ανθρώπου, χωρίς το Υπερβατικό, δέν ήμπορεί να τελειωθή. Η άρνησις του Υπερβατικού συντελεί, ώστε αυτό πάλιν να αναφαίνεται σε νοθευμένα υποκατάστατα...*»¹³⁴. «*Όστε «ό Nietzsche, όταν άπορρίπτει την πίστι στον Θεό και προβάλλει ένδοκοσμικά υποκατάστατα, στην πραγματικότητα όρμά σταθερώς προς το Υπερβατικό. Η μηδενιστική στάσις άπέναντι στο Υπερφυσικό δέν φέρει τη γαλήνη στο είναι. Η άθεία του Nietzsche είναι ή αυξανόμενη άνησυχία μιάς άναζητήσεως του Θεού, που ίσως δέν κατανοεί πλέον τον έαυτόν της*»¹³⁵. Έτσι εξηγείται γιατί ο Nietzsche, που διεκήρυξεν, ότι «ό Θεός απέθανε», ξεσπά στην περιπαθή προσευχή:

«*Ω! Έλα πίσω μέσα μου,
άγνωστέ μου Θεέ,
που είσαι ό πόνοσ μου
και ή έσχάτη εύτυχία μου*»¹³⁶.

Οί διαπιστώσεις αυτές πείθουν ότι θα ήταν πολύ συρρικνωμένος ό πνευματικός προσανατολισμός των μαθητών, εάν τα σχολεία δέν προσέφεραν δαφιλή θρησκευτική άγωγή.

Έξ άλλου πρέπει να άποφευχθή οίσοσδήποτε στρουθοκαμηλισμός. Πρέπει να μη παραθεωρήσωμε το γεγονός, ότι ό προπαγανδισμός του θρησκευτικού άποχρωματισμού ή της κοσμοθεωρητικής και βιοθεωρητικής ούδετερότητος της καθ' όλου παιδείας άποσκοπεί συνειδητώς ή άσυνειδήτως στο να μείνη ό δρόμος άνοιχτός για την εισβολή του υποκαταστάτου κάποιας ιδεολογίας. Όπως εύφυώς έχει λεχθή, άν δέν με ά-

πατά ή μνήμη, από τον Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης κ. Δ. Μαρωνίτη σε κάποια μελέτη του, την όποία έχω άναγνώσει προό έτών, μερικοί θολώνουν τα νερά, για να άποτρέπουν άλλους να επιδίδωνται στην πνευματική άλεια, ενώ οί ίδιοι πυρετωδώς έτοιμάζουν για τα ψάρια δίχτυα και δολώματα. Ό νιχιλισμός είναι φαινομενικός και όχι πραγματικός.

Βεβαίως μέσα σε μία δημοκρατική κοινωνία, από τη σκοπιά της έλευθερίας της συνειδήσεως, είναι κατανοητά ό πλουραλισμός και ή έλευθερα διακίνησις των ιδεών και ή κριτική αυτών, ή όποία πρέπει να γίνεται και μέσα στα σχολεία από υπεύθυνα πρόσωπα, για να μπορούν οί εκπαιδευόμενοι να άναπτύξουν την ύγια έκλεκτική σκέψι και να αυτοπροσδιορισθούν. Άλλά παιδεία πραγματική, χωρίς καταπολέμησι της ούδετερότητος του νιχιλισμού, χωρίς κοσμοθεωρητικό προσανατολισμό και χωρίς σύστοιχη άξιολογία και πρακτική δεοντολογία, χωρίς χειραγωγούντα πρόσωπα, τα όποια προσπαθούν να θέσουν σε κίνησι μέσα στις ψυχές των νέων χορδές αντίστοιχες προς τις παλλόμενες μέσα στην ιδική τους, δέν είναι δυνατόν να υπάρξη.

Η έλευθερία και ή υπευθυνότης των πολιτών, τις όποιες καθορίζει το Σύνταγμα ως σκοπό της παιδείας, δέν εκδηλώνεται μπροστά στο Μηδέν, άλλ' έχουν πάντοτε άναφορικότητα προς κάτι και προς ώρισμένα άξιολογικά κριτήρια. Η έλευθερία είναι το στίγμα δύο συντεταγμένων. Την ένδότερη ύψη αυτής δέν συνιστά τόσον άρνητικά ή έλευθερία από κάτι, δηλαδή ή έξωτερική έλευθερία των πράξεων, που γίνονται χωρίς έξάρτησι και καταναγκασμό, όσον κυρίως και προό πάντων θετικώς ή έλευθερία προς κάτι, δηλαδή ή έλευθερία της αυτοδεσμεύσεως προς κατάφασι άληθειών και κανόνων, οί όποιοί διασπούν τα όποιαδήποτε «ντετερομινιστικά» πλαίσια και άνταποκρίνονται στα δεοντολογικά αίτήματα της ιεραρχικής κλίμακος των άξιών, ή όποία προβάλλεται κατά διαφορετικόν τρόπο από διαφόρους.

Έπομένως θρησκευτικός, κοσμοθεωρητικός και βιοθεωρητικός άποχρωματισμός της παιδείας είναι άδύνατον να υπάρξη. Μερικοί τομείς του κρατικού παιδευτικού και πολιτιστικού έργου και ή θεσμοθετημένη εκπαίδευσις θα ήταν δυνατόν *υποθετικώς* εις μίαν — εύτυχώς άπίθανη — άποφράδα συγκυρία ολοκληρωτικού προσανατολισμού της έθνικής ζωής να έξαναγ-

134. Karl Jaspers, Nietzsche. Eine Einführung in das Verständnis seines Philosophierens, Berlin-Leipzig 1936, σ. 380.

135. Ένθ' άνωτ., σσ. 385 έξ. Εύαγγέλου Δ. Θεοδώρου, 'Η Φιλοσοφία της Θρησκείας του Karl Jaspers, έν Θεσσαλονίκη 1963, σσ. 12-14.

136. Johannes Hessen, Existenzphilosophie, Essen 1948, σ. 27. Εύαγγέλου Δ. Θεοδώρου, 'Η Φιλοσοφία της Θρησκείας του Κάρολ Μάρξ, 'Αθήνα, 1984, σ. 79.

κασθούν (όπως συνέβη λ.χ. στο σοβιετικό καθεστώς) όχι προς ουδετερότητα και αποχρωματισμό, αλλά προς χρωματική μεταλλαγή. Θα ήταν υποθετικώς δυνατόν να καταργηθῆ, ὃ μὴ γένοιτο, ἢ κυανόλευκος μὲ τὸ Σταυρὸ καὶ νὰ υποχρεωθῶν λ.χ. μελανοχίτωνες ἢ ἐρυθροχίτωνες μαθητὲς νὰ ὑφίστανται διαβουκόλησι ὑπὸ μίαν μέλαινα ἢ ἐρυθρὰ ἰδεολογικὴ σημαία. Τὴν θέσι στὸν κενὸ θρόνον τῆς Θρησκείας καταλαμβάνει ὁπωσδήποτε κάποιο ἰδεολογικὸ σχῆμα. Ἡ εὐκρίνεια λοιπὸν ἀπαιτεῖ νὰ διακηρυχθῆ, ὅτι κατὰ τὴ συζήτησι περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς παιδείας πρέπει νὰ ἀφαιρεθῆ τὸ προσωπεῖο τῆς ἰδεολογικῆς, κοσμοθεωρητικῆς, βιοθεωρητικῆς καὶ ἀξιολογικῆς ουδετερότητος. Κατὰ τὴ συζήτησι αὐτὴ τὸ ζητούμενο σὲ τελευταία ἀνάλυσι δὲν εἶναι ἡ ἐπίτευξις τοῦ πνευματικοῦ ἀποχρωματισμοῦ, τῆς ουδετερότητος, τοῦ μηδενισμοῦ. Τὸ ζητούμενο εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἀξιολογικῶν κριτηρίων τῆς ἐκλογῆς μεταξὺ τοῦ α' ἢ β' χρώματος μεταξὺ τῆς α' ἢ β' —ἰδεολογικῆς μὲ τὴν πρωταρχικὴν σημασίαν τῆς λέξεως— ταυτότητος τῆς παιδείας¹³⁷.

Γιὰ τοὺς Ὁρθοδόξους Ἕλληνες ἡ ἐκλογὴ δὲν πρέπει νὰ εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνην, τὴν ὁποία ἐπιβάλλουν τὰ μακροαίωνα βιώματα τοῦ Γένους. Ἡ ἀγωγή δὲν πρέπει νὰ ἀποκόπτη ἀπὸ τὶς πνευματικὲς μας ρίζες. Εἶναι ἀπαράδεκτο νὰ ὑπονομεύωμε τὸ ἑλληνορθόδοξο ἢ ἑλληνοχριστιανικὸ ἰδεώδες τῆς παιδείας, ἐπειδὴ πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια ἐκεῖνοι, ποὺ κατέλυσαν τὶς πολιτικὲς μας ἐλευθερίες, χρησιμοποιοῦσαν τὴν φράσι «Ἑλλὰς Ἑλλήνων Χριστιανῶν». Ποτὲ δὲν ἀρνοῦμεθα τὸ γνήσιο, ἐπειδὴ τὸ πλαστὸ, γιὰ νὰ κυκλοφορήσῃ, μιμείται τὴ μορφὴν τοῦ προὔπαρχοντος γνησίου. Ἄς ἐπιτραπῆ νὰ ὑπενθυμίσωμε ὅτι σὲ γνήσιο καὶ ὄχι πλαστὸ παιδευτικὸ ἰδεώδες ἀναφερόταν ἀκριβῶς ὁ Γεώργιος Παπανδρέου, ὅταν τὴν 11ην Μαρτίου 1965 ὡς Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων στὴν ἱστορικὴ ἐμπιστευτικὴ ἐγκύκλιό του πρὸς τοὺς Γενικοὺς Ἐπιθεωρητὲς Μέσης Ἐκπαίδευσεως ἀπέκρουε τοὺς κινδύνους ἐκ τῆς ἀποπειράς διεισδύσεως στὴν Ἑλλάδα τῆς «πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν Νέων» προπαγάνδας τῶν ὀπαδῶν τοῦ ἱστο-

ρικοῦ καὶ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ καί, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, διεκήρυττε τὰ ἑξῆς:

«Τὰ ἰδικὰ μας ἰδανικὰ εἶναι τὰ ἰδανικὰ τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ... Πᾶσα ἐκτροπὴ πρέπει νὰ κολάζεται αὐστηρῶς. Καὶ ἂν συμβῆ νὰ ὑπάρξουν διδάσκαλοι, ὄχι ἀνήκοντες, ἀλλὰ ἀπλῶς συμπαθοῦντες ἢ ἀνεχόμενοι τὴν... προπαγάνδα (τοῦ ἀθεϊστικοῦ ὕλισμοῦ), δὲν ἔχουν θέσιν εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν.

»Ὅσοι πιστεύουν εἰς τὰ ἰδεώδη των, τὰ ὑπερασπίζονται. Καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἰδανικῶν μας καὶ τὴν ἔμπνευσιν τῆς Νέας Γενεᾶς ἔχει ἀναθέσει ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν κόσμον.

»Γνωρίζω ὅτι ἔχουν μέτροι τοῦδε ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας σχετικαὶ ἐγκύκλιοι. Ἄλλ' ἐπεθύμουν, λόγῳ τῆς μεγάλης σοβαρότητος τοῦ θέματος νὰ ἐποικινωνήσω καὶ ἐγὼ προσωπικῶς μεθ' ὑμῶν. Παρακαλῶ, ὅπως εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς ὑποβάλλητε (Ὑπουργεῖον Παιδείας, Γραφεῖον Ὑπουργοῦ - Ἐμπιστευτικῶς) σχετικὴν ἐκθεσίαν»¹³⁸.

Ὁ φωτεινὸς νοῦς τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Παπανδρέου θεωροῦσε τὰ ἑλληνοχριστιανικὰ ἰδεώδη τόσο ἀναγκαῖα γιὰ τὴν παιδείαν, ὥστε —παρὰ τὸν φόρο τῶν πρωθυπουργικῶν καὶ ὑπουργικῶν καθηκόντων του— αἰσθανόταν τὴν ἀνάγκη νὰ κατευθύνῃ προσωπικῶς τὴν προσπάθεια πρὸς ἐμπέδωσι τῶν ἑλληνοχριστιανικῶν ἰδανικῶν στὶς ψυχὰς τῶν νέων καὶ πρὸς καταπολέμησι οἰασδήποτε ἀποπειράς πρὸς διάβρωσίν τους.

Γι' αὐτὸ ὅπως ἔχουμε ἐπισημάνει, «ἀποτελεῖ εἴτε χονδροειδῆ ἀγνοίαν εἴτε συνειδητὴν κακοποιήσιν τῆς ἀληθείας ὁ κατὰ ψιπτακίζοντα τρόπον εὐκαίρως - ἀκαίρως ἐπαναλαμβανόμενος ἰσχυρισμὸς, ὅτι τὸ ἰδεώδες περὶ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ἔχει προέλευσιν ἀντιδραστικὴν, σκοταδιστικὴν καὶ χουντικὴν»¹³⁹.

(Συνεχίζεται)

138. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὰ «ἑλληνοχριστιανικὰ ἰδεώδη» τῆς παιδείας, Ἀθήναι, 1984, σσ. 15-17.

139. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 18.

137. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ παιδεία τῆς ἐλευθερίας καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς παιδείας, σσ. 24-25. Τοῦ ἰδίου, Τὸ Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, Ἀθήνα 1982.

Η ΠΑΠΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΥΤ UNUM SINT ΚΑΙ Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Υπό τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἀναγνωρίζονται οἱ μέχρι τώρα θετικοὶ καρποὶ τῶν διμερῶν καὶ τῶν πολυμερῶν Θεολογικῶν Διαλόγων, οἱ ὁποῖοι συνέβαλαν μὲ ἐπιτυχία τόσο στὴν ἀμοιβαία γνωριμία τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσο καὶ στὴ θεολογικὴ τους προσέγγιση. Ὡστόσο, «ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν ἀναγκαία καὶ ἐπαρκῆ ὁρατὴ ἐνότητα στὴν κοινωνία τῆς μοναδικῆς Ἐκκλησίας ποὺ θέλησε ὁ Χριστὸς ἀπαιτεῖ ἀκόμη ὑπομονητικὴ καὶ θαρραλέα ἐργασία. Κατ' αὐτὴν, πρέπει νὰ

μέχρι τοὺς λαϊκοὺς πιστοὺς, ἀφοῦ πάντες ἔχουν λάβει τὸ χρίσμα τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἶναι τὸ ἴδιο Πνεῦμα, τὸ ὁποῖο ἐνισχύει τὸ Ἱερατεῖο καὶ τὸ ὁποῖο κινεῖ τὸ *sensus fidei*. Ἐν ὄψει τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ διαλόγου πρέπει νὰ ἀκολουθηθῆ μιὰ εὐρεία καὶ ἀκριβῆς κριτικὴ διαδικασία γιὰ τὴν ἀνάλυσή τους καὶ γιὰ τὴν ἐπαλήθευση κατὰ τρόπο αὐστηρὸ τῆς συνοχῆς τους μὲ τὴν παράδοση τῆς πίστεως, ἡ ὁποία παραλήφθηκε ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ βιώθηκε στὴν κοινωνία ἀπὸ τοὺς συνηγμένους γύρω ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο, τὸν νόμιμο ποιμένα, πιστοὺς» (παράγρ. 80, σελ. 93-94).

Τοῦ Καθηγητοῦ κ. ΒΑΣΙΛΙΟΥ Ι. ΦΕΙΔΑ

μὴ ἐπιβληθοῦν καὶ ἄλλες ὑποχρεώσεις, ἐκτὸς ἀπὸ ὅσες εἶναι ἀπαραίτητες» (παράγρ. 78, σελ. 91- 92). Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Θεολογικὸς Διάλογος πρέπει νὰ ἐπιμείνῃ στὰ κύρια προβλήματα γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας καὶ νὰ μὴ διευρύνῃ τὸ θεματολόγιό του μὲ τὴν προσθήκη νέων δευτερευόντων θεμάτων. Ἐν τούτοις, ἡ ἀξιοπιστία τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων θὰ μπορούσε νὰ ἐνισχυθῆ μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἀποδοχὴ (*receptio*) τῶν συντασσομένων κοινῶν θεολογικῶν κειμένων ἀπὸ τὶς Μικτὲς Ἐπιτροπές, ὥστε οἱ Θεολογικοὶ Διάλογοι νὰ ἐνεργοποιήσουν τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς πλήρους κοινωνίας:

«Ἐφ' ὅσον ὁ διάλογος συνεχίζεται σὲ νέα θέματα ἢ ἀναπτύσσεται σὲ μεγαλύτερο βάθος, ἔχουμε νὰ ἐκπληρώσουμε μιὰ νέα ὑποχρέωση, νὰ ἀποδεχθοῦμε δηλαδὴ τὰ μέχρι τώρα ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα. Αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ μείνουν μόνο διακηρύξεις τῶν διμερῶν Ἐπιτροπῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνουν κοινὴ κληρονομία. Γιὰ νὰ φθάσουμε σὲ αὐτὸ καὶ νὰ ἐνισχύσουμε ἔτσι τοὺς δεσμοὺς τῆς κοινωνίας, εἶναι ἀναγκαία μιὰ σοβαρὴ μελέτη, ἡ ὁποία πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ καὶ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ στὸ σύνολό του κατὰ ποικίλους τρόπους καὶ μὲ τὴ λειτουργία τῶν διαφόρων ἀρμοδιοτήτων. Πράγματι πρόκειται γιὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται συχνὰ στὴν πίστη καὶ τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν μιὰ γενικὴ συμφωνία (*consensus*), ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο

Τὰ συμπεράσματα λοιπὸν ἀπὸ τὶς βασικὲς θέσεις καὶ προτάσεις τῆς νέας παπικῆς Ἐγκυκλίου γιὰ τοὺς σκοποὺς καὶ τὴ μεθοδολογία τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων θὰ μπορούσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν πολὺ ἐνθαρρυντικὰ γιὰ μιὰ ἀποτελεσματικώτερη προώθηση τῆς ιδέας τῆς ἐνότητας τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἰδιαίτερα στὶς σχέσεις μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ὡστόσο, εἶναι σαφὲς ὅτι οἱ μὲν θέσεις τῆς παπικῆς Ἐγκυκλίου παραμένουν προσηλωμένες στὶς ἤδη διαμορφωμένες ἐκκλησιολογικὲς ἀρχὲς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ οἱ προτάσεις θέτουν τὶς ἀρχὲς αὐτὲς ὑπὸ τὸν ἔλεγχο τῶν κριτηρίων τῆς κοινῆς παραδόσεως τῆς πρώτης χιλιετίας τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῆς μίας, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴ γνωστὴ διακήρυξη τῆς Β' Βατικανῆς συνόδου «ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι παρούσα στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διοικεῖται ἀπὸ τὸν διάδοχο τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοὺς εὐρισκομένους σὲ κοινωνία μὲ αὐτὸν ἐπισκόπους», ἀλλὰ συγχρόνως γίνεται δεκτὸ ὅτι καὶ οἱ ἄλλες χριστιανικὲς Ἐκκλησίες καὶ Κοινότητες, «ἀκόμη καὶ ἂν πιστεύουμε ὅτι πάσχουν ἀπὸ ἐλλείψεις, δὲν εἶναι ἐπ' οὐδενὶ ἐστερημένες σημασίας καὶ ἀξίας στὸ μυστήριό τῆς σωτηρίας». Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ διατυπώνεται ἡ θέση τῆς παπικῆς Ἐγκυκλίου, κατὰ τὴν ὁποία «πράγματι, τὰ στοιχεῖα τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς ἀλήθειας, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν στὶς ἄλλες χριστιανικὲς Κοινότητες, σὲ διάφορους βαθμοὺς οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ, ἀποτελοῦν τὴν ἀντικειμενι-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 617 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

κή βάση της υπάρχουσας κοινωνίας, έστω άτε-
λους, μεταξύ αυτών και της Καθολικής Έκκλη-
σίας» (παράγρ. 11, σελ. 15).

Έν τούτοις, ή άξιολόγηση της Όρθοδόξου
Έκκλησίας διαφοροποιείται από τη γενικότερη
αυτή κρίση για την «έλλειματικότητα» ή την «ά-
τέλεια» των έκτός της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλη-
σίας έκκλησιαστικών σωμάτων, αφού έπισημαί-
νεται στην παπική Έγκύκλιο ή ιδιαίτερα θετική
για τὸ ζήτημα αυτό στάση της Β' Βατικανής
συνόδου (Unitatis redintegratio, 15): «Ός πρὸς
τις Όρθόδοξες Έκκλησίες, τὸ συνοδικὸ Διάταγμα
περὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ μπόρεσε νά διακη-
ρύξει ειδικότερα, ὅτι, “μὲ τὴν τέλεση τῆς Εὐχα-
ριστίας τοῦ Κυρίου, σὲ κάθε μία ἀπὸ τις Έκ-
κλησίες αυτές, ή Έκκλησία τοῦ Θεοῦ οἰκοδο-
μεῖται καὶ αὐξάνει”. Η ἀναγνώριση ὄλων αυ-
τῶν, ἀνταποκρίνεται σὲ μία ἀπαίτηση τῆς ἀλη-
θείας» (παράγρ. 12, σελ. 17). Στὰ πλαίσια αυτά
κατανοεῖται καὶ ή έντυπωσιακή ανάπτυξη τοῦ
πνεύματος τῆς Β' Βατικανῆς συνόδου (Unitatis
redintegratio, 17) στην πρόσφατη παπική Έγκύ-
κλιο: «Η Σύνοδος δὲν ἀρνείται νά προβάλῃ ὅ-
λα ὅσα καθιστοῦν τις Έκκλησίες τῆς Ἀνατολῆς
καὶ τῆς Δύσεως ὅμοιες μεταξύ τους (semblables
entre elles). Συμφάνως πρὸς τὴν ἱστορικὴ ἀλή-
θεια δὲν διστάζει νά διακηρύξῃ: “Δὲν εἶναι ἐκ-
πληκτικὸ ὅτι ὀρισμένες ἀλήθειες τοῦ ἀποκεκα-
λυμμένου μυστηρίου κατανοήθηκαν μερικὲς φο-
ρὲς καλλίτερα καὶ ἐξηγήθηκαν καλλίτερα ἀπὸ
τὴ μία πλευρὰ παρὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὥστε νά
πρέπει νά ποῦμε ὅτι οἱ διαφορετικὲς αυτές θεο-
λογικὲς διατυπώσεις εἶναι περισσότερο συμπλη-
ρωματικὲς παρὰ ἀντιθετικὲς μεταξύ τους. Η
ἀνταλλαγὴ μεταξύ τῶν Έκκλησιῶν τῶν δωρεῶν
αὐτῶν ὡς συμπληρωματικῶν καθιστᾶ γόνιμη τὴν
κοινωνία”» (παράγρ. 57, σελ. 68-69).

Εἶναι λοιπὸν εὐνόητη ή διακήρυξη τῆς παπι-
κῆς Έγκυκλίου, ὅτι, «ὑπὸ τὴν προοπτικὴ αὐτῆ, ή
Καθολικὴ Έκκλησία δὲν θέλει τίποτε ἄλλο, πα-
ρὰ τὴν πλήρη κοινωνία μεταξύ Ἀνατολῆς καὶ
Δύσεως. Σὲ τοῦτο ἐμπνέεται αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἐμ-
πειρία τῆς πρώτης χιλιετίας...» (παράγρ. 61, σελ.
73). Ἀπὸ τὴν ἐμπειρία αὐτὴ ὁμως ἐμπνέεται καὶ
ή Όρθόδοξη Έκκλησία κατὰ τὴν κριτικὴ ἀξι-
ολόγηση τῶν διαφοροποιήσεων τῆς Δυτικῆς Έκ-
κλησίας στὴ δεύτερη χιλιετία, ειδικότερα ὡς
πρὸς τὴ θεολογικὴ ἐρμηνεία τοῦ παπικοῦ πρω-
τείου, γι' αὐτὸ καὶ ή συνάντηση στὴν κοινὴ ἐμ-
πειρία τῆς πρώτης χιλιετίας ἀποτελεῖ τὴ μόνη

ἐλπίδα ὄχι μόνο για τὴν ἀποκατάσταση τῆς κοι-
νωνίας μεταξύ τῆς Όρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαιο-
καθολικῆς Έκκλησίας, ἀλλὰ καὶ για τὴν κοινὴ
προσέγγιση τοῦ σχετικοῦ θεολογικοῦ προβλημα-
τισμοῦ τῆς προτεσταντικῆς Μεταρρυθμίσεως. Ὁ
Λούθηρος, ὅπως οἱ δυτικὲς Μεταρρυθμιστικὲς
σύνοδοι τοῦ ΙΕ' αἰῶνα, ἀπέρριπταν κυρίως τὶς
μετὰ τὸ σχίσμα τῶν Έκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ
Δύσεως (1054) εἰσαχθεῖσες κυρίως ἀπὸ τοὺς δυ-
τικοὺς κανονολόγους καινοτομίες στὴ θεωρητικὴ
θεμελίωση καὶ στὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ πα-
πικοῦ πρωτείου. Αὐτὸ ἰσχύει ειδικότερα τόσο
ὡς πρὸς τὴν αὐτονόμησή του ἀπὸ τὴ συνοδικὴ
λειτουργία τοῦ ὄλου έκκλησιαστικοῦ σώματος,
ὅσο καὶ ὡς πρὸς τὴ διεκδίκηση τῆς ὑπερέχου-
σας ἀθθεντίας τοῦ πάπα ἔναντι καὶ αὐτῆς ἀκόμη
τῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου.

Η κοινὴ καὶ ἀστασίαστη ἐμπειρία τῆς πρώ-
της χιλιετίας για τὸν συνοδικὸ χαρακτήρα κάθε
μορφῆς πρωτείου ἐξέφραζε κατὰ τρόπο ἀθθεν-
τικὸ τὴ συνείδηση τοῦ ὄλου έκκλησιαστικοῦ σώ-
ματος καὶ φανέρωνε ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ
ἀγίου Πνεύματος τὴν ἐνότητα τῆς μίας, ἀγίας,
καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Έκκλησίας. Η κοι-
νὴ αὐτὴ ἐμπειρία, ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τις πολεμι-
κὲς ή ἀντιρρητικὲς θεολογικὲς ἀντιπαραθέσεις
τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος, μπορεῖ νά ἀποτελέ-
σῃ τὴ μόνη σταθερὴ έκκλησιολογικὴ καὶ έκκλη-
σιαστικὴ βάση για τὴν ὀρθὴ ἐρμηνεία καὶ τὴν
παραδεκτὴ περιγραφή τόσο τοῦ κανονικοῦ πε-
ριοχομένου, ὅσο καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ παπι-
κοῦ πρωτείου στὴ ζωὴ τῆς Έκκλησίας. Η Μι-
κτὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ διμεροῦς Θεολογικοῦ Διαλό-
γου ἔχει ὅλες τις θεολογικὲς προϋποθέσεις νά
ἀνταποκριθῇ στὸ μέγεθος τῆς έκκλησιαστικῆς
τῆς εὐθύνης, ἀν ἐναρμονίση μὲ τὴν ἀρμόζουσα
θεολογικὴ γνώση καὶ τὴν πρέπουσα έκκλησια-
στικὴ σύνεση τὰ ἀθθεντικὰ κριτήρια τῆς κοινῆς
ἐμπειρίας τῆς πρώτης χιλιετίας πρὸς τὴ σύγχρο-
νὴ πραγματικότητα, ὅπως προτείνεται μὲ έντυ-
πωσιακὴ ἔμφαση στὴν παπικὴ Έγκύκλιο καὶ ὅ-
πως ἐφαρμόσθηκε πάντοτε κατὰ τὴν πρώτη χι-
λιετία τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῆς Έκκλησίας. Ἄλ-
λωστε, ἄλλη ὁδὸς ἀποκαταστάσεως τῆς έκκλη-
σιαστικῆς κοινωνίας μεταξύ τῆς Όρθοδόξου καὶ
τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Έκκλησίας δὲν ὑπάρχει.

5. Εἶναι προφανὲς ὅτι οἱ προτάσεις τῆς πα-
πικῆς Έγκυκλίου για τὰ κριτήρια τοῦ Θεολογι-
κοῦ Διαλόγου, ειδικότερα μεταξύ τῆς Όρθοδό-
ξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Έκκλησίας, συν-

τονίζονται πρὸς τὶς κύριες προϋποθέσεις ἢ πρὸς τοὺς βασικοὺς ὅρους, τοὺς ὁποίους ἔθεσαν οἱ τέσσαρες Πανορθόδοξες Διασκέψεις (1961, 1962, 1963, 1968) γιὰ τὴν ἔναρξη τοῦ Διαλόγου αὐτοῦ καὶ ἀνανέωσαν ἢ Β' καὶ Γ' Προσυνοδικὲς Πανορθόδοξες Διασκέψεις (1982, 1986). Οἱ ὅροι αὐτοὶ θὰ μπορούσαν νὰ συνοψισθοῦν στὴν πρόταση διεξαγωγῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου: α) ἐπὶ ἴσοις ὅροις, β) μὲ ἀπόλυτα κριτήρια τὴν πρὸ τοῦ σχίσματος (1054) κοινὴ παράδοση τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ τῆς συνεποῦς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, καὶ γ) μὲ τὴν ἀρμόζουσα σὲ ἓνα Θεολογικὸν Διάλογο εἰλικρίνεια προθέσεων καὶ ἐπιδιώξεων. Ἡ παπικὴ Ἐγκύκλιος καλύπτει τὶς δύο πρώτες προϋποθέσεις μὲ ἐντυπωσιακὴ σαφήνεια, ὅπως ἐπιβεβαιώνουν ὄχι μόνον τὰ ἀνωτέρω χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅλο πνεῦμα τῆς κατὰ τὴν ἀξιολόγησιν τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου.

Ἐν τούτοις, ἡ ἐπαχθὴς φόρτιση τῆς ἐμπειρίας στὶς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν δευτέρην χιλιετίαν τοῦ ἱστορικοῦ τους βίου ἐπιτρέπει τὴν ἐνδιάθετη ἀμφισβήτηση τῆς εἰλικρίνειας τῶν προθέσεων ἢ καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας στὴν Ὀρθόδοξην Ἐκκλησίαν τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ τυχόν ὑποκείμενες ἀνειλικρινεῖς ἐπιδιώξεις θὰ μπορούσαν βεβαίως νὰ ἐνθαρρύνουν ἓνα εὐρύτατον κύκλον εἰκοτολογίας μὲ μίαν χρηστικὴν ἀναφορὰ στὶς ὀδυνηρὰς ἐμπειρίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἱστορικὸ παρελθόν. Ὡστόσο καὶ αὐτὲς θὰ μπορούσαν νὰ συνοψισθοῦν: Πρῶτον, στὴν πρόθεση δημιουργίας εὐνοϊκωτέρων ἀντικειμενικῶν προϋποθέσεων γιὰ τὴν δρᾶσιν τῆς Οὐνίας στὶς ἐμπεριστατεσ ὀρθόδοξες χώρες τῆς Ἀνατολῆς, καὶ Δεύτερον, στὴν πιθανὴ ἐλπίδα, κυρίως τῆς παπικῆς αὐλῆς, ὅτι ἡ τυχόν συμφωνία τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ γιὰ τὸν χαρακτήρα καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ πρωτείου τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, μὲ ἄξονα πάντοτε τὴν κανονικὴν παράδοσιν τῆς πρώτης χιλιετίας, θὰ μπορούσε νὰ θεμελιώσῃ μίαν ἀξιοπιστότερην ἀναφορὰν τοῦ σὸν χριστιανικὸν κόσμον τῆς Δύσεως, ἔστω καὶ μὲ μίαν νέα ἐρμηνείαν τῆς ρωμαιοκαθολικῆς θεωρίας γιὰ τὸ παπικὸν πρωτεῖον.

Οἱ δύο αὐτὲς πιθανὲς προοπτικὲς εἶναι οἱ πλέον εὐλογοφανεῖς, γιὰτὶ μπορούν νὰ συνοδευ-

θοῦν ἀπὸ ἄμεσα καὶ πραγματικὰ ἀποτελέσματα. Ὡστόσο, σὲ τελευταία ἀνάλυσιν ὑπάρχει μίαν ἀνυπερέβλητην ἐσωτερικὴν ἀντίφασιν μετὰ τῶν δύο πιθανῶν αὐτῶν ἐπιδιώξεων. Ἡ ὑπαρξὴ τῆς Οὐνίας προέκλυσε καὶ τρέφεται σαφῶς ἀπὸ τὴν καταχρηστικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παπικοῦ πρωτείου, ἐνῶ ἡ ἐπιστροφὴ στὰ κανονικὰ κριτήρια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος τῆς πρώτης χιλιετίας ἀποκλείει τὴν παράτασιν τῆς ζωῆς τῶν οὐνιτικῶν κοινοτήτων στὶς ὀρθόδοξες χώρες τῆς Ἀνατολῆς, ἀφοῦ οἱ ὀργανωτικὲς δομὲς τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν θεμελιώθησαν κατὰ τρόπον ἀπόλυτον στὸ κανονικὸν κριτήριον τῆς ἐδαφικότητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιοδοσιῶν. Ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης δηλαδὴ δὲν θὰ μπορούσε νὰ εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ Πατριάρχην τῆς Δύσεως, ἔστω καὶ ἂν ὡς πρωτόθρονος μετὰ τῶν πέντε πατριαρχῶν εἶχε τιμηθῆ μὲ συγκεκριμένα κανονικὰ προνόμια στὴ λειτουργίαν τοῦ συνοδικοῦ συστήματος.

Συνεπῶς, ἡ ἐφαρμογὴ τῶν προτάσεων τῆς παπικῆς Ἐγκυκλίου στὴν ἐκκλησιαστικὴν πράξιν συνδέεται μὲ σοβαρὰ καὶ παρεπόμενα προβλήματα, τὰ ὁποῖα θὰ συνεκτιμηθοῦν ἀπὸ τὴν Μικτὴ Ἐπιτροπὴν στὰ πλαίσια τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἐν τούτοις, θὰ μπορούσε νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι ἡ παπικὴ Ἐγκύκλιος δὲν ἀποκλείει μίαν διπλὴν ἐρμηνείαν τοῦ παπικοῦ πρωτείου, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπὸ τὴν προβαλλόμενὴν καὶ στὴν παπικὴν Ἐγκύκλιον γνωστὴν ρωμαιοκαθολικὴν θεωρίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τὰ κανονικὰ κριτήρια τῆς κανονικῆς παραδόσεως τῆς πρώτης χιλιετίας. Αὐτὸ θὰ σήμαινε ὅτι τὸ παπικὸν πρωτεῖον ὑπὸ τὴν πρώτην μορφήν θὰ παρέμενε ἀναλλοίωτον στὴν ἐσωτερικὴν λειτουργίαν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ τὸ παπικὸν πρωτεῖον ὑπὸ τὴν κανονικὴν του μορφήν θὰ ἴσχυε στὴν λειτουργίαν τῶν σχέσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν Ὀρθόδοξην Ἐκκλησίαν καὶ μὲ τὶς ἄλλες χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. Ὡστόσο, ἡ διπλὴ ἐρμηνεία τοῦ παπικοῦ πρωτείου δὲν θὰ ἦταν συμφωνὴ πρὸς τὰ κανονικὰ κριτήρια τῆς πρώτης χιλιετίας, τὰ ὁποῖα προβάλλονται μὲ χαρακτηριστικὴν ἔμφασιν στὴν παπικὴν Ἐγκύκλιον ὡς ἡ μόνη ἀστασίασθη ἢ παραδεκτὴ κανονικὴ βάση γιὰ τὴν ἄρσιν τοῦ σοβαροῦ ἐμποδίου στὴν κοινὴ πορεία πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας.

Εἶναι λοιπὸν πιθανὸν νὰ ἔχη συνειδητοποιηθῆ πλέον στὴν παπικὴν αὐλήν, ὅτι οἱ θεωρίαι τῶν

Ἀναμνήσεις τοῦ πολέμου τοῦ 1940*

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ ἱερεὺς.

— Θὰ μᾶς πῆς, μωρὲ ψευτόπαπα, εἶπεν ὁ Χάρτιμαν, ἐὰν οἱ Ἄγγλοι ἦσαν στὸ σπίτι σου ἢ ὄχι;

Ἐπὶ τῇ ἀρνήσει του, γυμνός, κρατούμενος παρὰ δύο Γερμανῶν, διὰ μαστιγίου μετ' ἀγκυλωτοῦ σιδήρου εἰς τὸ κάτω ἄκρον, ἐδέρετο ὑπὸ λοχίου, ἐνῶ ἕτερος Γερμανὸς τοῦ ἔχυνε νερό, ἵνα τὸ μαρτύριον διαρκέσει περισσότερο. Ἄ-

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ριζούτας
κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΤΗΛΛΥΡΙΔΗ

ναίσθητος ἐπὶ τέσσαρες ἡμέρες, μετεφέρθη εἰς τὰς φυλακὰς, ἔνθα 28 ἡμέρας ἔμεινεν ἄνευ τροφῆς, χωρὶς ἐν τούτοις οἱ Γερμανοὶ νὰ δυνηθοῦν νὰ μάθουν τι, ἀπὸ τὸ κρησφύγετον καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀγγλῶν.

Εἰς τὴν πόλιν τῆς Χίου, κατὰ τὸν Ὀκτώβριον 1942, συνέβησαν δύο χαρακτηριστικὰ ἐπεισόδια, λόγῳ τῆς ἐξαθλιώσεως καὶ τῆς πείνης. Εἰς ἓνα πτωχικὸν σπίτι, τὴν νύκτα ἀπέθνησκεν ἐκ πελάγρας ὁ σύζυγος, ἐνῶ ἡ σύζυγος παρηκο-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 637 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

ρωμαιοκαθολικῶν κανονολόγων τῆς δεύτερης χιλιετίας γιὰ τὸ παπικὸ πρωτεῖο, μὲ ἀφετηρία κυρίως τὴν ἄκριτη κωδικοποίηση τοῦ Γρατιανοῦ κατὰ τὸν IB' αἰῶνα (Decretum Gratiani), καίτοι γαλούχησαν τὴν ἐσωτερικὴν ἀνταρξεία τῆς παπικῆς αὐθεντίας, ἐν τούτοις ἐπληξαν τὸ πραγματικὸ ἐκκλησιαστικὸ κύρος τοῦ παπικοῦ θρόνου τόσο μὲ τὴ διακοπὴ τῆς κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως (1054), ὅσο καὶ μὲ τὴν ἀπόσχιση ἀπὸ τὴ Δυτικὴ Ἐκκλησία τῆς προτεσταντικῆς Μεταρρυθμίσεως (ΙΣΤ' αἰῶνας). Ἐνῶ δηλαδὴ κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία τὸ σύμφωνο μὲ τὴν κανονικὴν παράδοσιν πρωτεῖο τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ὡς τοῦ πατριάρχου τῆς Δύσεως λειτουργοῦσε μέσα ἀπὸ τὸν κανονικὸν θεσμὸ τῆς Πενταρχίας τῶν πατριαρχῶν καὶ τὴν Οἰκουμενικὴν σύνοδο σὲ ὁλόκληρη τὴν Ἐκκλησία, ἀντιθέτως στὴ δεύτερη χιλιετία ἡ ἄκριτη θεωρία τῶν ρωμαιοκαθολικῶν κανονολόγων καταπολεμήθηκε ὄχι μόνον στὴν Ἀνατολή, ἀλλὰ

λούθει τὴν τραγωδίαν τῆς ἐπιθανατίου ἀγωνίας χωρὶς νὰ δύναται νὰ παράσχη βοήθειαν τινά. Ἐπὶ δύο ἡμέρας τὸ πῶμα ἦτο ἄταφον, ἐνῶ ἡ σύζυγος καταστάσα παράφρων, ἐθρήνη τὴν τύχην τῆς. Διαβάται, παρατυχόντες, ἔθεσαν τέρμα εἰς τὴν φρικτὴν τραγωδίαν.

Δύο ἀνήλικα ὄρφανὰ ἀδελφία, νηστικὰ καὶ σκελετωμένα, γυμνὰ καὶ ἀνυπόδητα, περιεφέροντο εἰς τοὺς δρόμους τῆς πόλεως ζητοῦντα ψωμί. Κατάκοπα καὶ περίλυπα ἀπὸ τὰς ματαίας περιπλανήσεις ἐκάθησαν εἰς ἓνα πάγκον γιὰ νὰ ξεκουραστοῦν. Στὴν θέσιν αὐτὴν τὸ ἓνα ἐκ τῶν δύο ἤγειρε τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ ἄλλου, εἶχε ἀποθάνει.

Τὴν 16.8.43 εἰς τὸ χωρίον Κομμένο Ἄρτης, ἐξηκολούθει ἡ ἐορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῇ συμμετοχῇ καὶ κατοίκων τῶν πέριξ χωρίων. Μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι ἀντάρται διήλθον ἐκ τοῦ χωρίου, Γερμανικὸς στρατὸς περιεκύκλωσε τοῦτο. Χωρὶς νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐξοδος τῶν κατοίκων, οἱ Οὔνοι διὰ πυροβολικοῦ καὶ ἀεροπλάνων, ἐβομβάρδιζον τὸ χωρίον, ἐνῶ συγχρόνως ἔθεσαν πῦρ εἰς τοῦτο. Οἱ κάτοικοι προσεπάθουν νὰ διαφύγουν, πλὴν οἱ συλλαμβανόμενοι ἐρρίπτοντο εἰς τὰς φλόγας ἢ ἐλογχίζοντο. Παι-

καὶ στὸ ἴδιο τὸ σῶμα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Συνεπῶς, ἡ ἐπιστροφή στὴν κανονικὴν παράδοσιν τῆς πρώτης χιλιετίας ἀποτελεῖ πραγματικὴ τὴ μέγιστη δυνατὴ καταξίωση καὶ τῆς σύγχρονης ἀποστολῆς τοῦ παπικοῦ θρόνου στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ συγχρόνως διευκολύνει τὴν κοινὴ πορεία πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς κοινωνίας τῆς πίστεως ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ὅποιαδήποτε ἄλλη ἐπιδίωξις δὲν θὰ εὐδοκίμησιν. Οἱ διαλεγόμενες στὰ πλαίσια τοῦ ἐπισήμου Θεολογικοῦ Διαλόγου Ἐκκλησίαις γνωρίζονται καλῶς μεταξὺ τους καὶ γνωρίζουν καλῶς ὅλα τὰ οὐσιαστικὰ προβλήματα γιὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, ὥστε νὰ ἀποκλείεται ὁποιοσδήποτε ἀδόκιμος συμβιβασμὸς σὲ ὅσα ζητήματα ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδησις ἀξιολόγησε ὡς οὐσιώδη γιὰ τὴν ὀρθοδοξίαν τῆς πίστεως ἢ γιὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. (Τέλος)

διὰ ἐθανατοῦντο, ἀφοῦ προηγουμένως τοὺς ἐτίθετο εἰς τὸ στόμα βαμβάκι ἐμποτισμένον εἰς τὴν βενζίνην καὶ ἐκαίοντο. Δύο ἱερεῖς, ἐκτελοῦντες τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, ἐξετελέσθησαν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μετὰ τῶν νεονύμφων καὶ τῶν προσκεκλημένων. 1.200 ἄτομα ἐθανατώθησαν τὴν ἡμέραν ταύτην!

Τὸν Ἰανουάριον 1943, δύο δεσποινίδες, ἡλικίας 20-24 ἐτῶν, παρεπέμφθησαν ἐνώπιον τοῦ Γερμανικοῦ στρατοδικείου Θεσσαλονίκης, ἐπὶ ὑποθάψει Ἄγγλων.

— Διὰ τί ὑποθάλλετε τοὺς Ἄγγλους; εἶπε ὁ Πρόεδρος.

— Διότι εἶναι φίλοι καὶ σύμμαχοί μας.

— Θὰ σὰς καταδικάσωμεν εἰς θάνατον, εἶπεν ὁ Πρόεδρος.

— Ἡμεῖς ἐπράξαμεν τὸ καθήκον μας, εἶπον, εἴμεθα εὐτυχεῖς, διότι πεθαίνομεν γιὰ τὴν ἐλευθερίαν.

Καὶ αἱ δύο Μακεδονίτισσες ἐξετελέσθησαν δι' ἀποκεφαλισμοῦ.

Τὸν Ἰούλιον 1942, τέσσερις θερισταὶ ἐργάται, ἐνῶ ἠσχολοῦντο μὲ τὴν ἐργασίαν των, συνελήφθησαν ὑπὸ Βουλγάρων στρατιωτῶν, προσεδέθησαν ὄρθιοι εἰς πασσάλους. Οὗτοι ἀπετέλεσαν τὸν σκοπευτικὸν στόχον τῶν Βουλγαροπαίδων, οἵτινες ἐν συναγωνισμῷ μὲ τοὺς στρατιώτας, ἔρριπτον λίθους κατὰ τῶν ἀτυχῶν θυμάτων, μέχρις ὅτου ἐξέπνευσαν. Ὁ διὰ τοῦ τρόπου τούτου, τοῦ λιθοβολισμοῦ, θάνατος, ἐφηρμόσθη καὶ εἰς τὰ χωρία Κυριά, Χωριστὴ καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα.

Τὸ 1942, εἰς Δράμαν, συνελήφθη ὁ Γεωργίου Δημήτριος, κατηγορούμενος δι' ἀπόκρυψιν ὀπλων. Οὗτος τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ μαρτυρίου του, ἐμαστιγοῦτο εἰς τὰς χεῖρας, ἕως ὅτου αὐταὶ κατέστησαν ἄχρηστοι. Τὴν δευτέραν ἡμέραν εἰς τοὺς πόδας, ἕως ὅτου καὶ οὗτοι παρέλυσαν τελείως. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἐμαστιγοῦτο, ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ σώματος, μέχρις ὅτου αἱ αἱμοπτύσεις κατέστησαν αὐτὸν ἡμιθανῆ. Τὴν τετάρτην ἐδέχετο τὸ μαρτύριον εἰς τὴν κεφαλὴν, ἥτις ἐκτυπάτο ἐπὶ τοῦ τοίχου. Εἰς κάθε του ἀναισθησίαν, ἐδέχετο ψυχρολουσίαν ὕδατος καὶ εἰς ἐκαστὴν ἀνάηψιν ὑπεβάλετο εἰς γενικὰ μαρτύρια ἐπὶ τρεῖς εἰσέτι ἡμέρας. Βούλγαρος ἀνθυπασπιστής, ἐκ τῶν δρασάντων εἰς τὸ μαρτύριον, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη, ὅτι ὁ Γεωργίου Δημήτριος κατέστη

σωματικῶς ἀνίκανος, ἐδέχθη 16.000 λέβα, ἵνα τὸν ἀπαλλάξῃ τῆς περαιτέρω δοκιμασίας.

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1942, Βουλγαρικὸν ἀπόσπασμα περιήρχετο τὴν περιφέρειαν Δράμας, πρὸς ἀνακάλυψιν κρυπτομένου σίτου.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου πολλοὶ τῶν κατοίκων ἐθανατοῦντο καὶ ἐληστεύοντο. Ἀναφέρεται συγκεκριμένως, ὅτι κατὰ τὴν ἔρευναν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀμαρηνιτίδου Σωκράτους εὐρέθη ποσότης τις σίτου. Οἱ Βούλγαροι ἐπετέθησαν ἵνα βιάσων τὰς δύο θυγατέρας του. Ἐπειδὴ δὲ αὐταὶ ἀντέστησαν, οὗτοι ἐφόνευσαν αὐτὰς καθὼς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα των.

Στὴ σελίδα 23 ἀρχίζει ἕνα νέο κεφάλαιο ἀφοῦ ἐδόθησαν σὸ προηγούμενον καταστάσεις τῶν ὠμοτήτων τῶν Γερμανῶν, Ἰταλῶν, Βουλγάρων, μὲ συνολικὸ ἀριθμὸν 403.928. Σὲ Σημείωσιν ἀναφέρονται καὶ τὰ ἐξῆς: «Εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν περιλαμβάνονται μόνον, ὅσαι θετικαὶ πληροφορία περιήλθον ἡμῖν καὶ αἵτινες ἀποτελοῦν ἐλάχιστον μέρος τῶν ὠμοτήτων, αἵτινες διεπράχθησαν ὑπὸ τῶν προσωρινῶν κατακτητῶν. Εἰς ταύτας δὲν περιλαμβάνεται ὁ τεράστιος ἀριθμὸς τῶν ἐκ πείνης θυμάτων, κ.τ.λ., κ.τ.λ...».

ΔΡΑΣΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΝΤΑΡΤΩΝ

Ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ ξαναζει τὸ ἥρωϊκὸ ἔπος τοῦ 1821.

Ἡ μέθη τοῦ ἐνθούσιασμοῦ, ἡ ὁποία κατέβαλε μικροὺς καὶ μεγάλους, ἡπειρώτας καὶ νησιώτας, λαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς, ἀγρότας καὶ ἄστους, ἐργάτας καὶ ἐπιστήμονας, γέροντας καὶ νέους καὶ μετεδόθη ἀπὸ τοὺς ἄνδρας εἰς τὰς γυναῖκας καὶ ἀπὸ τὰς γυναῖκας εἰς τὰ παιδιά, ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι, εἰς πάντας ὑπάρχει ἄσβεστον τὸ μῖσος πρὸς τὸν κατακτητὴν καὶ βασιλεύει εἰς τὰ μύχια τῆς ψυχῆς ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἐλευθερίαν.

Καὶ νῆ, ὁ Ἑλληνικὸς ἀναρτοπόλεμος, ποῦ ἐκδηλώνεται εἰς ὅλον του τὸ μεγαλεῖον. Ἡ Ρούμελη, ἡ Ἠπειρος καὶ ἡ Θεσσαλία ἔδωσαν τὸ σύνθημα. Ἡ Κρήτη καὶ τὰ νησιὰ βαδίζουν πλάι. Ὁ Μωρηῆς, ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Θράκη μαζί τους βρίσκονται.

Ὅλη ἡ Ἑλλάς, ἕνα ἠφαιστεῖο. Τὰ ἑλληνικὰ βουνὰ ἀπὸ τὴν μιὰ ἄκρην στὴν ἄλλη, ἀντιλαλοῦν καὶ πάλι ἀπὸ τὰ κατορθώματα τῶν ἀγωνιστῶν

της ἐλευθερίας καὶ στὰ ἑλληνικὰ λιμάνια ξαναζεῖ ἡ δόξα τῶν μπουρλοτιέρηδων.

Εἰς τὸ παρὸν κεφάλαιον, παρέχουμεν ἀμυδρὰν εἰκόνα τῆς δράσεως τῶν Ἑλλήνων ἀνταρτῶν, ἐναντίον τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ, διὰ τῆς μνημονεύσεως ὠρισμένων χαρακτηριστικῶν γεγονότων, ἀναφερομένων εἰς τὰς συγκρούσεις, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον χώραν μεταξὺ τῶν ἀνταρτῶν καὶ τῶν ἐχθρικών στρατευμάτων, εἰς τὰς καταστροφὰς καὶ ἐν γένει φθορὰς πολεμικοῦ ὕλικου, ἔργων συγκοινωνίας, ἀποθηκῶν, πυρομαχικῶν καὶ πάσης φύσεως πράξεων σαμποτάζ, τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες ἀντάρται ἐπροξένησαν εἰς τὸν ἐχθρόν.

Καταστροφαί, ἐκτροχιάσεις, ἀνατινάξεις καὶ πάσης φύσεως φθοραὶ προξενηθεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀνταρτῶν:

Σ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιο δίδεται μὲ πολλὴ λεπτομέρεια ὄλο τὸ δραστήριο δυναμικὸ πὺ χρησιμοποίηθηκε γιὰ τὴν ἀποτίναξη τῶν κατακτητῶν. Μὲ ἰδιαίτερη φροντίδα παρατίθενται στατιστικὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς ἀντινάξεις ἀτμομηχανῶν, βαγониῶν, σιδηροτροχιῶν, γεφυρῶν, πλοίων, ἀποθηκῶν, ἀεροπλάνων, ἐργοστασίων, τηλεφώνων, δεξαμενῶν, μεταλλείων, τροχοφόρων, ὀπλων, κ.ἄ.

Πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς γέφυρας τοῦ Γοργοποτάμου, τὸν Ὀκτώβριον 1942, ἔλαβον χώραν δύο συγκρούσεις συρμῶν. Κατὰ τὴν πρώτην, Ἴταλικὸς στρατιωτικὸς σύρμος κατεστράφη τελείως...

Τὴν 17.3.43, ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως σιδηροτροχιῶν ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Βόλου - Λαρίσης, ἐξετροχιάσθη φορητὴ ἀμαξοστοιχία. Μέρος τοῦ φορτίου ταύτης παρέλαβον οἱ ἀντάρται. Τὸ ὑπόλοιπον κατεστράφη...

Τὴν νύκτα τῆς 22 Φεβρουαρίου 1944, οἱ ἀντάρται παρὰ τὸν Ὀλυμπον καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Πηνειοῦ, ἐξετροχίασαν γερμανικὴν τεθωρακισμένην ἀμαξοστοιχίαν μεταφέρουσαν ἕνα γερμανὸν στρατηγὸν μὲ τὸ ἐπιτελεῖον του καὶ πολλοὺς ἀξιωματικούς, οἵτινες μετέβαινον εἰς Θεσ/κην.

Ὀλόκληρος ἡ ἀμαξοστοιχία ἀνετινάχθη, κατακρημνησθεῖσα ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ. Πλέον τῶν 400 ἐφονεύθησαν. Τὸ πλεῖστον ἐξ αὐτῶν ἦσαν Ἀξ/κοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ στρατηγὸς μὲ τὸ Ἐπιτελεῖον του...

Τὴν 24.12.43, ἀντάρται κατέστρεψαν τελείως δύο ἀτμομηχανάς, εἰς τὴν σήραγγα τοῦ Παντελεήμονος, βορείως τῆς Λαρίσης...

Τὴν 14.4.43, εἰς τὸν σταθμὸν Τιθορέας, ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν ἀνταρτῶν, ἀριθμὸς βαγόνιων...

Τὴν 4.5.43, εἰς περιοχὴν Πλαταμῶνος, ἔλαβον χώραν 40 ἀνατινάξεις ἐπὶ τῆς σιδ/κῆς γραμμῆς Λαρίσης - Θεσσαλονίκης, καταστραφέντων μεγάλων τμημάτων τῶν σιδηροτροχιῶν...

Τὴν νύκτα τῆς 20-21.6.43, ἀντάρται ἀνετίναξαν τὴν μεγάλην γέφυραν, εἰς τὸ 202 χιλ., ἐπὶ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ, μήκους 80 μ. καὶ ὕψους ἀπὸ τὸ βαθύτερον σημεῖον τῆς κοίτης 105 μ....

Κατὰ τὸ β' δεκαήμερον τοῦ Φεβρουαρίου 1943, κατόπιν ἐκρήξεως, συνετεία σαμποτάζ, ὑπέστη ρήγμα καὶ ἐπεκάθησεν ἐπὶ βυθισμένου πλοίου τὸ Ἴταλικὸν μεταγωγικὸν «Σιτὰ ντὲ Σαβοῖα» (6.000) τόννων. Ἐπνίγησαν 100 ἵπποι καὶ μερικοὶ ἰταλοί...

Εἰς τὴν Λαμίαν, ἐπυρπολήθη ἰταλικὴ ἀποθήκη βενζίνης, κατὰ τὸ 1944.

... Τὴν 11.6.42, εἰς τὸ ἀεροδρόμιον Καστέλλι Κρήτης, κατελθόντες ἔνοπλοι ἀντάρται, κατέστρεψαν ἐν συνόλῳ 65 ἀεροπλάνα...

Ἀντάρται τὴν 9.12.42, ἔκοψαν τηλεφωνικὰς γραμμὰς εἰς τὸν Νομὸν Ἐβρου...

Τὴν 12 Ἰουλίου 1942, ἐντὸς τοῦ Ἡρακλείου, ἐπυρπολήθη τὸ αὐτοκίνητον τοῦ Γερμανοῦ Φρουράρχου τῆς πόλεως...

Κατὰ σύγκρουσιν, μεταξὺ ἀνταρτῶν καὶ Ἰταλῶν ἐπιβαινόντων 12 αὐτοκινήτων, παρὰ τὸ χωριὸν Ἀγ. Εὐθυμία (Ἀμφίσσης) τὴν 9.4.43, οἱ ἀντάρται κατάρθωσαν νὰ καταστρέψουν 9 αὐτοκίνητα...

Τὴν 4ην Δεκεμβρίου 1943, λόγω τῆς παρὰ τὴν Κερπενὴν τῶν Καλαβρῦτων τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1943, ἐξολοθρεύσεως ἐνὸς λόχου ἐπιλέκτων Γρεναδιέρων, ἐκ συμπλοκῆς μετὰ τῶν ἀνταρτῶν, οἱ Γερμανοὶ συνέλαβον ὄλους τοὺς ἀνδρας τῆς Ἄνω καὶ Κάτω Ζαχλωροῦς, τοὺς ὠδήγησαν εἰς τὸ ρέμα τοῦ Βουραϊκοῦ καὶ τοὺς ἐξετέλεσαν, ἐνῶ ἐπυρπόλησαν καθ' ὀλοκληρίαν τὰ χωρία ταῦτα. Κατόπιν συνέλαβον ὄλους τοὺς καλογήρους καὶ μαθητευομένους τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, τοὺς ὠδήγησαν εἰς τοὺς δεσπόζοντας τῆς Μονῆς βράχους τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ καὶ ἐκεῖθεν τοὺς ἔρριξαν εἰς τὸ κενόν. Ἡ ἱστορικὴ αὕτη Μονή, ἀφοῦ προηγουμένως ἐ-

συλλήθη, ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός.

Τὴν 5ην Δεκεμβρίου 1943, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα, οἱ Γερμανοὶ μετέβησαν εἰς τὸ χωρίον Ρωγοί, συνεκέντρωσαν τὸν ἄρρενα πληθυσμὸν εἰς τὸ προαύλιον τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐκεῖ ἀνὰ 6, ἐξετέλεσαν τούτους. Ὁ ἱερεὺς διέκοπεν ἐπ' ὀλίγον τὴν λειτουργίαν καὶ ἠρώτησεν τοὺς Γερμανοὺς, διατί τουφεκίζουν ἀθώους χωρικοὺς. Ἡ λειτουργία δὲν συνεπληρώθη, ὁ ἱερεὺς ἔπιπτε ὑπὸ τὴν σφαίραν τοῦ Οὔνου καὶ οἱ Ρωγοί, ἐκ τῆς πυρπολήσεως, δὲν ὑφίστανται.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 13ης Δεκεμβρίου 1943, οἱ καλόγηροι τῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Λαύρας, ἔθεσαν κλῆρον μεταξύ των, ἵνα παραμείνῃ παρὰ τῆς Μονῆς τιμητικὴ φρουρὰ ἐκ τριῶν καλογήρων, διότι ἠγνόησαν ὅτι ἡ σειρὰ αὐτῶν καὶ ἡ καταστροφή τῆς Μονῆς ἔφθασεν. Ὁ κλῆρος ἔτυχεν εἰς τοὺς μοναχοὺς Εὐθάλιον, Βασίλειον καὶ Σεραφεῖμ, ἐπηκολούθησεν θεία Λειτουργία καὶ ἡ τριαδικὴ τιμητικὴ φρουρὰ ἐκοινώνησε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἐνῶ οἱ λοιποὶ καλόγηροι ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν παρακειμένην κορυφογραμμὴν. Οἱ Γερμανοὶ ἐτυφέκισαν τοὺς τρεῖς καλογήρους κάτωθι τοῦ «Δένδρου τῆς Ἐπαναστάσεως» καὶ ἔθεσαν πῦρ εἰς τὴν Μονήν, ἔνθα τὴν 25ην Μαρτίου 1821, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, ἀνεπέτασε, τὸ πρῶτον, τὸ Λάβαρον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ φιλοαξονικὸς πρόεδρος τοῦ χωρίου Μεσοβοῦνι Κοζάνης ἐφονεύθη ὑπὸ κατοίκων τοῦ χωρίου τούτου. Εἰς ἀντίποινα, οἱ Γερμανοὶ ἐνέπρησαν καὶ ἐβομβάρδισαν δι' ἀεροπλάνων τὸ χωρίον. 186 ἄρρενες ἐφονεύθησαν διὰ πολυβόλου. Οἱ λοιποὶ κάτοικοι ἐτράπησαν εἰς τὰ ὄρη. Οἱ Γερμανοὶ ὑπεσχέθησαν ἀμνηστειάν. Οἱ διασωθέντες κάτοικοι πεισθέντες, ἐπανήλθον οἴκαδε. Πλὴν, συγκεντρώθησαν εἰς τὴν πλατείαν τοῦ χωρίου καὶ ἐφονεύθησαν ἅπαντες, ἐνῶ αἱ ὑπολειπόμεναι οἰκίαι τοῦ χωρίου κατέρρεον ὑπὸ τὰς φλόγας τοῦ ἐμπρησμοῦ.

Οἱ Γερμανοὶ ὡς γνωστόν, προβαίνουν εἰς γενικὰς διαρπαγὰς καὶ λεηλασίας. Τὰς πράξεις ταύτας τὰς θεωροῦν ὡς λογικὴν συνέπειαν τοῦ δικαιώματός των ὡς κατακτητῶν. «Διατί, ἀπήντησε πρὸς Κρητὰ ἐπιστήμονα Γερμανὸς ἀξιωματικός, θεωρεῖτε ὡς πράξεις βαρβαρότητος τὰς διαρπαγὰς καὶ λεηλασίας; Τὸ πᾶν ἀνήκει εἰς

τοὺς Γερμανοὺς. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου, οὐδὲν ἐξουσιάζουν. Ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀέρας τοὺς ἐναπομένει, διότι δὲν ἠμποροῦμε νὰ τοὺς τὰ ἀφαιρέσωμεν».

Τὸ κατωτέρω ἀναφερόμενον ἐπεισόδιον ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν παράδειγμα, παρμένο ἀπὸ τὸν συνεχῆ ἀγῶνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ:

Κατὰ τὸ μεσημέρι τὸ Γερμανικὸν ἀπόσπασμα μπῆκε στὸ χωριὸ ψυχῆ γύρω. Τὰ σπίτια ὅλα καμμένα, ἔρημα. Πλατὺς ὁ δρόμος ὡδηγοῦσε στὸ πυκνὸ δάσος, πού φαινόταν στὸ βάθος. Οἱ στρατιῶται σκονισμένοι καὶ κατάκοποι, ἀκολουθοῦσαν τὸν ἀξιωματικὸ χωρὶς μεγάλες ἐλπίδες νὰ ἀνασάνουν ἐδῶ τοῦλάχιστον. Ὁ ἀξιωματικὸς κοιτάζει ἐρευνητικὰ γύρω του. Κανεὶς δὲν φαινόταν, οὔτε ἀκουγόταν τίποτα ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μελωδικὴ φωνὴ κάποιου ἀηδονιοῦ. Ὁ ἀξιωματικὸς πῆρε τὰ κιάλια του γιὰ νὰ βεβαιωθῆ καλύτερα. Τότε διέκρινεν ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ μακρὰ ἀπὸ τὸ δρόμο ἕνα ἀγόρι 13-14 χρονῶν. Τὸ παιδὶ καθισμένο στὸ χῶμα ἔξιχνε μὲ τὸ σουγιά του μιὰ βέργα καὶ ἀπορροφημένο στὴν δουλειὰ του φαινόταν νὰ μὴν εἶχε ἀντιληφθῆ καθόλου τοὺς Γερμανοὺς.

Ὁ ἀξιωματικὸς μ' ἄγρια φωνὴ τὸ κάλεσε νὰ πλησιάσῃ. Τὸ παιδὶ σηκώθηκε, τίναξε τὰ ξυλάκια ἀπὸ τὸ φθαρμένο σακκάκι του, φύλαξε βιαστικὰ στὴν τσέπη του τὸ σουγιά καὶ πλησίασε τοὺς Γερμανοὺς.

— Τί κάνεις, ἐδῶ;

— Κάθουμ, ἀποκρίθηκεν ὁ μικρὸς καὶ κοίταξε τὸν ἀξιωματικὸν μὲ τὰ μεγάλα γαλανὰ μάτια του.

— Ἄλλος κανεὶς δὲν εἶναι ἐδῶ;

— Ὁχι. Ἐφυγαν ὅλοι.

— Καὶ τί ἔχεις στὸ στόμα σου;

— Τὴ σφυρίχτρα μου.

Κι ὁ μικρὸς ἔφερεν ἀμέσως τὴν σφυρίχτρα στὰ χεῖλη του, φούσκωσε τὰ μάγουλά του γιὰ νὰ δώσῃ περισσότερὴ ἔνταση στὴ φωνή του καὶ ἄρχισε τὸ γλυκὸ τραγουδὶ τοῦ ἀηδονιοῦ.

— Μπορῶ νὰ κάνω τὴν φωνὴ τοῦ κούκου, εἶπε ὁ μικρὸς, μὰ ὁ Γερμανὸς δὲν εἶχε ὄρεξη γιὰ κουβέντες.

— Ἄκουσε δῶ, τοῦ εἶπε μὲ τὴν ἄγρια φωνή του. Θέλω νὰ μοῦ δείξῃς τὸ δρόμο πού πάει στὸ ἄλλο χωριὸ καὶ ἂν μὲ ὀδηγήσῃς καλὰ θὰ σοῦ

ἀφήσω τὴν σφυρίχτρα σου, ἀλλιῶς θὰ σοῦ στρίψω τὸ λαρύγγι.

Μόλις ἔδωσε τὸ σύνθημα ὁ ἀξιωματικός, τὸ ἀπόσπασμα ξεκίνησε. Ὁ μικρὸς ἀκολουθοῦσε τὸν ἀξιωματικὸ ἀδιάφορος.

Μέσα στὸ δάσος ἀκίνητοι, πεσμένοι στὸ χῶμα, ὁ ἕνας κολλητὰ στὸν ἄλλο, περίμεναν οἱ ἄνδρες. Ἐνας, δύο, τρεῖς, τριάντα δύο καὶ δύο πολυβόλα. Μόλις ἄρπαξε τὸ πιστόλι του ὁ ἀξιωματικός καὶ κυλίστηκε νεκρός. Δὲν ἔμεινε οὔτε ἕνας Γερμανός.

Τὸ ἄλλο πρωῖ ὁ μικρὸς καθισμένος στὸ χῶμα ἀνάμεσα στὰ κλαδιά, ἔβλεπε μὲ τὸ σουγιά του μιὰ βέργα. Κι ἀπορροφημένος στὴν δουλειά του τραγουδοῦσε τὸ τραγούδι τῆς λευτεριάς.

Ἡ αἰώνια Ἑλλάδα ποὺ πέρασε στὸ διάστημα αὐτὸ τοῦ πολέμου στιγμὲς δύσκολες, ἔζησε στὸ τέλος τὴν ἀνάστασή της μέσα ἀπὸ τὸν ἥρωισμό καὶ τὴν θυσία τῶν παιδιῶν της. Μπορεῖ νὰ ἦταν μιὰ Ἑλλάδα βυθισμένη μέσα στὸ πένθος γιὰ τὸν χαμὸ τόσων ψυχῶν ἀλλὰ ἦταν ὑπερήφανη γιὰ τὴν τελικὴ νίκη. Ἔστι ἐκεῖνοι ποὺ ἔδωσαν τὴν ζωὴ τους γιὰ ἕνα ἀνώτερο σκοπὸ καὶ ἰδανικὸ τὴν ἐλευθερία, διακρίθηκαν γιὰ τὸ ἦθος, τὴν αὐταπάρηση, τὴν μεγαλοψυχία, τὸ θάρρος, τὴν ἀγωνιστικότητα, τὴν τόλμη. Ἀγωνίστηκαν καὶ ἔπεσαν. Ἄλλοι ἐπέζησαν. Καὶ στίς δύο περιπτώσεις ὁ σκοπὸς ἦταν ὁ ἴδιος, ἡ ἐλευθερία. Αὐτὴ ἦταν ἡ συνεχῆς ἀναζήτηση καὶ ὁ εὐγενικὸς πόθος τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐλευθερίας. Γράφει πολὺ χαρακτηριστικὰ ὁ Ὀδυσσεύς Ἐλύτης: Τώρα χτυπάει πιὸ γρήγορα τ' ὄνειρο μὲς τὸ αἷμα, τοῦ κόσμου ἢ πιὸ σωστὴ στιγμὴ σημαίνει ἐλευθερία. Ἕλληνες μὲς τὰ σκοτεινὰ δείχνουν τὸ δρόμο ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. Γιὰ σένα θὰ δακρῶσει ἀπὸ χαρὰ ὁ ἥλιος.

Ὅπως διαπιστώνει κανεὶς ἀπὸ τὰ κείμενα ποὺ ἤδη διαβάσαμε πιὸ πάνω ὁ Ἕλληνας μαχητῆς τῆς ἐλευθερίας διακρίνετο γιὰ τὴν εἰλικρίνεια καὶ τὸν ἀγνὸ τοῦ πατριωτισμοῦ. Ἡ ποιότητα τοῦ ἦθους καὶ τοῦ χαρακτήρα του δέσποζαν μέσα σ' ὅλες τὶς πράξεις καὶ τὶς ἐνέργειές του. Τοὺς χαρακτήριζε ὅλους, ἐκείνους τοὺς ἀγωνιστὲς τοῦ '40 ὁ ὑπέροχος, ὁ ἀνώτερος, ὁ ἰδανικὸς πόθος καὶ ἡ κρυφὴ ἐλπίδα τοῦ πανανθρώπινου δικαίωματος νὰ ζῆσει ἐλεύθερος: Ὁ ἀγώνας τους ἦταν κι αὐτὸς πολιτισμένος καὶ τὸ τόλμημά τους τίμιο καὶ κοσμημένο μὲ τῆς ἀρετῆς

τὸν ἀγώνα. Τὰ ἀθάνατα ἐκεῖνα μαχητικὰ νειάτα ὑψώσαν τὰ σιδερένια καὶ ἀδούλωτα στήθη τους μπροστὰ στοῦ δυνατοῦ ἀντίπαλου τὴν ἀδικία. Δικαιολογημένα ὁ Παλαμάς ἔγραψε:

Χαρὰ σ' Ἐσὲ χώρα λευκὴ
καὶ χώρα εὐτυχομένη!
Καμμιά μεριά σ' ὄλη τὴ γῆ
καμμιά στὴν οἰκουμένη
δὲν ἦρε τέτοιο φυλακτὸ
σὰν τὸ δικό μου μάτι!

Ἐκεῖνο τὸ δίδαγμα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 40 συγκίνησε καὶ τὶς ἄλλες παρόμοιες στιγμὲς ἀγῶνων τοῦ ἔθνους μας. Ἐκεῖνη ἡ μεγαλοψυχία καὶ ὁ ἥρωϊσμός τους ἄς συγκινήσουν ὅλους μας σήμερα ποὺ περνοῦμε μέρες δύσκολες καὶ ἀποφασιστικὲς γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας πορεία. Ἡ δημιουργία μιᾶς Ἑλλάδας μεγάλης καὶ δημοκρατικῆς ὀφειλόταν στὸ ἀδάμαστο πνεῦμα καὶ τὴν ἀντίσταση τῶν μαχητῶν τῆς ἐλευθερίας, τὴν ἀνιδιοτέλεια καὶ τὸν πατριωτισμὸ τους. Ἐμειναν ὄρθιοι καὶ ἀλύγιστοι ὡς τὸ τέλος. Τὸ μῆνυμά τους κατάχτησε τότε ὄλη τὴν οἰκουμένη. Μπροστὰ τους γονάτισαν μεγάλες καὶ πανίσχυρες δυνάμεις. Θαύμασαν τὸ πνεῦμα τῆς ἥρωϊκῆς τους θυσίας καὶ τῆς μοναδικῆς φιλοπατρίας. Δὲν γονάτισαν καὶ δὲν λύγισαν γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἀγῶνες τους ἔφεραν τὸ ποθούμενο.

Ἀπόγονοὶ τους ἐμεῖς σήμερα ἄς τοὺς ἀκολουθήσουμε ἂν θέλουμε νὰ μείνουμε ἐλεύθεροι καὶ Ἕλληνες Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί. Αὐτὸ καὶ μόνον θὰ μᾶς σώσει. Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι προδοσία τῆς κληρονομιάς μας.

(Τέλος)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸ εἰδικὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ ἔθνη»:

- πληροφορεῖ ὑπεύθυνα γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο ποὺ ἀσκεῖ σήμερα ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,
- περιγράφει τὸ περιβάλλον στὸ ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή,
- τονίζει τὴν ἀναγκαιότητα γιὰ μιὰ οὐσιαστικὴ ἱεραποστολικὴ μαρτυρία σ' ὅλο τὸν κόσμον.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς ἄς ἀπευθινοῦν στὴ διεύθυνση: Ἀποστολικὴ Διακονία, περιοδικὸ «Πάντα τὰ ἔθνη», Ἰωάν. Γενναδίου 14 – 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 723.8203. Ἐτήσια συνδρομὴ 500 δραχ.

Η ΕΚΛΟΓΗ, ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΩΝ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΝΑΥΠΙΑΚΤΟΥ, ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ, ΚΑΙ ΣΑΜΟΥ κ.κ. ΙΕΡΟΘΕΟΥ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΥΣΕΒΙΟΥ

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΙΚΑΡΙΑΣ κ. ΕΥΣΕΒΙΟΥ

Προσφώνησις χειροτονητήριος

Σεβασμιώτατε Ἁγιε Τερισσοῦ, Ἀγ. Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου κ.κ. Νικόδημε, ἐκπρόσωπε τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,

Σεβασμιώτατε ἄγιε Πειραιῶς καὶ πανσέβαστε Γεροντά μου κ.κ. Καλλίνικε,

Σελτῆ χορεία τῶν τε κυκλούντων τὸ ἱερόν τοῦτο θυσιαστήριον ἀγιωτάτων ἀρχιερέων καὶ τῶν συμπροσευχομένων,

Ἀγαπητοί μου Συμπρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι,

Λαε τοῦ Κυρίου περιοῦσε,

Αἰσθήματα βαθυτάτης συγκινήσεως πληροῦν τὴν καρδιά μου καὶ μὲ δέος καὶ φόβο ἴσταμαι ἐνωπιόν σας κατὰ τὴν ἀνεπανάληπτη αὐτῆ καὶ ἱερῆ στιγμή τῆς ζωῆς μου, κατὰ τὴν ὁποῖαν διὰ τῆς πανοθενοῦς χάριτος τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος προάγομαι εἰς Ἐπίσκοπον.

Δόξαν ἀναπέμπω στὸν Ἀρχιποίμενα Χριστόν, τὸν Ἀρχηγὸν καὶ Τελειωτὴν τῆς πίστεώς μας, διότι μὲ τὴν συγκατάβασιν, τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ ἄπειρος ἔλεός Του, ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινότητά μου καὶ μὲ ἀναδεικνύει σήμερα ποιμενάρχην καὶ Ἐπίσκοπον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἀκριτικῆς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας.

Ἐχω βαθειὰ ἐπίγνωσις τοῦ ὕψους, τῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐθύνης τῆς κλήσεώς μου. Γνωρίζω ὅτι τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα εἶναι ὑψηλὸ καὶ ἅγιο, ὥστε ὁ ἐπίσκοπος νὰ χαρακτηρίζεται ὡς «ἐπίγειος θεὸς μετὰ Θεὸν» καὶ νὰ εὐρίσκειται «εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ» δηλαδὴ νὰ ἐκπροσωπεῖ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ ἐκπληρῶνει τὸ ἔργο τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος ἐπετέλεσε, καὶ διὰ τοῦ ἀξιωματος καὶ τοῦ σχήματός του νὰ ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι μιμητῆς τοῦ καλοῦ καὶ μεγάλου Ἀρχιερέως. «Ὁ ἐπίσκοπος εἰς τύπον ὧν τοῦ Χριστοῦ, τὸ ἔργον ἐκείνου πληροῖ, καὶ δείκνυσι πᾶσι διὰ

τοῦ σχήματος, ὅτι μιμητῆς ἐστὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ μεγάλου ποιμένου, ὁ τὰς ἀσθενείας φέρειν τοῦ ποιμνίου προβεβλημένος» (Ἁγίου Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου, ἐπιστ. 1136).

Τὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα καίτοι εἶναι «θεῖον», «κρείττον πάσης πολιτείας τε καὶ ἀξίας», δὲν εἶναι εὐκαιρία τιμῶν καὶ ἀναπαύσεων, ἀλλὰ ἀποστολὴ πνευματικῆ καὶ ἁγία. Εἶναι μόχθος καὶ ὄχι ἄνεση, φροντίδα καὶ ὄχι ἀπόλαυση, λειτουργημα ὑπεύθυνο καὶ ὄχι ἐξουσία ἀνεξέλεγκτη. Εἶναι ἔργο θεϊκό. Εἶναι διακονία ποῦ ἀποβλέπει στὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων καὶ στὴν οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Ἐψηλὴ λοιπὸν καὶ ἁγία ἡ ἀνατεθεῖσα μοι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διακονία αὐτῆ. Μέγα καὶ βαρὺ τὸ ἀξίωμα. Μεγάλες οἱ ἀναλαμβάνόμενες εὐθύνες. Τίς ἀπεδέχθην, γνωρίζοντας τὴν ἀδυναμίαν μου ἀλλὰ καὶ τίς δύσκολες ἡμέρες τῶν ποικίλων ἀνακατατάξεων τίς ὁποῖες διερχόμεθα. Ὅμως ἀτενίζω πρὸς τὴν ἀφατον φιλανθρωπίαν τοῦ Παναγίου Θεοῦ, ὁ ὁποῖος γνωρίζει νὰ οἰκοδομεῖ τὰ πάντα κατὰ τὸ συμφέρον. «Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο».

Σεβασμιώτατε Γέροντα,

Αὐτῆ τῆς στιγμῆ ἀναλογίζομαι, μὲ βαθειὰ συγκίνηση, τίς ἀπειρες εὐεργεσίες, μὲ τίς ὁποῖες ἔκαμε σὲ μὲ ὁ Θεὸς ἐμφανῆ τὴν παρουσίαν Του, ἤδη ἀπὸ τὰ παιδικά μου χρόνια. Εὐδόκησε κατ' ἀρχὴν νὰ γεννηθῶ στὴν ὁμορφὴ καὶ ἀκριτικῆ νῆσο τῆς Σάμου, σὲ ἀπόσταση ἀναπνοῆς ἀπὸ τὴν ἀλησμόνητη γῆ τῆς Ἰωνίας, ὅπου οἱ κυματισμοὶ τῶν γαλανῶν νερῶν τοῦ Αἰγαίου συναντοῦν τὴν γλυκειὰ αὔρα τοῦ πνεύματος τοῦ αἰγαιοπελαγίτικου χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ μέσα στὴν ψυχὴ μου ἀπὸ τότε φυτεύθηκαν μὲ ἀπροσποίητη εὐλικρίνεια ἢ λατρεία πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ τὴν ἁγία Του Ἐκκλησία καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν φιλότιμη Πατρίδα. Χριστὸς καὶ Ἑλλάδα δονοῦν ἔκτοτε τὰ στήθη μου

Ὁ Σεβ. Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εὐσέβιος.

χαρίζοντάς μου πρωτόγνωρες ἐμπειρίες ἀλλήλων στεναγμῶν καὶ ἱεράς κατανύξεως. Σὲ τοῦτο συνήργησαν οἱ πρῶτες μου δειλῆς προσεγγίσεις στὸ χωρὸ τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, τὴν ὁποῖαν κοσμοῦσε, στὰ πρῶτα παιδικά μου χρόνια, ἡ ἡγεμονικὴ καὶ ἀρχοντικὴ μορφή τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σάμου κυροῦ Εἰρηναίου, τοῦ φιλοσόφου, καθὼς καὶ ἡ σεμνὴ καὶ ἀθόρυβος ἀλλὰ καρποφόρος καὶ πληθωρικὴ πνευματικὴ παρουσία στὸ πλευρό του, τοῦ τότε ἱεροκήρυκός του π. Ἰωάννου, σημερινοῦ γεραροῦ καὶ σεβαστοῦ Μητροπολίτου Σιδηροκάστρου. Ὁ ὁποῖος μὲ ἐχειραγῶγησε στὰ πρῶτα ἄδηλα καὶ δύσκολα χρόνια τῆς νιότης, προσανατολίσας με πρὸς τὸ ἱερὸ Θυσιαστήριον καὶ χορηγῆσας εἰς ἐμὲ κατὰ δόσεις τὴν ἀτυφον εὐλάβειαν καὶ τὶς λοιπὰς ἀρετὰς τοῦ χριστιανικοῦ ἀγῶνος. Εὐλαβῶς ἀναμνησκόμεθα τώρα καὶ τῆς εὐγενικῆς καὶ ἀριστοκρατικῆς μορφῆς τοῦ μετέπειτα Ποιμενάρχου μας Σεβ. Παντελεήμονος ὁ ὁποῖος μὲ τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτὸν μεγαλοπρέπειαν εἰς τὴν λατρείαν, ὠμίλει στὴν παιδική μου ψυχὴ καὶ συνήραπε τὸν νοῦν μου καθ' ὅλην τὴν διάρ-

κειαν τῶν γυμνασιακῶν μου σπουδῶν, πράγμα πού, εἰς ἄλλο ἐπίπεδο, ἐπέτυχαν μετὰ, καὶ ὠριμένοι ἀπλοὶ λευίτες ἰδίως τῆς γενετῆρας μου.

Οὕτω πως παρεσκευασμένος ἀφίχθην στὴν Ἀθήνα, ὡς σπουδαστῆς ἀρχικὰ τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου τῆς Ριζαρείου καὶ εἶτα ὡς φοιτητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Ἐδῶ ὅμως μὲ ἀνέμενε μιὰ νέα μεγάλη δωρεά, σὰν συνέχεια καὶ ἐπέκταση τῶν προηγουμένων. Ἐγνώρισα ἐσᾶς, πολυσεβάσαστε Γέροντα, ὡς στοργικὸν Πατέρα, ἔμπειρον πνευματικὸν ὁδηγόν, ἀνιδιοτελεῆ προστάτην καὶ κατηγορισμένον διδάσκαλον. Μὲ προσήγαγαν κοντὰ σας οἱ ἀειμνήστοι γονεῖς μου καὶ μὲ παρέδωσαν στὴν ἀγάπην σας, τῆς ὁποίας γεύομαι τοὺς ἀγλαοὺς καρποὺς ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον 25ετίαν. Παρὰ πόδας σας, μέσα στὴν μοναστικὴ μας Ἀδελφότητα τῆς Παναγίας «Χρυσοπηγῆς» ἀνδρώθηκα καὶ ἔλαβα «βρώματα καὶ πόματα πνευματικά». Μὲ ἐνουθετήσατε κατὰ τὶς πτώσεις μου, μὲ ἐστηρίζατε κατὰ τὶς ἀστάθειές μου καὶ ἐδιδάξατε κυρίως μὲ τὸ παράδειγμά σας. Ἐξῆσα κοντὰ σας καὶ στὸ ἰδιαίτερον γραφεῖο σας τὶς ἀγωνίες καὶ τοὺς ἀγῶνες σας γιὰ τὴν Ἐκκλησία, τὴν ἀνύστακτὴ μερίμνά σας γιὰ τὴν ἱεραποστολή, τοὺς ἀσίστατους πόθους σας γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Στὸ πρόσωπό σας συνήντησα τὸν ἀνιδιοτελεῆ ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν φύλακα τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, τὸν ἐπιστήμονα τῆς εὐσεβείας, τὸν κληρικὸν μὲ τὸ γνήσιον ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα.

Ἐὰν στοὺς ἀειμνήστους γονεῖς μου ὀφείλω τὸ ζῆν, στὴν μοναστικὴ μας Ἀδελφότητα ποὺ σεῖς ἰδρῦσατε, ὀφείλω τὸ κατὰ Χριστὸν ζῆν.

Ἐκφράζω τὶς ἀπειρες εὐχαριστίες μου γιὰ ὅσα μέχρι σήμερον ἐπράξατε. Ἡ εὐγνωμοσύνη μου καὶ ἡ ἀφοσίωσίς μου θὰ εἶναι ἰσόβιες.

Θεοῦ εὐδοκίᾳ ἀξιώθηκα νὰ ἔχω πνευματικούς ἀδελφούς διαπρεπεῖς Ἀρχιερεῖς καὶ θείων λόγων ἐραστῆς, κλάδους ἐκ τοῦ αὐτοῦ κορμοῦ τῆς μοναστικῆς Ἀδελφότητός μας, τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Δημητριάδος κ. Χριστόδουλον, καὶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιον ποὺ λαμπρύνουν τὴν Ἐκκλησίαν. Εἶμαι ὀφειλέτης πρὸς αὐτοὺς διότι ὑπῆρξαν φάροι φωτεινοὶ τῆς πορείας μου καὶ προστάτες ἀληθεῖς. Τοὺς εὐχαριστῶ μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως.

Τοὺς κατὰ πνεῦμα ἀδελφούς καὶ συμμοναστές μου Πατέρες τῆς Ἱ. Μονῆς Χρυσοπηγῆς

τοὺς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν πνευματικὴν συναναστροφή καὶ ἀγάπη τοὺς πρὸς ἐμέ. Θὰ τοὺς ἐνθυμούμαι πάντα μὲ ἀγάπη καὶ θὰ προσεύχομαι γιὰ τὴν κατὰ Θεὸν προκοπὴν τοὺς.

Σὲ σᾶς, Σεβ. ἅγιο Πειραιῶς, κατὰ βάσιν ὀφείλω καὶ ὅσα ἐπὶ 19 χρόνια προσέφερα στὴν Ἑλληνικὴ Ἀστυνομία, ὡς πνευματικὸς παραστάτης, λειτουργὸς, ἐξομολόγος καὶ διδάσκαλος γενεῶν ὄλων ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ ἀστυφυλάκων τοῦ ἐνδόξου τούτου Σώματος. Ἐκεῖ ἀφιέρωσα τὰ καλύτερά μου χρόνια καὶ ἐκεῖ προσεπάθησα νὰ ἐμφυτεύσω στὶς καρδιές τῶν νεαρῶν στελεχῶν τοῦ Ἀστυνομικοῦ Σώματος βιώματα Χριστοκεντρικῆς εὐλαβείας, ἀλλὰ καὶ γνώσεις περιεκτικῆς τῆς ὀρθοδόξου Παραδόσεώς μας. Ἡ διέλευσή μου ἀπὸ τὶς Παραγωγικὲς Σχολὲς τῆς ΕΛ.ΑΣ. μού ἐχάρισε ὡστόσο καὶ τὴ γλυκεῖα ἐμπειρία τῆς γνωριμίας μου μὲ ἕναν ὀλόκληρο κόσμο ἀγκραιφνῶν ὑπηρετῶν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, πού ὡστόσο πολὺ συχνὰ δοκιμάζουν τὴν παραπλανητικὴ καὶ κατευθυνόμενη προκατάληψη, τὶς ἀδικεῖς ἐπικρίσεις καὶ τοὺς γενικευμένους χαρακτηρισμούς. Ὅμως μπορῶ νὰ βεβαιώσω ὅτι τὰ 19 τούτα χρόνια τῆς ἐντονης παρουσίας τοῦ ράσου μου ἀνάμεσά τους, συνήνησα στὰ πρόσωπα τόσο τῆς κατὰ καιροὺς ἡγεσίας, ὅσον καὶ τῶν ἐκπαιδευτῶν καὶ ἐκπαιδευομένων λαμπρῶν χαρακτήρες, ἀνώτερο ἦθος, καταπλήσσοσαν πίστιν στὸ Θεὸ καὶ στὶς ἠθικὲς ἀξίες, ἐντιμότητα, γενναιοφροσύνη καὶ ἀνιδιοτέλεια.

Πρὸς ὅλους ἐκφράζω τὶς θερμὲς μου εὐχαριστίες. Ἡ παρουσία τους σήμερα στὴν συγκινητικὴ αὐτὴ στιγμή τῆς προσωπικῆς μου Πεντηκοστής εἶναι μιὰ ἐπὶ πλέον ἀπόδειξη τῶν στενῶν δεσμῶν πού μᾶς συνδέουν.

Κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμὴν ἡ σκέψις μου στρέφεται μὲ εὐγνωμοσύνη πρὸς τοὺς ἐν Κυρίῳ κεκοιμημένους γονεῖς μου, τὸν πατέρα μου Κων/νον πού μὲ ἀνέθρεψε μὲ κόπο καὶ τὴν μητέρα μου Μαρουδιῶ πού μὲ τὴν πίστη καὶ τὴν ἀγάπη τῆς πρὸς τὸν Θεὸ μὲ ὀδήγησε στὴν διακονίαν τῆς ἱερῶσύνης ἀλλὰ καὶ πού σὰν ἀναμμένη λαμπάδα ἔλυωνε καθημερινὰ γιὰ μένα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ ψυχές τους ἀγάλλονται συμπροσευχόμενες μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην. Εἴη ἡ μνήμη αὐτῶν αἰωνία!

Αἰωνία ἐπίσης ἂς εἶναι καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἀμέσου προκατόχου μου Μητροπολίτου Σάμου κυροῦ Παντελεήμονος, ἀνδρὸς πνευματικοῦ, ἱε-

ραποστολικοῦ καὶ ὀσίου, τοῦ ὁποίου τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης ἐδεχόμενον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς 20ετοῦς καὶ πλέον ἀρχιερατείας του.

Ἐκ βαθέων εὐχαριστῶ τὰ μέλη τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἢ τιμὴ ψῆφος τῶν ὁποίων μὲ ἀνέδειξεν Ἐπίσκοπο. Ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνη μου καὶ προσφέρω τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ προσπαθῆσω νὰ φανῶ ἀξίος τῆς ἐμπιστοσύνης των.

Πρὸς τὸν Μακαρ. Ἀρχ/πον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, τὸν Προκαθήμενον μὲν τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ μέχρι σήμερα οἰκεῖον μου Ἐπίσκοπον, στὰ ἐκκλησιαστικὰ ὄρια τῆς Ἱ. Ἀρχ/πῆς Ἀθηνῶν, τὸν ἀποδεχθέντα καὶ στηρίζοντα μὲ τὴν πατρικὴν ἀγάπην του τὴν ὑποψηφιότητά μου, ἐκφράζω τὶς εὐγνωμόνες εὐχαριστίες μου, πού μετουσιώνονται τούτη τὴν ὥρα σὲ ὀλόθυμη προσευχὴ ὑπὲρ τῆς ὑγείας του καὶ τῆς ἀκμαιότητος τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν του δυνάμεων ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας μας.

Ὅπως εὐγνωμόνως στρέφω τὴν σκέψιν μου στὸ μαρτυρικὸ Φανάρι καὶ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖον τὸν κλείζοντα τὴν Ὁρθοδοξίαν, τὸν φιλοστόργως ἐκπροσωπούμενον κατὰ τὴν ἱερὰ αὐτὴ στιγμή, καὶ νικῶς ὁμολογῶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν Θρόνον καὶ πίστιν πρὸς τὰ θέσμια τῆς Ἀγίας Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ὀμιλεῖ σιωπῶσα, σιωπᾶ εὐγλωττα, «τέθλην, αὖξει, κρατύνει καὶ μέχρι τέλους αὖξειο» κατὰ τὸν χρονογράφον τοῦ ΙΒ' αἰῶνος.

Εὐχαριστῶ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀγίους Ἀρχιερεῖς οἱ ὁποῖοι παρίστανται καὶ συμμερίζονται τὴν χαρὰν μου τοὺς τε τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἐξ ἐτέρων ἐκκλησιαστικῶν κλιμάτων προερχομένους. Ἐπίσης εὐχαριστῶ τοὺς ἱερεῖς διὰ τὴν παρουσίαν τους καὶ τὴν συμπροσευχὴν τους πού ὑπογραμμίζει τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην τους δι' ἐμέ.

Εὐχαριστῶ τὶς ἀρχές τῆς Σάμου καὶ τῆς Ἱαρίας, τὸν ἱερὸν κληρὸν καὶ τὸν εὐσεβὴ λαὸ τῆς μητροπολιτικῆς μου περιφερείας γιὰ τὴν ἀγάπην τους καὶ τὶς ἐκδηλώσεις τῆς χαρᾶς των. Νὰ γνωρίζουν ὅτι τοὺς ἀγαπῶ καὶ εἶμαι ἔτοιμος δι' ὄλων τῶν δυνάμεών μου νὰ ἐκδαπανηθῶ στὴν διακονίαν τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας.

Εὐχαριστῶ τὸν ἱερὸν κληρὸν τῆς Ἱ. Μ. Πει-

ραιῶς. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὴν ἄριστη συν-εργασία μας καὶ τὸ ἀνώτερο ἱερατικὸ τους ἤ-θος. Ἐπίσης εὐχαριστῶ τὸν εὐσεβῆ λαὸ τῆς μη-τροπολιτικῆς περιφερείας Πειραιῶς, τοὺς συν-εργάτες τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς «Πει-ραικῆς Ἐκκλησίας» καὶ τὰ πολυπληθῆ πνευματι-κά μου τέκνα γιὰ τὴν ἀγάπην τους. Εὐχαριστῶ τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς μου, τοὺς διαφο-ρους παράγοντας τῆς ἐν Ἀθήναις Σαμιακῆς καὶ Ἰκαριώτικης κοινότητος καὶ ὅσους διήνυσαν μα-κρὰν ἀπόστασιν γιὰ νὰ συμμετέχουν στὴν σημε-ρινῇ χαρᾷ τῆς Ἐκκλησίας. Τέλος εὐχαριστῶ τὶς ἀντιπροσωπεῖες τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας καὶ τοῦ Πυροσβεστικοῦ Σώματος καὶ ὅλους ἐσᾶς ποὺ κατακλύζετε τὸν Ἱερὸν αὐτὸν Ναὸν καὶ μοῦ συμπαρίστασθε στὴν μεγάλη αὐτὴ ὥρα καὶ ἡμέρα τῆς ζωῆς μου. Ἡ εὐγενικὴ παρουσία σας μὲ ἐνισχύει.

Καὶ νῦν προσέρχομαι καὶ παραδίδομαι στὸ θεῖον θέλημα καὶ τὸ μέγα ἔλεος τοῦ Κυρίου μου.

Κύριος ὁ Θεὸς βοηθὸς καὶ ὁδηγὸς καὶ ὑπερ-ασπιστῆς μου, διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς Ὑπερα-γίας, Ἀχράντου, Ὑπερευλογημένης, Ἐνδόξου, Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαριίας, τῆς Παναγίας Χρυσοπηγῆς, τῶν Σα-μιαίων ἀγίων ὁσίου Παύλου τοῦ Λατρινοῦ, Ἐρμο-γένους ἐπισκόπου Σάμου, νεομάρτυρος Γεωρ-γίου, τῶν ἀγίων ἐνδόξων μαρτύρων Γρηγορίου, Θεοδώρου καὶ Λέοντος, τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Εὐσεβίου ἐπισκόπου Σαμοσάτων, τῶν ἀ-γίων ὁσίων γυναικῶν, τῆς ἰσαποστόλου Μαριίας τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τῆς Παρθενομάρτυρος Μαρκέλλης τῆς Χιοπολίτιδος, ὧν τὴν ἱεράν μνή-μην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος εἶπε τὰ ἀκόλουθα:

Παιδί μου Εὐσέβιε,

Εἶναι ἰδιατέρως συγκινητικὴ ἡ στιγμή αὐτὴ καὶ γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα. Ἄπειρο τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἡ συγκατάβασίς του, ἡ ἐπιείκειά του, ἡ ἀγάπη του· «εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημέ-νον», ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν ἡμῶν.

Σὲ παρέλαβα πρὸ εἰκοσιπέντε ἐτῶν, παιδί, μὲ εὐλάβεια, μὲ καθαρότητα καὶ τὴ στιγμή αὐτῇ, μετὰ ἀπὸ εἰκοσιπέντε χρόνια ἀφιερωμένης στὸ Θεὸ ζωῆς ἐντὸς τῆς Ἀδελφότητός μας Παναγία ἢ «Χρυσοπηγῆ», ἢ Ἐκκλησία σὲ ἐξέλεξε Μη-τροπολίτην τῆς γενετικῆς σου καὶ ἤδη ἐντὸς ὀ-

λίγου λαμβάνεις τὴν μεγίστη χάρη τῆς Ἀρχιε-ρωσύνης.

Πρέπει νὰ ἐνθυμῆσαι πάντοτε αὐτὴν τὴν εἰ-κοσιπενταετία σὰν ὑψίστη δωρεὰ τοῦ Θεοῦ. Ὡς μέλος τῆς ἀδελφότητός μας καὶ πνευματικὸ μου παιδί ἔμαθες κοντὰ μας τὴν πλήρη ἀκριβεία τῆς ζωῆς, τὴν ὀλοκληρωτικὴ ἀφοσίωση καὶ ἀφιέρω-ση στὴν Ἐκκλησία, τὸν ζῆλο τὸν ἱεραποστολικὸ καὶ τὴν ἐργασία γιὰ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, τὴν ἱε-ροπρεπῆ συμπεριφορὰ, τὴν αὐστηρότητα τοῦ ἡ-θους καὶ τὴν ἀκριβεία τοῦ ὀρθοδόξου βίου. Καὶ μὲ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ τὰ ἀφομοιώσες. Ὅπου ὑπηρετήσες ἕως τώρα ἐδόξασες τὸ Πανάγιον Ὄνομα τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν συμπεριφορὰ σου. Ἰ-διαιτέρως δὲ ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας θὰ ἔλεγα χωρὶς ὑπερβολὴν ὅτι διέ-πρεψες. Εἶναι καὶ ἦταν πάντοτε γιὰ μένα ἰδιαί-τερη τιμὴ νὰ ἀκούω ἀξιωματικούς καὶ ἀπλοὺς ἀστυνομικούς, νὰ ἐκφράζονται πάντα μὲ τόσον θαυμασμὸν καὶ σεβασμὸν γιὰ τὸ ὄνομά σου. Εἶ-δαν στὸ πρόσωπό σου καὶ τὸ μαρτυρῶ μὲ ἀλή-θεια, εἶδαν τὸν κατὰ πάντα ἀξιοπρεπῆ κληρικὸ, τὸν ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν ἀνθρωπο ποὺ θυσιάζεται γιὰ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, τὸν κληρικὸ ποὺ ἀναλίσκεται γιὰ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Ἀφήκες μαρτυρίαν Χριστοῦ, ἀφήκες παράδειγ-μα χριστιανικῆς συμπεριφορᾶς, τὸ ὅποιον, μὲ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ, ἐκαρποφόρησε καὶ καρπο-φορεῖ. Εἰργάσθης μετὰ ζήλου σὲ ὅλους τοὺς το-μεῖς, ὅπου σὲ ἐτοποθέτησα, ὡς ἱεραπόστολος, ὡς ἐξομολόγος, ποῦ, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, πάλιν διέπρεψες καὶ ὡς ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ἀνεδείχθης ἓνα ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα μέλη τῆς πτωχῆς μας ἀδελφότητος. Παρηγορία γιὰ μένα τὸν γηραιὸ πλέον ἐπίσκοπο, ὅταν βλέπω πνευματικὰ μου παιδιὰ ποὺ μὲ κόπο καὶ μόχθο ἀνάστησα καὶ ἀνέθρεψα, νὰ τιμῶνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ κοσμοῦν τὴν ἀρχιερωσύνην. Εἶσαι πλέον ἡ συνέχεια τοῦ Χριστοδούλου καὶ τοῦ Ἀμβροσίου, μία προσφορὰ θυσίας γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ. Πιστεύω ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι μία προσφορὰ θυσίας γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ. Πιστεύω ὅτι ἐκεῖ ποῦ σὲ ἔταξε ὁ Θεὸς πλέον τώρα, στὴν γενέτειρά σου, καὶ ἀπεδείχθη ὅτι αὐτὸ ἦταν καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ποῦ ἐξε-φράσθη διὰ τῆς ψήφου τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, θὰ ἐργασθεῖς μὲ τὸν ἴδιο καὶ περισσότερο ζῆλο καὶ μὲ τὴν ἴδια αὐταπάρηση. Διὰ τῆς ἐκλογῆς σου ὡς Ἐπισκόπου Σάμου ἐφάνηκε καθαρὰ ὅτι ἦταν θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπιστρέψεις ἐκεῖ ἀπὸ

όπου ξεκίνησες ως παιδί. Κοντά στους ανθρώπους σου πού πάντα αγαπούσες, στο νησί σου, στην γενέτειρά σου, την οποία πάντα νοσταλγοῦσες. Ἐκεῖ πλέον τώρα ως Ἐπίσκοπος, θὰ δώσεις ὅλες τὶς δυνάμεις σου καὶ ὅπως εὐδοκίμως ὑπηρετήσες τὴν Ἐκκλησίαν ἕως τώρα, θὰ συνεχίσεις νὰ τὴν υπηρετεῖς μὲ περισσότερο ζῆλον καὶ μὲ περισσότερην αὐταπάρνησην.

Δύο-τρεῖς σκέψεις σου τονίζω μόνον. Ἀπλῶς σου τὶς ὑπενθυμίζω γιατί εἶναι χιλιοειπωμένες στὴν πνευματικὴ οἰκογένεια τῆς Ἀδελφότητός μας ὅπου ἀνετρόφης.

Πᾶς γιὰ νὰ δώσεις καὶ ὄχι γιὰ νὰ πάρεις. Πᾶς νὰ θυσιασθεῖς καὶ ὄχι γιὰ νὰ ἀπολαύσεις. Πᾶς γιὰ νὰ προσφέρεις τὸν ἑαυτό σου ὀλοκαύτωμα στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἐσύ θὰ παίρνεις τὴν ἀγάπη τῶν πνευματικῶν σου τέκνων. Πιστεύω ὅτι θὰ συνεχίσεις, ὅπως εἶπα, μὲ περισσότερο ζῆλον τὴν ἐργασίαν σου τὴν πνευματικὴ. Νὰ ἀγκαλιάσεις τὸν λαόν σου, ὅλους ἀδιακρίτως, εὐσεβεῖς καὶ ἀσεβεῖς. Γιὰ τὸν ἐπίσκοπο ὅλοι εἶναι παιδιὰ του. Δὲν θὰ κάμεις ποτέ σου διακρίσεις. Ὅλους θὰ τοὺς ἔχεις στὴν καρδιά σου. Θὰ ἐκδαπανᾶσαι ἀπὸ τὸ πρωὶ μέχρι τὸ βράδυ. Δὲν θὰ ἔχεις νυσταγμὸν καὶ ὕπνον τοῖς βλεφάροις σου ἀλλὰ θὰ σὲ κατέχει πάντα ἡ ἀγωνία τοῦ ποιμνίου σου. Θὰ κηρύττεις εὐκαίρως ἀκαίρως, θὰ παρηγορεῖς τὸν λαό σου, θὰ τὸν στηρίζεις, θὰ τὸν προστατεύεις ἀπὸ τοὺς λύκους, πού σήμερα λυμαίνονται τὴν ἑλλαδικὴ κοινωνία. Θὰ εἶσαι ὁ ποιμὴν καὶ ὁ πατέρας, καὶ ἰδιαιτέρως, πρόσεξε αὐτὸ πού σου τονίζω, νὰ προσέχεις πῶς πολλὴ τὶς ὑποχρεώσεις σου καὶ ὄχι τὰ δικαιώματά σου. Ὁ Ἐπίσκοπος κεῖται εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ καὶ ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εἶναι πάντοτε μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι σφάλμα νὰ βλέπουμε μόνον τὰ δικαιώματά μας καὶ νὰ λησμονοῦμε τὶς μεγάλες ὑποχρεώσεις μας. Ὁ Ἐπίσκοπος ἔχει φοβερὰν τὴν ἐξουσίαν ἐκ τοῦ ἀξιώματός του καὶ ἐκ τοῦ ὕψους τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς καὶ ἀξίας, ἀλίμονόν του ὅμως ἐὰν δὲ ζεῖ τὸν Χριστόν, ἐὰν δὲν μιμεῖται τὸν Χριστόν, ἐὰν δὲν εἶναι πατέρας τοῦ ποιμνίου του. Σὺ λοιπόν, παιδί μου Εὐσέβιε, νὰ θυμᾶσαι πάντοτε τὶς ὑποχρεώσεις σου, νὰ ἀναλίσκεσαι, νὰ θυσιάζεσαι γιὰ τὸ λαό σου, νὰ εἶσαι πρὸς ὅλους προσηγής, νὰ φέρεσαι πρὸς ὅλους μὲ ἀγάπη. Νὰ εἶσαι πρὸς ὅλους πατέρας, παρηγορητής, διδάσκαλος. Τότε θὰ δικαιούσαι τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ ποιμνίου σου. Τότε θὰ

μπορεῖς νὰ λέγεις ὅτι ὡς Ἐπίσκοπος εἶσαι εἰς τύπον Χριστοῦ ἐφόσον θὰ εἶσαι μιμητὴς τοῦ Κυρίου μὲ βίον ἅγιον, μὲ πνευματικὴ ἀγωνία καὶ μὲ πνεῦμα θυσίας πρὸς τὸ ποιμνίό σου.

Θὰ σὲ παρακολουθοῦν οἱ προσευχῆς μας. Θὰ σὲ παρακολουθεῖ ἡ ἀγάπη μας. Ἐλπίζω ὅτι ὅπως μέχρι τώρα ἐδόξασες τὸν Θεόν, ὅπου ἐπήγες, ὅπου σὲ ἔβαλα καὶ ὅπου ὑπηρετήσες ἐδόξασες τὸν Θεόν, ἐλπίζω ὅτι θὰ δοξάσεις κι ἐκεῖ τὸν Θεόν. Καὶ τὰ μηνύματα, ὅπως ἤρχοντο κάθε μέρα ἀπὸ τὴν Ἀστυνομία καὶ μᾶς ἐμαλάκωναν τὴν καρδιά, ἔτσι θὰ ἀκούγονται τώρα καὶ ἀπὸ τὴν Σάμο καὶ ὅλοι θὰ δοξάζουν τὸν Θεόν βλέποντας τὴν δραστηριότητά σου, τὸν κόπον σου καὶ τὶς θυσίες σου.

Εὐχομαι ὁ Θεὸς πάντοτε νὰ σὲ εὐλογεῖ. Οἱ προσευχῆς ὅλων μας θὰ σὲ παρακολουθοῦν. «Ἰσχυε καὶ ἀνδρίζου, μὴ φοβηθῆς μηδὲ δειλιάσης, ὅτι Κύριος προπορεύεται σου». Ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ τὴν νέα σου διακονία καὶ διὰ τῆς δράσεώς σου νὰ δοξασθεῖ τὸ Πανάγιον ὄνομά Του καὶ νὰ μεγαλυνθεῖ ἡ Ἐκκλησία.

Ἡ ἐνθρόνισις

Μὲ βυζαντινὴ μεγαλοπρέπεια καὶ τὴν καθιερωμένη τάξη τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, πραγματοποιήθηκε τὴν Κυριακῇ 10 Σεπτεμβρίου, μὲ τὶς προσήκουσες τιμῆς ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν τοῦ νομοῦ, ἡ ἐνθρόνισις τοῦ νέου Μητροπολίτου Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εὐσεβίου.

Ἡ ἀφιξίς τοῦ νέου Ποιμενάρχου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἀκριτικῆς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας πραγματοποιήθηκε στὸν λιμένα τῆς πρωτεύουσῆς τῆς νήσου Σάμου, ὅπου τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ αἰσθήματα ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγάπης, ἅπας ὁ ἱερὸς κλήρος τῆς Μητροπόλεως, οἱ πολιτικές, στρατιωτικῆς καὶ λοιπῆς Ἀρχῆς τοῦ νομοῦ καὶ πλῆθος λαοῦ.

Τὸ νέο Μητροπολίτη προσεφώνησε στὴν εἴσοδο τῆς πόλεως ὁ Δήμαρχος Σάμου κ. Πέτρος Γρύλλος καὶ ἀκολούθως σχηματίσθηκε μεγαλειώδης ἱεροπρεπῆς πομπὴ ἀπὸ τὸν λιμένα τῆς πόλεως ἕως τὸν Καθεδρικό Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ὅπου καὶ ἔλαβε χώραν ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως.

Ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Ἀμβωνος ὁ γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Γρηγόριος Τσάκαλης ἀνέγνωσε τὰ σχετικὰ διατάγματα, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Προεδρίας τῆς Δημοκρατίας, περὶ ἐκλογῆς, ἀναγνωρίσεως καὶ κατα-

στάσεως τοῦ νέου Μητροπολίτου. Ἀκολούθως προσεφώνησαν τὸν ἐνθρονισθέντα Μητροπολίτη ὁ Σεβ. ἐκπρόσωπος τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὁ Σεβ. ἐκπρόσωπος τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ὁ Σεβ. τοποτηρητής, ὁ Γεν. Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος πρωτοπρ. π. Ἰωάννης Σουρρῆς (ἐκ μέρους τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου), ὁ νομάρχης Σάμου κ. Πυθαγόρας Βαρδίκος, ὁ Ταξίαρχος κ. Ἐλευθέριος Γρίβας, ἐκ μέρους τῆς Ἡγεσίας τοῦ ὑπουργείου Δημοσίας Τάξεως καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ νέος Μητροπολίτης ἐξεφώνησε τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του.

Στὴν τελετὴ παρέστησαν ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ ποὺ κατέκλυσε τὸν ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ καὶ τὴν πέριξ αὐτοῦ πλατεία, οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Πέτρος κ. Νεκτᾶριος, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, Ἱεραπόλεως κ. Εἰρηναῖος, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Διοδώρου, ὁ τοποτηρητής τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας, Μητροπολίτης Χίου κ. Διονύσιος, Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννης, Σταγῶν καὶ Μετεώρων κ. Σεραφεῖμ, Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, Παροναξίας κ. Ἀβρόσιος, Πειραιῶς κ. Καλλίνικος, Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀβρόσιος, Ἀττικῆς κ. Παντελεήμων, Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμος, Ἐλασσῶνος κ. Βασίλειος, Ναζαρέτ κ. Κυριακὸς καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Τράλλεων κ. Ἰσίδωρος.

Ἀπὸ πλευρᾶς κοσμικῶν ἐπισήμων παρέστησαν ἐπίσης ὁ περιφερειακὸς Διευθυντὴς κ. Λάζαρος Θεόφιλος, ὁ Στρατιωτικὸς Διοικητὴς τῆς νήσου Ταξίαρχος κ. Ἰωάννης Πουλῆς, ὁ τ. Ὑπουργὸς κ. Νικόλαος Θέμελης, καὶ ἐκπρόσωποι τῶν Πολιτικῶν, Δικαστικῶν, Στρατιωτικῶν, Ἀστυνομικῶν, Πυροσβεστικῶν καὶ λοιπῶν Ἀρχῶν τοῦ νομοῦ.

Παρατίθεται, ἐν συνεχείᾳ τὸ κείμενον τοῦ ἐνθρονιστηρίου λόγου του:

Σεβασμιώτατε ἐκπρόσωπε τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ἅγιε Πέτρος κ. Νεκτᾶριε,

Σεβ. ἐκπρόσωπε τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἁγίε Ἱεραπόλεως κ. Εἰρηναῖε,

Σεβασμιώτατε ἅγιε Χίου κ. Διονύσιε, Τοποτηρητὰ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας,

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι ἐν Χριστῷ Πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Ἐξοχώτατε κ. Ὑπουργέ,

Ἐξοχώτατε κ. Νομάρχα,

Ἐντιμώτατοι κύριοι Δήμαρχοι,

Ἐντιμώτατοι Πολιτικοί, Δημοτικοί, Στρατιωτικοί, Ἀστυνομικοί καὶ Λιμενικοί Ἄρχοντες,

Ἀδελφοί μου Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι,

Εὐλογημένε καὶ εὐγενικῆ ὀρθόδοξε λαὲ τῆς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας.

Αἰσθήματα βαθυτάτης συγκινήσεως πληροῦν τὴν καρδίαν μου διὰ τὰ ὅσα «βουλὴ καὶ εὐδοκία καὶ χάριτι» τοῦ Θεοῦ τελοῦνται περὶ ἐμὲ σήμερον.

Δόξαν ἀναπέμπω εἰς τὸν Ἀρχιποίμενα Χριστόν, διότι μὲ τὴν συγκατάβασιν, τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεός του ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινότητά μου καὶ μὲ ἀνέδειξε Ποιμενάρχην καὶ Ἐπίσκοπον καὶ ἡ εὐμένεια τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ ἐκάλεσε διὰ τῆς τιμίας ψήφου της εἰς τὴν διαποίμωσιν τῆς ἁγιωτάτης, ἱστορικῆς καὶ ἀκριτικῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας, μᾶς Μητροπόλεως, τὴν ὁποίαν ἐκλείσαν καὶ ἐδόξασαν μεγάλα ἀναστήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἀείμνηστοι προκατόχοί μου ἐπίσκοποι, ζῶσαι εἰκόνες τοῦ Κυρίου, ὅπως ἡ ἡγεμονικὴ καὶ ἀρχοντικὴ μορφή τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Εἰρηναίου τοῦ φιλοσόφου.

Ἐχω βαθεῖαν ἐπίγνωσιν τοῦ ὕψους, τῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐθύνης τῆς κλήσεώς μου. Γνωρίζω ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι εἰκόνα τῆς θεότητος, νοῦς Χριστοῦ, κήρυκας καὶ διαγγελεὺς τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, φῶς καὶ φωτισμός, ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος.

«Φόβῳ μεγάλῳ συνέχομαι» ἀναλογιζόμενος τὸ πνευματικὸν βάρος καὶ τὴν ἠθικὴν εὐθύνην τῆς ὑψηλῆς ἐπισκοπικῆς διακονίας, ἡ ὁποία εἶναι μόχθος καὶ ὄχι ἄνεσις, φροντίδα καὶ ὄχι ἀπόλαυσις, λειτούργημα ὑπεύθυνον καὶ ὄχι ἐξουσία ἀνέλεγκτη.

Τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα «ἔργον ἐστίν, οὐκ ἄνεσις, φροντίς οὐ τρυφή, λειτουργία ὑπεύθυνος, οὐκ ἀρχὴ ἀνεξέταστος, πατρικὴ κηδεμονία οὐ τυραννικὴ αὐτονομία», κατὰ τὸν ἅγιον Ἰσίδωρον τὸν Πηλουσιώτην.

Εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀντιθρονησκευτικὸς, ἀντιεκκλησιαστικὸς ξηρὸς λίβας σαράννει τὰ πάντα, «οὐκ ἐστὶν ἡμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξου-

σίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου». Ἀκούω, ὁμως, τὴν ἐνθαρρυντικὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ νὰ μὲ καλῆ: «Ἰσχυε καὶ ἀνδρίζου, μὴ δειλιάσης μηδὲ φοβηθῆς, ὅτι μετὰ σοῦ Κύριος ὁ Θεὸς εἰς πάντα οὐ ἂν πορεύῃ» καὶ ἐπαναλαμβάνω τὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ: «Ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης, Αὐτὸς κρατήσῃ τῆς χειρὸς μου τῆς δεξιᾶς καὶ ἐν τῇ βουλῇ Αὐτοῦ ὀδηγήσει με».

Θέτω λοιπὸν «τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον» (Λουκ. 9,62) καὶ δὲν βλέπω «εἰς τὰ ὀπίσω». Ἐρχομαι εἰς τὴν ἰδιαίτεράν μας πατρίδα ὄχι ὡς ξένος πρὸς ξένους ἀλλὰ οἰκεῖος, ἐπανερχόμενος διὰ νὰ συναντήσω πρόσωπα προσφιλῶν συμπατριωτῶν. Ἐρχομαι διὰ νὰ ἀναβαπτισθῶ εἰς τὴν κολυμβήθραν τῆς γενετείρας μου τῆς ἀκριτικῆς, «ὑδρῦλης» καὶ «ὑψηλῆς» Σάμου. Ἐδῶ εἶδον διὰ πρώτην φορὰν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἐδῶ ἀνετράφην ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἔδῶ συνεδέθη με τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐδῶ θὰ κλείσω κάποτε διὰ παντὸς τὰ μάτια μου!

Ἐρχομαι σήμερον περιβεβλημένος τὴν ἐπισκοπικὴν χάριν, εὐθύνην καὶ ἐξουσίαν, ὄχι ἐν ὑπεροχῇ ἀξιώματος ἀλλὰ «διακονῆσαι καὶ ὄχι διακονηθῆναι», γινόμενος «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα» καὶ πατέρας στοργικὸς καὶ ἀδελφὸς καὶ φίλος καὶ πνευματικὸς ὀδηγὸς καὶ ποιμενάρχης «ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις». Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ κατέχω τὸ Ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα «ὡς ἐπὶ δόξαν ἀνθρωπίνην καὶ ἄνεσιν οἰκείαν ἀλλ' ὡς εἰς πόνους καὶ ἰδρώτας καὶ τὸ τῶν πολλῶν συμφέρον», κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, «γινόμενος τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ». Ἐρχομαι διὰ τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος εἶναι «ὁ ποιμὴν καὶ ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν». «Κἀγὼ, ἀδελφοί, ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ. Οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τούτον ἑσταυρωμένον».

Κέντρον μοναδικὸν τῶν ἐνεργειῶν μου ὡς Μητροπολίτου περὶ τὸ ὁποῖον θὰ στραφῇ ὅλη ἡ ποιμαντορικὴ δρᾶσις μου, θὰ εἶναι ὁ Ἐσταυρωμένος Ἰησοῦς. Θὰ ἀγωνισθῶ οἱ χριστιανοὶ μας νὰ ἔλθουν εἰς στενωτέραν ἐπαφὴν καὶ ἐπικοινωνίαν μὲ τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς, τοῦ φωτὸς τοῦ κόσμου, τοῦ ἄρτου τῆς ζωῆς. Πρέπει νὰ γνωρίσουν καὶ οἰκειοποιηθῶν τὸ ἀπολυτρωτικὸ Του ἔργον,

νὰ βαδίσουν ἐπὶ τὰ ἴχνη Αὐτοῦ καὶ μὲ προσπάθειες νὰ ὁμοιωθοῦν πρὸς Αὐτόν.

Θὰ καταβληθῇ σύντονος, ἐντατικὴ καὶ ὀλόψυχος προσπάθεια διὰ τὴν διάδοσιν καὶ ἐξάπλωσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Τὸ Εὐαγγέλιον ἰδιαίτερος θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καταστῇ γνωστὸν καὶ προσιτὸν μεταξὺ ὅλων τῶν χριστιανῶν, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶναι «ἡ μάχαιρα τοῦ πνεύματος» διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν αἱρέσεων καὶ ἰδιαίτερος τοῦ χιλιασμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγος παρακλήσεως καὶ οἰκοδομῆς. Τὸ δὲ θεῖον κήρυγμα θὰ καταβληθῇ προσπάθεια νὰ εἶναι πικνότερον καὶ συστηματικότερον εἰς τοὺς Ἰ. Ναοὺς.

Ἐπίσης φροντίδα μας μέλλει νὰ εἶναι ἡ εὐπρέπεια, ἡ εὐσχημοσύνη, ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ τάξις εἰς τὴν θ. λατρείαν. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν Μυστηρίων θὰ ἐνθαρρύνωμεν τὴν ὅσον τὸ δυνατόν συχνὴν Μετάληψιν τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Ἰησοῦ, προηγουμένης βαθείας, εὐλικρινοῦς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως. Πεποίθησίς μου εἶναι ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ χριστιανοῦ διακονεῖται ἐν τοῖς ἁγίοις Μυστηρίοις τῆς Ἐκκλησίας μας. Διὰ τοῦτο ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ συμμετέχουν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὰ Μυστήρια, ὅπως δὲ ἰδιαίτερος εἰς τὴν ἐξομολόγησιν καὶ τὴν θ. Κοινωνίαν.

Πρὸς τοῦτο θὰ ἐπιλεγοῦν πνευματικοί, ἐκπαιδευμένοι μὲ κοινὴν γραμμὴν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπισκέπτονται καὶ τὰ πλεον ἀπομονωμένα χωριά διὰ νὰ ἐξομολογοῦν τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ.

Κύριον μέλημά μου καὶ ἐκ τῶν πρώτων εἶναι ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς Ἰ. Μητροπόλεώς μας. Στηρίζομαι καὶ ὑπολογίζω εἰς τὴν βοήθειαν καὶ τὴν ὀλόψυχον συνεργασίαν τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου τῶν νησιῶν μας. Ἐχω πάντα λόγον, ἀγαπητοὶ συμπρεσβύτεροι, νὰ πιστεύω ὅτι ἀγρυπνεῖτε περὶ τῶν ψυχῶν τῶν ἐνοριτῶν σας, «ὡς λόγον ἀποδώσοντες». Καὶ γνωρίζω τοῦτο, ἀφοῦ ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας εὐρίσκομαι κοντὰ σας καὶ κάτω ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴν ἱεροπρεπῆ ἐμφάνισιν καὶ τὸν ἱερὸν ζῆλον τῶν παλαιότερων ἐξ ὑμῶν ἠνδρώθη.

Ὅμως ἡ σύγχρονη ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα δοκιμάζεται φοβερά, ἐπιβάλλει νὰ κάνω μίαν ἐκκλησίαν. Τὰ ἱερά καθήκοντά σας νὰ τὰ ἐπιτελεῖτε μετὰ ζήλου ἱεροῦ καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἀνάλογον πρὸς τὰς συγχρόνους συνθήκας. Ἐχομεν ἀνάγκην συνεχοῦς τροφοδοσίας, πνευματικῆς ἐνισχύσεως εἰς τὸ ἔρ-

γον μας και ἀναζωπυρήσεως τοῦ χαρίσματός μας, διὰ τοῦτο θὰ καλεῖσθε συχνὰ διὰ συμπνευματισμόν, καθοδήγησιν, οἰκοδομήν και συμπαραστάσιν εἰς τὸ ἐνοριακὸν ἔργον σας.

Μὴ λησμονεῖτε ὅτι καθήκον μας εἶναι ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ ἐπιτύχωμεν, ἂν δὲν διδάξωμε και δὲν φρονηματούσωμε ὄχι μόνον διὰ τοῦ λόγου και τῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ πρὸ πάντων και κατ' ἐξοχήν διὰ τῆς ἀγίας ζωῆς και τοῦ ἀγίου παραδείγματός μας. Δὲν ἔχομεν δικαίωμα νὰ σκανδαλίζωμε μὲ τὴν ζωὴν μας. Οἱ ἔνοχοι σκανδαλισμοῦ εἶναι ἄξιοι βαρείας τιμωρίας. Θὰ συνδυάσωμε τὴν αὐστηρότητα και τὴν δικαιοσύνη μὲ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν καθένα ἀπὸ σᾶς ξεχωριστά, ἀλλὰ και διὰ τὰς οἰκογενεῖας και τὰ παιδιὰ σας. Οἱ σχέσεις μας θὰ εἶναι σχέσεις συνεργῶν και προπαντὸς συλλειτουργῶν. Δι' αὐτὸ τὸ Γραφεῖον μου θὰ εἶναι πάντοτε ἀνοικτόν. Ἐλευθέρα θὰ ἐκφράζετε τὰ ἐκκλησιαστικά, τὰ ἀτομικά, τὰ οἰκογενειακά σας προβλήματα. Θὰ ἔχετε πάντοτε τὴν ἀγάπην μου. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη ὁμως δὲν σημαίνει ὅτι θὰ ἀνέχομαι τὸ κακὸν και τὴν παρεκτροπήν. Εἶμαι ὁ ἴδιος αὐστηρὸς πρῶτα εἰς τὸν ἑαυτόν μου. Δι' αὐτὸ και δὲν πρόκειται νὰ ἀνεχθῶ κηλιδώσεις τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς τοῦ ἱ. Κλήρου και καταρράκωσιν τοῦ κύρουός του.

Θὰ ἀσκήσω τὴν διαποίμανσιν «μὴ πτοούμενος ἀπειλὰς ἀνθρωπίνας, μὴ ὑποστελλόμενος τὸν τῆς ἀληθείας λόγον...». Μαζὶ μὲ τὴν ἀγάπην και τὴν ἐπιείκειαν θὰ ὑπάρχει και ἡ αὐστηρότητα, «ἵνα οἱ μὲν εὖ βιοῦντες θαρροῖεν, οἱ δὲ ἀμαρτάνοντες ὀκνοῖεν» θάτερον γὰρ θατέρου χωρὶς, ἀναρχία μᾶλλον ἐστὶν ἢ ἀρχή».

Θὰ προσπαθήσωμε ἡ Ἱερά Μητρόπολις μας νὰ γίνῃ ἐκκολαπτήριο ἱερατικῶν κλήσεων διὰ νὰ ἐπανδρωθοῦν οἱ ἐνορίες μας μὲ ἱερεῖς μορφωμένους και ἀξιούς τῆς κλίσεώς των. Καὶ τὰ πιδ ἀπομακρυσμένα χωριά θὰ ἔχουν τὸν Ἱερέα τους γιὰ νὰ ἐξυπηρετοῦνται οἱ πνευματικὲς και λατρευτικὲς τους ἀνάγκες και νὰ σημαίνουν καθημερινῶς οἱ καμπάνες. Ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς σαλπίζω προσκλητήριο πρὸς τοὺς Σαμίους, κατὰ πρῶτον λόγον και ὕστερα πρὸς τοὺς εὐέλπιδας νέους μας, πὺ ποθοῦν τὴν ἱερωσύνην. Εἶναι καιρὸς οἱ μὲν πρῶτοι νὰ ἐπανακάμψουν και νὰ στρατευθοῦν εἰς τὸν μέγαν ἀγῶνα μας διὰ τὴν ἐπὶ ἀνδρώσιν τῶν κενῶν θέσεων, οἱ δὲ ἄλλοι νὰ μᾶς γνωρίσουν ἐκ τοῦ πλησίον. Καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐκτιμήσουν τὴν ἀγνότητα τῶν προ-

θέσεων μου και τὴν εἰλικρίνειαν τῶν ὑποσχέσεων μου.

Ὅλοι γνωρίζετε ὅτι προέρχομαι ἀπὸ μοναστικὴν Ἀδελφότητα και ἔξησα ἐκ νεότητός μου τὴν ἄσκησιν, τὴν ὑπακοήν, τὴν ἀκτμημοσύνην, τὴν προσευχὴν μέχρι αὐτῆς τῆς ὥρας. Ἠγάπησα ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες και πιστεύω ὅτι ὁ μοναχισμὸς εἶναι ἡ ἀκτινοβολία τῆς πνευματικότητος τῆς Ὁρθοδοξίας, τὰ δὲ μοναστήρια μας ἀληθινοὶ προμαχώνες και ἀλύγιστοι κυματοθραῦστες. Δι' αὐτὸ θὰ ἀντιμετωπίσωμε μὲ ἰδιαίτερον ζῆλον τὸ θέμα τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῶν Νησιῶν μας, οἱ ὁποῖες ἀξίζουν καλυτέρας τύχης. Ἀξίζουν τὸν σεβασμὸν τοῦ λαοῦ μας, δι' ὅσα προσέφεραν και τὴν προσοχὴν ὄλων μας διότι εἶναι τμῆμα τῆς ἱστορίας, τῆς ζωῆς και τῆς παραδόσεώς μας. Θὰ τὶς ἀναστηλώσωμε και θὰ ἀξιοποιήσωμε τὴν ὄσιν ἀπέμεινεν μοναστηριακὴν περιουσίαν. Θὰ ἐπιδιώξωμε τὴν ἐπὶ ἀνδρωσίν των, ὥστε νὰ γίνουν κέντρα πνευματικῆς, ἱεραποστολικῆς και κοινωνικῆς προσφορᾶς και ἀκτινοβολίας. Προτεραιότητα θὰ ἔχει βέβαια τὸ ἱερὸν μετόχιον τῆς Παναγίας μας εἰς τὸν Κότσικα, ὅπως και τὰ πολυάριθμα ἐξωκκλήσια τῶν Νησιῶν μας.

Πρῶτιστον ἔργον μας θὰ εἶναι νὰ γνωρίσωμε τὸ ποιμνίον μας, νὰ ἀφουγκρασθοῦμε τὸν σφιγμὸν τῆς καρδιάς του και τὶς ἀνάγκες του. Θὰ κατεβοῦμε εἰς τὴν ἀγοράν. Θὰ εἰσέλθωμε εἰς τὰ μαγαζιά και εἰς τὰ σπίτια. Θὰ ἐπισκεπτόμεθα τὰ χωριά, τὰ σχολεῖα, τὰ φυλάκια, γιὰ νὰ εὐλογοῦμε και νὰ στηρίζουμε. Ὁ ἐνδοξος Στρατός μας, πὺ ἀγρυπνεῖ διὰ τὴν ἀσφάλειάν μας, ὡς και διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν και ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδος, συνιστᾷ ἀκριβὸ κομμάτι τοῦ ἔθνους. Ἐπευλογοῦμε τὰ στρατευμένα νεῖατά μας και τοὺς ἀπευθύνουμε ἐγκάρδιες πατρικὲς εὐχές. Θὰ συμμετέχουμε εἰς τὶς χαρὲς και τὶς λύπες τοῦ ποιμνίου μας. Θὰ δίδουμε τὸ παρὼν ὅπου χρειάζεται, χωρὶς κανένα ὑλικὸν συμφέρον, διὰ νὰ αἰσθάνεται ὁ λαὸς τὸν ἐπίσκοπον ὡς πατέρα. Θὰ στεκώμεθα πατρικὰ τόσον εἰς τὸ πένθος και τὰς δοκιμασίας ὅσον και εἰς τὴν χαρὰν. Τὸ Ἐπισκοπεῖον θὰ εἶναι κέντρον ἐνότητος και ἐξυπηρετήσεως τῶν πάντων. Οἱ πύλες του θὰ εἶναι ἀνοικτὲς διὰ πάντας, ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐπικοινωνήσουν μετὰ τοῦ πνευματικοῦ των Πατρὸς ἀνευ μεσολαβήσεως κανενός.

Καθήκον μας νὰ ἀπευθυνθῶμε και νὰ καλέσωμε εἰς ἀφύπνισιν και εἰς συστράτευσιν ὁ-

λον τὸν λαὸν μας, ἐνάντια εἰς τοὺς ποικιλωνύμους αἵρετικούς καὶ τὰς αἵρέσεις ποὺ στόχον ἔχουν τὴν ἄλωσην τοῦ λαοῦ καὶ τῆς πατρίδος μας καὶ κυρίως εἰς τὴν αἵρεσιν τοῦ χιλιασμοῦ ποὺ εἰσήλασε εἰς τὸ νησί μας πρὶν ἀπὸ χρόνια καὶ διαστρέφει τὴν ἀλήθειαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐνῶ παράλληλα ὑπηρετεῖ δολίους σκοποὺς εἰς βάρους τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἔθνους μας. Θὰ ἐπαγρυπνῶ ἐπὶ σκοπὸν φρουρὸς ἀκοίμητος διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ ποιμνίου μου ἀπὸ τοὺς βαρεῖς αὐτοὺς λύκους.

Θὰ πλησιάσωμε τὴν μαθητιῶσαν καὶ σπουδάζουσαν νεολαίαν διὰ νὰ δώσωμε πνευματικὰ στηρίγματα, νὰ προσανατολίσωμεν πρὸς εὐγενεῖς κατευθύνσεις καὶ ὑψηλὰς ἀναζητήσεις. Παρακαλῶ τοὺς νέους καὶ τὶς νέες νὰ μείνουν κοντὰ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν τοπικὴν μας Ἐκκλησίαν καὶ νὰ ὑπολογίζουσι εἰς τὸ πρόσωπόν μου ὡς φιλοστόργου πνευματικοῦ πατρὸς καὶ ἐμπιστοῦ φίλου. Τοὺς εὔχομαι δέ, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς αὐριανῆς ἐνάργεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους, μὲ πατρικὴν ἀγάπην, καλὴν πρόοδον καὶ ὑγείαν.

Οἱ φοιτητὲς μας, τῆς Μαθηματικῆς Σχολῆς Αἰγαίου, προσελκύουν τὴν προσοχὴν καὶ ἀγάπην μου. Εἶναι οἱ αὐριανοὶ ἐπιστήμονες, συνεχιστὲς τῆς ἐπιστήμης τοῦ Πυθαγόρα τοῦ Σαμίου, ἐπιλεκτὰ στελέχη τῆς κοινωνίας μας. Ἡ μήτηρ Ἐκκλησία ἰσταται παρὰ τὸ πλευρόν των. Ἡ Σάμος τώρα τοὺς προσφέρει τὴν φιλόξενον ἀγκαλίαν της. Αὐριον θὰ εἶναι ἡ γλυκυτάτη ἀνάμνησις τῶν φοιτητικῶν τους χρόνων.

Ἡ Μητρόπολις θὰ εἶναι ἀνοικτὴ ἰδιαίτερος δι' ἐσᾶς τοὺς νέους, διὰ συμβουλήν καὶ ἐνίσχυσιν, δι' ὅ,τι χρειάζεσθε καὶ τὸ ὅποῖον εἶναι εἰς θέσιν νὰ σᾶς προσφέρῃ. Πρέπει συνεργαζόμενοι νὰ δημιουργήσωμε ἓνα καλύτερον καὶ ἐλπιδοφόρον μέλλον.

Θὰ ἀγρυπνήσωμε διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς οἰκογενείας ποὺ διέρχεται δεινὴν καὶ ἐπικίνδυνον ἠθικὴν κρίσιν καὶ σείεται ἐκ θεμελίων. Θὰ ἐνδιαφεροῦμε διὰ τὸ πολὺν γῆρας καὶ θὰ ἀναδιαρθρώσωμεν καὶ θὰ ἀνακαινίσωμεν τὰ ὑπάρχοντα Γηροκομεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως διὰ μίαν ἀξιοπρεπῆ διαβίωσιν. Θὰ ἀγκαλιάσωμεν ὅλους σας. «Τὸ ἀπολωλὸς ζητήσω καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω καὶ τὸ συντετριμμένον καταδήσω καὶ τὸ ἐκλείπον ἐνισχύσω καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω καὶ βοσκήσω αὐτὰ μετὰ κρίματος» (Ἱερ. 34,16).

Ὡς ποιμὴν, Ἐπίσκοπος καὶ Πατέρας σας

πνευματικὸς ἐπιθυμῶ νὰ αἰσθανθῶ τοὺς παλμούς σας, νὰ γνωρίσω τὰς ἀνάγκας σας, νὰ ὁμιλήσω εἰς τὰς ψυχὰς σας, νὰ εἰσέλθω εἰς τὰς καρδίας σας. Καθῆκον μου νὰ εὐαγγελίζωμαι, νὰ διδάσκω τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεώς μας καὶ νὰ εἶμαι θεματοφύλακός της. Νὰ μάχομαι διὰ τὴν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Νὰ διαφωτίζω, νὰ νουθετῶ, νὰ ἀγιάζω, νὰ εἶμαι πλησίον τοῦ χριστωνύμου λαοῦ, νὰ συμμετέχω καὶ νὰ κατανοῶ τὰ προβλήματα του καὶ νὰ εἶμαι ἀρωγὸς εἰς τὰς ποικίλας ἀνάγκας του. Νὰ γίνω τὸ κέντρον τῆς ἐνότητός του, τῆς ἐθνικῆς ὁμοψυχίας του, τῆς ἐλληνικότητός του καὶ φύλακας τῶν ἐλληνορθοδόξων ἐθίμων καὶ παραδόσεών μας ποὺ πρέπει νὰ ἀναβιώσουν. Ἡ Σάμος ἦταν, εἶναι καὶ θὰ παραμείνει πηγὴ παραδόσεως, ὁμορφιάς, ἐλληνικότητος καὶ χριστιανικῆς πίστεως.

Δὲν ζητῶ τίποτε ἀπὸ σᾶς δι' ἐμὲ προσωπικῶς. Ἀντιθέτως θέλω νὰ γίνω «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα τινὰς σώσω». Καλῶ ὄλους σας νὰ προσέλθετε, ὁ καθένας κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών του, διὰ νὰ συνεργασθοῦμε διὰ τὸ καλὸν τῶν νησιῶν μας, διὰ τὴν πνευματικὴν τους ἀνασυγκρότησιν. Οἱ σημερινοὶ καιροὶ ἀπαιτοῦν, ὅπως ἡ Ἐκκλησία γίνῃ πρωτοπόρος κάθε πνευματικῆς κινήσεως καὶ κάθε κοινωνικοῦ ἔργου. Ὑπόσχομαι, μὲ τὰ λόγια τοῦ Ἀπ. Παύλου: «οὐ μόνον δὲ ταῖς ἀπὸ γλώττης νουθεσίαις ἀλλὰ πολλῶ μάλλον ταῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου μου βίου χειραγωγίαις τε καὶ ὁδηγίαις τοῖς πᾶσι τύπος τῆς χριστιανικῆς πολιτείας γινόμενος», «μὴ δίδων μῶμόν τινα κατὰ τῆς ἱερατικῆς καταστάσεως, ἀπρόσκοπτος φανήσομαι τοῖς πᾶσι καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἵνα τοὺς πάντας ἢ τοὺς πλείους κερδήσω καὶ προσάξω Χριστῶ». Τὴν ἔκκλησίν μου αὐτὴν ἀπευθύνω καὶ πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς ἄρχοντας τοῦ νησιοῦ μας μετὰ τῶν ὁποίων ἐπιθυμῶ νὰ ἐγκαινιάσω περίοδον ἀγαστῆς συνεργασίας πρὸς ὄφελος τοῦ λαοῦ μας, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ ὁμονοῦσαν τὴν ἡγεσίαν του, συνεργαζομένην καὶ ἀποδίδουσαν.

Κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμὴν ἢ σκέψις μου στρέφεται μὲ εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς ἐν Κυρίῳ κεκοιμημένους γονεῖς μου τὸν πατέρα μου Κωνσταντῖνον καὶ τὴν μητέρα μου Μαρουδιά. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι αἱ ψυχαὶ των ἀγάλλονται συμπροσευχόμεναι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην. Εἴη ἡ μνήμη αὐτῶν αἰωνία! Ἐγεννήθην πτωχὸς καὶ ἄσημος. Δὲν προέρχομαι ἐκ περιφανοῦς γένους.

Και είμαι πτωχός. Δεν λησμονώ ποτέ την ταπεινήν καταγωγήν μου, μέσα από τὰ σπλάχνα τοῦ λαοῦ μας. Καυχῶμαι δι' αὐτήν, ὡς και διὰ τὴν σκληρὰν βιοπάλην τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας ποῦ ἐσμύλευσε μέσα μου τὸν σεβασμὸν στὶς ὑπερούσιες ἀξίες τῆς ζωῆς...

Ἔστω, ἐπίσης, αἰωνία ἡ μνήμη τῶν προκατόσων μου Μητροπολιτῶν, Σαμίων τὴν καταγωγήν, Ἀριστάρχου, Γαβριήλ, Ἀθανασίου και Κωνσταντίνου, ὅπως ἐπίσης και τῶν Εἰρηναίου και Παντελεήμονος, οἱ ὅποιοι ἀνέπτυξαν ἐθνικὴν και κοινωνικὴν δράσιν και ἀκτινοβόλησαν πνευματικῶς.

Μετ' εὐγνωμοσύνης στρέφω τὴν σκέψιν μου πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ και τὰ Μέλη τῆς Ἀγίας και Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ τιμία ψήφος τῶν ὁποίων με ἀνέδειξε Ποιμένα και Ἐπίσκοπον Σάμου και Ἱκαρίας. Ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην μου και προσφέρω τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ φανῶ ἀξίος τῆς ἐμπιστοσύνης των.

Ὅπως εὐγνωμόνως στρέφω τὴν σκέψιν μου πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖον, τὸν κλείζοντα τὴν Ὁρθοδοξίαν, τὸν φιλοσόφως ἐκπροσωπούμενον κατὰ τὴν ἱεράν αὐτὴν στιγμήν και υἱικῶς ὁμολογῶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν δοκιμαζόμενον ἀλλὰ ἀκτινοβολοῦντα Θρόνον, και πίστιν πρὸς τὰ θέσμια τῆς Ἀγίας και Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Με ἐνάργειαν ἀναλογίζομαι τοὺς ἐκ Σάμου παλαιούς και νέους Ἱεράρχας τοὺς ἀπὸ ἐτῶν πλαισιούντας τὴν «ἀγιοταφτικὴν Ἀδελφότητα» τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, τοῦ ὁποίου ἐκλεκτὸς ἐκπρόσωπος παρίσταται ἐνταῦθα, ὁ ἐν Ἀθήναις Ἐξαρχος αὐτοῦ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ἱεραπόλεως κ. Εἰρηναῖος. Κρατύναι Κύριος ὁ Θεὸς τὴν Σιωνίτιδα Ἐκκλησίαν και μνησθεῖ τῆς εὐσεβοτόκου και Σιωνοτρόφου νῆσου μας Σάμου.

Εὐχαριστῶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Χίου κ. Διονύσιον, ὁ ὁποῖος ἐκοπίασε και ἐμόχθησε κατὰ τὸν χρόνον τῆς τοποτηρητείας τῆς λαχούσης μοι θεοσώστου Ἐπαρχίας.

Εὐχαριστῶ τοὺς Σεβ. ἀγίους Ἀρχιερεῖς οἱ ὁποῖοι τὴν ὥραν ταύτην με περιστοιχίζουσαν και συμμερίζονται τὴν χάράν μου.

Καθῆκον μου θεωρῶ νὰ διαδηλώσω ἰδιαίτερα τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν πνευματικὸν

πατέρα και Γέροντά μου. Σεβ. Μητροπολίτην Πειραιῶς κ. Καλλίνικον, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην καθοδήγησιν, στοργὴν και προστασίαν τοῦ ὁποίου ἔζησα ἐπὶ 25 ἔτη. Θὰ μιμνήσκομαι πάντοτε με υἱικὴν ἀγάπην και ἀφοσίωσιν ὅσα ἔπραξε δι' ἐμὲ και δὲν θὰ παύσω δεόμενος ὑπὲρ τῆς πολυτίμου υἰείας του και τῆς ἀκμαιότητος τῶν σωματικῶν και πνευματικῶν του δυνάμεων. Πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν μου θὰ ἔχω τὸ φωτεινὸν παράδειγμά του και τὸν ἀκαταπόνητον ζῆλον και τὸν μόχθον του ὑπὲρ τοῦ σωστικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐπίσης θὰ μνημονεύω πάντοτε με ἀγάπην τοὺς κατὰ πνεῦμα ἀδελφοὺς και συμμοναστάς μου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας «Χρυσοπηγῆς» και θὰ προσεύχομαι διὰ τὴν κατὰ Θεὸν προκοπὴν τους.

Εὐχαριστῶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννην ποῦ τόσο ἠγάπησε και ἠγαπήθη ὑπὸ τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ διὰ τὴν πρὸς με πατρικὴν ἀγάπην του και τὰς συμβουλὰς του.

Εὐχαριστῶ τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς, τοὺς ἀδελφοὺς και συνεργάτας τῆς ἱεραποστολικῆς προσπαθείας μας εἰς τὸ Παγκράτι, τὰ πολυπληθῆ πνευματικὰ μου τέκνα διὰ τὴν ἀγάπην των. Οὐχὶ ἀνευ πόνου ἀποχωρίζομαι τῶν ἀνδρῶν και γυναικῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας, εἰς τὴν Ἱεροσολυμιτικὴν Ἰατρονομίαν τῆς ὁποίας ἐπὶ 19 ὀλόκληρα χρόνια διηκόνησα. Θὰ ἀναπέμνω δι' ὅλους προσευχὰς και θὰ ἐνθυμοῦμαι τὴν ἀφοσίωσιν και τὴν ἀγάπην των πρὸς τὴν ταπεινότητά μου.

Εὐχαριστῶ ὅλας τὰς ἀρχὰς και ἐξουσίας τῶν νησιῶν μας Σάμου και Ἱκαρίας και ὅλους ὅσοι ὀμιλήσατε ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας σας περὶ τῆς ταπεινότητός μου.

Εὐχαριστῶ τοὺς φίλους κληρικοὺς και λαϊκοὺς οἱ ὁποῖοι προσήλθαν εἰδικῶς διὰ νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν χάράν μου, ὑποβληθέντες εἰς τὸν κόπον και τὴν ταλαιπωρίαν τοῦ διὰ θαλάσσης ταξιδίου.

Τέλος, εὐχαριστῶ τὸν φιλόχοιστον λαὸν ὁ ὁποῖος με αὐθορμητισμόν, ἐγκαρδιότητα και ἐνθουσιασμόν με ὑποδέχεται ὡς Πατέρα και Ἐπίσκοπόν του. Τοῦτο φανερῶνει τὴν ἀγάπην και τὴν προσήλωσιν του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ εὐγενικὴ παρουσία του με τιμᾶ και ἡ συμπροσευχὴ του με ἐνισχύει εἰς τὸ ἀναλαμβάνόμενον ἐπισκοπικὸν ἔργον.

Ἀπευθύνω ἐγκάρδιον πατρικὸν χαιρετισμὸν

πρὸς τοὺς ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης ἀποδήμους Σαμίους καὶ Ἰκαρίους καὶ ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ πάντας τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου μας.

Εἰς τὴν ἄσκησιν τοῦ ποιμαντορικοῦ μου ἔργου ζητῶ τὰς πρὸς Κύριον μεσιτείας καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν Σαμίων ἀγίων Ἑρμογένους, ἐπισκόπου Σάμου, Παύλου τοῦ Λατρινοῦ, νεομάρτυρος Γεωργίου, Μαρτύρων Γρηγορίου, Θεοδώρου καὶ Λέοντος, ἐπισκόπου Λέοντος καὶ τῶν Ἰκαρίων ἀγίων Μακαρίου ἐπισκόπου Κορίνθου καὶ τῆς ὁσίας μητρὸς Θεοκτίστης, τῶν ὁποίων τὴν ἱερὰν μνήμην θὰ καθιερώσωμεν νὰ ἐορτάζεται πανηγυρικῶς τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ μηνὸς Αὐγούστου.

Πατέρες καὶ ἀδελφοί,

«Χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν». Ἀμήν.

Πρὸς τιμὴν τοῦ νέου Ποιμενάρχου τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας, ὁ Δήμος Σαμίων παρέθεσε ἐπίσημον γεῦμα δι' ὅλους τοὺς παρευρεθέντας στὴν τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως.

Βιογραφικὸ σημεῖωμα

Ὁ Σεβ. Σάμου κ. Εὐσέβιος (κατὰ κόσμον Εὐάγγελος) Πιστολῆς, γεννήθηκε τὸ 1949 στὸ Παλαιὸ Καρλόβασι Σάμου, ὅπου καὶ περάτωσε τίς ἐγκύκλιες σπουδές του. Φοίτησε στὸ Ἀνώτερο Ἐκκλησιαστικὸ Φροντιστήριον τῆς παλαιφάτου Ριζαρείου Σχολῆς καὶ στή Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας εἶναι καὶ πτυχιούχος. Εἶναι ἀδελφός τῆς Μονῆς «Παναγίας τῆς Χρυσοπηγῆς».

Χειροτονήθηκε Διάκονος τὸ 1972 καὶ Πρεσβύτερος τὸ 1976, ὅτε ἐχειροθετήθη καὶ Ἀρχιμανδρίτης. Ὑπηρετήσε ὡς Διάκονος στὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ἀναπτύξας σημαντικὴν δράσιν εἰς τὸν τομέα τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου μεταξὺ τῶν νέων καὶ στὴν Ἱ. Μητρόπολιν Δημητριάδος ὡς Ἀρχιδιάκονος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Χριστοδοῦλου.

Ἀπὸ τὸ 1976 καὶ μέχρι τῆς ἐκλογῆς του ὡς Μητροπολίτου μέ ἀπόφασιν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπηρετήσε ὡς Ἱεροκήρυκας, Προϊστάμενος τῆς Θρησκευτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας καὶ Καθηγητῆς στὴν Ἀστυνομικὴ Ἀκαδημία καὶ ὅλες

τίς Σχολές τῆς Ἀστυνομίας καὶ τοῦ Πυροσβεστικοῦ Σώματος. Παράλληλα ὑπηρετήσε ὡς Διευθυντῆς τοῦ ἰδιαίτερου Γραφείου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πειραιῶς κ. Καλλινίκου, Ὑπεύθυνος στὸν τομέα τῶν Ἱερατικῶν κλήσεων, πνευματικός καὶ ἐξομολόγος τῆς νεανικῆς προσπάθειάς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς καὶ Συνεργάτης τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τῆς «Πειραιϊκῆς Ἐκκλησίας».

Ἀνέπτυξε σημαντικὴ κηρυκτικὴ, κοινωνικὴ, φιλανθρωπικὴ καὶ ἱεραποστολικὴ δράση στὴν Ἱ. Μητρ. Πειραιῶς, τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν καὶ στὰ Σώματα Ἀσφαλείας εἰδικότερα, πού ἐργάστηκε μέ ἐνθουσιασμό καὶ αὐταπάρνηση, ἀποσπώντας τὴν ἐκτίμηση, τὴν ἀγάπη καὶ τὸν σεβασμὸ τους. Ἐκαλλιέργησε τὸν γραπτὸ θεῖο λόγο ἐκδίδοντας κατὰ μῆνα εἰδικὸ περιοδικὸ γιὰ τὴν Ἀστυνομία μέ πλούσια ἐποικοδομητικὴ καὶ ἐπίκαιρη ὕλη.

Ἐπίσης ἴδρυσε τὸ περιοδικὸ «Παλμοὶ τῆς Θρησκευτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας», τὸ ὁποῖο καὶ διηύθυνε ἐπὶ ἔτη. Ἀρθρογραφεῖ σὲ ἐφημερίδες καὶ περιοδικά.

Διὰ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν κόπων του ἀνηγέρθησαν δύο Ἱ. Ναοὶ καὶ τὸ Πνευματικὸ κέντρο τοῦ Ἱ. Ναοῦ Παμ. Ταξιαρχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας.

Διοργάνωσε τὸ Α' πανευρωπαϊκὸ συνέδριον Θρησκευτικῶν Ὑπηρεσιῶν Ἀστυνομιῶν χωρῶν - μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως καὶ ἐξέδωκε τὰ πρακτικὰ αὐτοῦ.

Ἐξέδωκε μικρὰ ἐποικοδομητικὰ βιβλία καὶ τίς Ἱερές Ἀκολουθίες τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου καὶ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης. Γνωρίζει Ἀγγλικά.

Κυκλοφορεῖ σὲ Γ' ἔκδοση

Ἡ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Τὸ πρωτότυπο κείμενο μέ ἀπόδοση στὴ νεοελληνικὴ

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἔθεσε σὲ κυκλοφορίαν τὴν τρίτη ἔκδοση τῆς Καινῆς Διαθήκης. Δέν πρέπει νὰ ὑπάρχει ὀρθόδοξη οἰκογένεια χωρὶς τὸ «βιβλίον τῆς ζωῆς», πού περιέχει τὸν αἰώνιο καὶ ἀκατάλυτο λόγο τοῦ Θεοῦ.

Γράψατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιῶν 1 – 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖον: Δραγατσανίου 2 – πλατ. Κλαυθμώνος. Τηλ. 322.8637.

Ἄν θέλεις νὰ ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὰ ραδιοκῶμάτά, ἐνίσχυσε τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς, τὸν 89,4 FM STEREO. Ἀριθμὸς λογαριασμοῦ Ἑθνικῆς Τραπεζῆς: 146/558090-03.

ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΝ ΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ*

Κατὰ τὴν τελευταία συνάντησι καὶ συζήτησί μας στὸ Σύννεϋ μὲ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο Αὐστραλίας κ. Στυλιανό, πήραμε πολλὰς πληροφορίες, μὲ τίς ὁποῖες συμπληρώσαμε τὴν εἰκόνα, πού εἶχαμε ἀποκτήσει, γιὰ τὸ μεγάλης ἐκτάσεως

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

πνευματικὸ ἔργο, πὺ συντελεῖται μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας.

Ἐντύπωσι μᾶς ἔκαμαν τὸ γνήσιο ὀρθόδοξο ἐκκλησιολογικὸ φρόνημα καὶ ἡ πρωτοτυπία τῆς διατυπώσεως τῆς βαθειᾶς θεολογικῆς σκέψεως καὶ τοῦ εὐστρόφου στοχασμοῦ τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἡ ὁποία εἶναι ἐκδηλη στὸν προφορικὸ καὶ γραπτὸ του λόγο. Ἔστωσαν ὡς παράδειγμα τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφόμενα —θεολογικῶς βαθυστόχα-

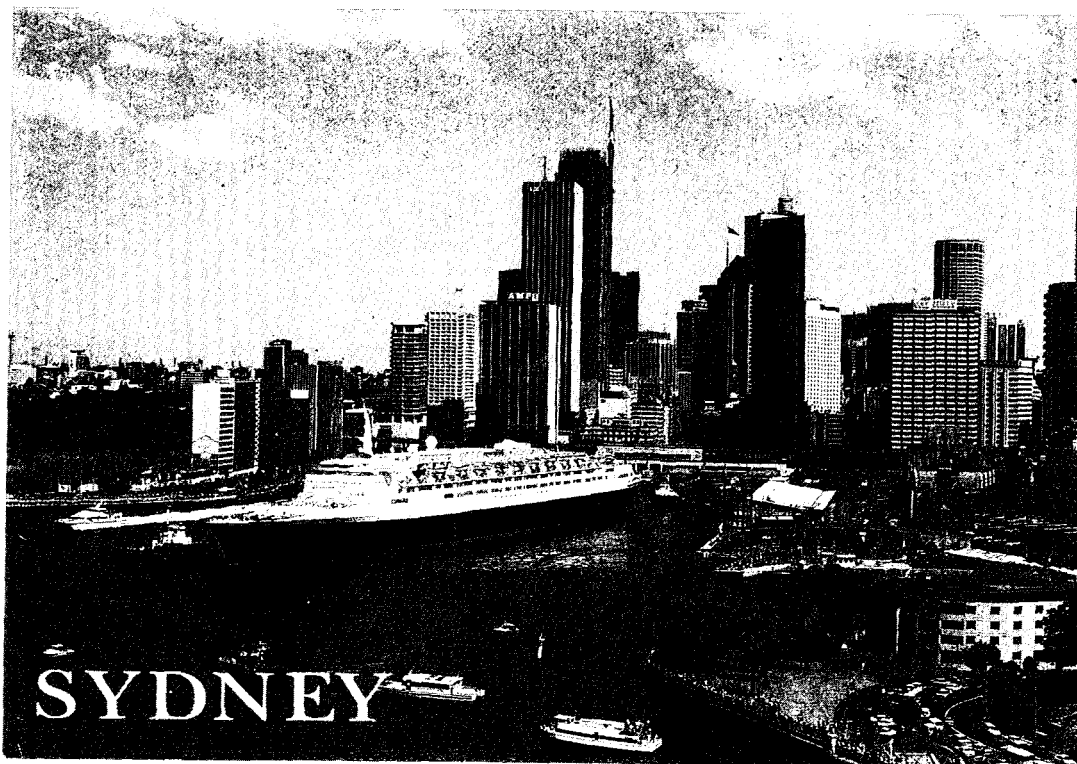
στα— κύρια ἄρθρα τοῦ περιοδικοῦ «Φωνὴ τῆς Ὀρθοδοξίας» (Voice of Orthodoxy), τὸ ὁποῖο εἶναι ἡ ἐπίσημη μηναία ἐκδοσις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας.

Ὁ Σεβασμιώτατος, ὅταν μᾶς ἀποχαιρετοῦσε, μᾶς χάρισε μερικὰ ἀπὸ τὰ ἤδη μνημονευθέντα βιβλία (λ.χ. τὴν Ἑπετηρίδα-Directory, τὸ μὸς τῆς σειρᾶς «Ἡ ἑλληνορθόδοξος νεολαία τῆς Αὐστραλίας σὲ διάλογο», τεύχη τῆς σειρᾶς «Ποιμαντικὴ Ἀναφορὰ»-«Pastoral Report», τόμους Ποιημάτων του). Τὰ τεύχη τῆς σειρᾶς «Ποιμαντικὴ Διακονία», πὺ ἀναφέρονται στὶς λαμπρὰς Κληρικολαϊκὰς Συνάξεις τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, ἀποκαλύπτουν τὸ φωτεινὸ ὀργανωτικὸ πνεῦμα, τὴν ποιμαντικὴν σύνεσι καὶ τὴν ἀποφασιστικότητα, μὲ τὴν ὁποία ὁ Σεβασμιώτατος προώθησεν ὅλες τίς πτυχὰς τοῦ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, οἱ κυριώτερες τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἐξῆς: Ἀγορὰς, θεμελιώσεις, ἀποπερατώ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 726 τοῦ ὑπ' ἀρ. 14 τεύχους.

Στιγμιότυπον ἀπὸ Θ. Λειτουργία κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ 5ου Παναυστραλιανοῦ Συνεδρίου Ἑλληνορθόδοξου Νεολαίας στὴν Ἀδελαΐδα. Διακρίνονται ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Αὐστραλίας κ. Στυλιανός, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Δέρβης κ. Ἰεζεκιήλ (στὸ κέντρο) καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀριανζοῦ κ. Ἰωσήφ (δεξιά).

*Τμήμα
του λιμένου
του Sydney.*

σεις και θυρανοξία Ὁρθοδόξων Ἑλληνικῶν Ἱερῶν Ναῶν ὀργανώσεις τῶν ἐνοριῶν συμφῶνως πρὸς τὶς ὀρθόδοξες ἐκκλησιολογικὲς ἀρχές ἴδρυσις ἐνοριακῶν καὶ μοναστικῶν κέντρων καὶ παρεκκλησιῶν αὔξεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἱερέων καὶ ὀργανώσεις τῆς συνεργασίας κληρικῶν καὶ λαϊκῶν στὸ καθαρῶς ποιμαντικὸ ἔργο ἴδρυσις καὶ λειτουργία προτύπων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων καὶ προώθησις τῆς ἑλληνορθοδόξου Παιδείας καὶ Κατηγήσεως διάδοσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἀνάπτυξις τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐπὶ πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου ἴδρυσις καὶ ἐμφύχασις τῆς ἑλληνορθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἀντιμετώπισις γενικῶν θρησκευτικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἀναγκῶν ὀργανώσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινωνικῆς Διακονίας καὶ τῆς Φιλανθρωπίας εἰδικὴ μέριμνα γιὰ τὸν ὑγιᾶ προσανατολισμὸ τῆς Ὁρθοδόξου Νεολαίας ἐκπαιδευτικὲς καὶ ποιμαντικὲς ἐκδρομὲς, ὅπως καὶ προσκυνήματα στὴν Γενέτειρα, στοὺς ἑλληνικοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους, στὸ Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας, δηλ. στὸ Σεπτὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως φροντίς γιὰ ἐποικοδομητικὲς σχέσεις πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Κέντρο καὶ τοὺς Ἐθνικοὺς Ἀντιπροσώπους προβολὴ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς συνεργασίας μὲ τὶς Κρατικὲς καὶ Δημόσιες Ἀρχὲς τῆς

Αὐστραλίας προώθησις τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν - Οἰκουμενικῶν Σχέσεων συνεργασία μὲ Παροικιακοὺς Συλλόγους καὶ Συμβούλια διείσοδους στὰ Μέσα Μαζικῆς Ἐπικοινωνίας καὶ Ἐνημερώσεως ἀνάπτυξις ἑλληνορθοδόξου πολιτιστικῆς συνειδήσεως καὶ θετικῶν Δημοσίων Σχέσεων καὶ πολλὰ ἄλλα.

Ἐπίσης τὰ τεύχη τῆς σειρᾶς «Ποιμαντικὴ Ἀναφορὰ» καθιστοῦν φανεροὺς τοὺς ἀγῶνες τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Στυλιανοῦ πρὸς περιφρούρησι τῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αὐστραλίας καὶ πρὸς — εὐτυχῶς τελεσφόρο — ἐξουδετέρωσι τῶν ἐνεργειῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι κατ' ἀνεπίτρεπτον τρόπο σπεύρουν ζιζάνια διχασμοῦ καὶ διασπάσεως καὶ δημιουργοῦν, ὡς μὴ ὄφειλε, σχισματικὲς ἐστίες ἀνωμαλίας καὶ ἀντιδράσεως. Ὁ Σεβασμιώτατος μὲ ἀξιοθαύμαστη ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ ἔχει συρρικνώσει σημαντικῶς τὶς συνειδητὲς καὶ ἰδιοτελεῖς ἢ τὶς ὀφειλόμενες εἰς «ζῆλον οὐ κατ' ἐπίγνωσιν» διασπαστικὲς ἐνέργειες καὶ ἔχει ἀνοίξει τὸν δρόμο γιὰ νὰ δημιουργηθῇ καὶ στὴν Αὐστραλία μιὰ καινούργια ἐνωμένη καὶ ἀκτινοβολοῦσα «Μεγάλῃ Ἑλλάδι», γιὰ τὴν ὁποία τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος θὰ πρέπει νὰ παρουσιάσῃ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, στοργὴν καὶ μέριμναν.

Ἐπιστροφή στην Ἑλλάδα

Τις πρώτες ἀπογευματινές ὥρες τῆς ἰδίας ἡμέρας (Παρασκευῆς, 4ης Φεβρουαρίου 1994) ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀπολλωνιάδος κ. Σεραφεῖμ, πού ἦταν σὸ Sydney ἀχώριστος σύντροφος καὶ ἀκαταπόνητος ξεναγός μας, καὶ ὁ σεμνότατος διάκονος π. Ἰωάννης μᾶς ὠδήγησαν σὸ ὠραῖο ἀεροδρόμιο τοῦ Σύδνεϋ, γιὰ ν' ἀρχίσῃ τὸ πολὺωρο ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς στὴν Ἑλλάδα. Ἐκεῖ μᾶς περιμένε γιὰ νὰ μᾶς ἀποχαιρετήσῃ ὁ αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πατὴρ Μιλτιάδης Χρυσανγῆς, ὁ ὁποῖος ὑπηρετεῖ στὴν Ἐνορία τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου (Rose Bay) καὶ διδάσκει Βυζαντινὴ Μουσικὴ στὴν Ἑλληνορθόδοξη Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Τὸν εἶχαμε γνωρίσει καὶ σὸ Συνέδριο τῆς Βοισβάνης, ὅπου εἶχε ἔλθει μαζί μὲ τὴ σύζυγό του. Καὶ οἱ δύο ἔδειξαν σὸν γράφοντα στοργή, ὅταν ἐκεῖ εἶχα ἀσθενήσει καὶ μοῦ εἶχαν δώσει μερικὰ φάρμακα.

Οἱ συνοδοὶ μας καὶ δύο ἑλληνίδες ὑπάλληλοι διηνηκόλυναν τὴν εἴσοδό μας σὸ ἀεροδρόμιο. Ἡ πτήσις τῆς ἐπιστροφῆς ἐγίνε κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ὅπως καὶ κατὰ τὴν μετάβασι στὴν Αὐστραλία μὲ τὰ ἀξιοθαύμαστα μεγάλα ἀεροπλάνα τῆς ἐξαιρέτου καὶ κατ' ἄριστον τρόπον ὀργανωμένης Ἐταιρείας Singapore Airlines. Διακόψαμε τὸ ταξίδι ἐπὶ μίαν περίπου ὥρα σὸ θαυμάσιο μοντέρνο ἀεροδρόμιο τῆς Σιγκαπούρης, ὅπου ἀλλάξαμε ἀεροπλάνο. Κατὰ τὸ ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς, καθὼς «ἐπὶ περὺγων ἀνέμων» πετούσαμε σὲ μεγάλο ὕψος πάνω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διάβασα μεγάλο μέρος τῆς «Ἐπετηρίδος» τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας.

Ὅταν πιά εἶχαμε ἀφήσει πίσω μας τὸ μεγαλύτερο νησὶ τοῦ κόσμου, πού εἶναι ἡ 5ῃ ἡπειρος σὸν Ἄντιποδες, ἡ ψυχὴ μας ἦταν γεμάτη ἀπὸ ἀνάμικτα συναισθήματα ἀφ' ἑνὸς πληρότητος καὶ πλησμονῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου μελαγχολίας καὶ νοσταλγίας. Ἦμεθα πλημμυρισμένοι ἀπὸ ὠραῖες ἐντυπώσεις καὶ βαθειὰ ἱκανοποίησι γιὰ ὅσα εἶδαμε, ἀκούσαμε καὶ θαυμάσαμε σὲ ὠραῖες περιοχὲς τῶν ἀκτῶν τοῦ Νοτίου Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ πελάγους τῆς Τασμανίας καὶ γιὰ ὅσα βιώσαμε σὲ ὀρθοδόξους προμαχῶνες τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς του. Παραλλήλως ἦταν ἐκδηλῆ ἡ ὀδύνη, τὴν ὁποία δημιουργοῦσε τὸ ἀνικανοποίητο

συναίσθημα ἐκ τοῦ ἀναποφεύκτου κενοῦ πού εἶχε δημιουργηθῆ μέσα μας ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ ἀμείλικτη κλειψύδρα τῶν ἐλαχίστων ἡμερῶν, πού εἶχαμε στὴ διάθεσί μας, δὲν ἐπέτρεπε νὰ ἰδοῦμε ὅλες τὶς περιοχὲς καὶ ὅλα, γιὰ ὅσα εἶχαμε ἀκούσει στὴν Βοισβάνη ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκπροσώπους τῆς ἑλληνορθοδόξου νεολαίας, πού εἶχαν συγκεντρωθῆ στὴν πρωτεύουσα τῆς Κουηνσλάνδης ἀπὸ ὅλες τὶς περιοχὲς τῆς Αὐστραλίας. Ἡ μελαγχολία, πού γινόταν μεγαλύτερη ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι ἡ ἀπόστασις πού χωρίζει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Αὐστραλία εἶναι πολὺ μεγάλη καὶ καθιστᾷ δυσχερῆ τὰ συχνὰ μεταξὺ αὐτῶν ταξίδια, εἶχεν ὡς ἀντιστάθμισμα τὴν ζωηρὴ ἐλπίδα, ὅτι πιθανῶς σὸ μέλλον θὰ δώσῃ ὁ Θεὸς εὐκαιρία νὰ ἱκανοποιηθῆ ἡ ζωηρὴ νοσταλγία νὰ ξαναβρεθοῦμε στὶς περιοχὲς, πού θαυμάσαμε, καὶ νὰ γνωρίσωμε καὶ νέες ὁμορφες γωνιὲς τῆς Αὐστραλίας, ὅπου βρίσκονται καὶ ἄλλες ἀκτινοβόλες ἐστίες καὶ ἐπάλξεις τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ, ὅπως λ.χ. στὴν Ἀδελαΐδα, γιὰ τὴν ὁποία πολλὲς φορὲς ἀκούσαμε νὰ γίνεται εὐφημος λόγος.

Ὅταν τὰ χαράματα τῆς ἐπομένης ἡμέρας 5ης Φεβρουαρίου 1994 περὶ ὥραν 5 π.μ. φθάσαμε σὸ ἀεροδρόμιο τῶν Ἀθηνῶν καὶ μᾶς παρέλαβεν ὁ υἱός μας Γεώργιος, γιὰ νὰ μᾶς μεταφέρῃ σὸ σπίτι μας, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, στὴ σκέψι μου φτερούγιζαν ἀφ' ἑνὸς οἱ λόγοι τοῦ Γκαίτε, τοὺς ὁποίους συχνὰ ἀνέφερεν ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλός μας Νικόλαος Λούβαρις, γιὰ τὸ ὅτι «ὅλα τὰ παροδικὰ σύμβολα εἶναι μοναχὰ» καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ στίχοι τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς, συμφώνως πρὸς τοὺς ὁποίους ἠμποροῦμε νὰ ὑπερνηκίσωμε τὸ συναίσθημα τῆς παροδικότητος καὶ τῆς ἀνεσιότητος, πού γεννᾶται ἐκ τοῦ ὅτι εἴμεθα «ξένοι καὶ παρεπίδημοι ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἐβρ. ια', 13), μὲ τὴν ἐσχατολογικὴ προσδοκία τῆς «κρείττονος, τοῦτ' ἐστὶν ἐπουρανίου» πατρίδος (Ἐβρ. ια', 14-15), δοθέντος ὅτι «οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν» (Ἐβρ. ιγ', 14).

(Τέλος)

ΜΗΤΗΡ ΘΕΟΥ, Η «ΑΜΟΛΥΝΤΟΣ»

(Μία ακατάγραφη εικόνα του Φωτίου Κόντογλου, άγιογραφηθείσα τὸ 1960 καὶ ἐνθρονισμένη σὲ ναὸ τῆς Ἐρείκουσας μιάς τῶν Διαποντίων νήσων τῆς Κέρκυρας, πρὸς τὴν Ἀδριατική).

Χρονικό, ἀπὸ τὸν Καθηγητὴ - Λαογράφου ΔΗΜ. Σ. ΛΟΥΚΑΤΟ(*)

Δὲν ἀνεκάλυψα τὴν εἰκόνα αὐτὴν, ἀλλὰ εἶχα τὴν εὐλογημένη εὐκαιρία νὰ μεσολαβήσω, στὸν ἀείμνηστο Κόντογλου, γιὰ τὴν άγιογράφησή της καὶ νὰ τὴν ἀποστείλω στὸν ἐνοριακὸ ναὸ τοῦ μικροῦ Νησιοῦ, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1960, νὰ τὴν ἔχουν γιὰ *λιτάνευση*, κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς Θεοτόκου, ὅπως μοῦ τὸ ἐζήτησαν ὁ τότε ἐφημέριος καὶ ὁ κοινοτάρχης τῶν 600 κατοίκων τῆς Ἐρείκουσας.

Εἶχα μεταβεῖ, τὸν Ἰούλιο τοῦ 1960, στὰ Διαπόντια νησιὰ τῆς Κέρκυρας: Ὁθωνοῦς, Ἐρείκουσα, καὶ Μαθράκι, ὡς Συντάκτης τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου (τώρα «Κέντρον»), τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (καὶ μὲ τὸν γλωσσολόγο Συνάδελφο κ. Δ. Κρεκούκια), ἔχοντας προηγουμένως ζητήσει (ὡς Ἑπτανήσιος), καὶ ἐκτελέσει ἐπίσης ἀποστολὲς λαογραφικῆς ἔρευνας, στὸ *Μεγανῆσι* (τῆς Λευκάδας) καὶ στοὺς *Παξοὺς*. (Βλ. Ἐπετηρίδα τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, τόμους 9-10 (1959), 11-12 (1960) καὶ 13-14 (1962).

Ὅταν ἐπισκέφθηκα τὴν ἀπόμερη παραλιακὴ ἐκκλησία (ἀγ. Τριάδα) τῆς Ἐρείκουσας, ὁ σεμνὸς ἐφημέριος (ποῦ δὲν κράτησα τὸ ὄνομά του) μοῦ ἐξέθεσε τὴν ἐπιθυμία του, νὰ ἀποκτήσει ὁ ναὸς μιὰ μεγάλη εἰκόνα τῆς Παναγίας, ποὺ νὰ τὴν ἔχουν σὲ Θρόνο (κινητὸ Εἰκονοστάσιο) καὶ νὰ τὴ λιτανεύουν. Μοῦ εἶπε, ὅτι ἔχει ἤδη ἓνας «Ρουκουσιώτης» καταθέσει ἓνα ποσὸν (15.000 δρχ.), γιὰ τὴν ἀπόκτηση μιᾶς τέτοιας Εἰκόνας καὶ μοῦ ἐμπιστεύθηκε τὰ χρήματα αὐτά, παρακαλώντας με νὰ φροντίσω στὴν Ἀθήνα,

* Σημ. «*Εκκλησίας*» Ὁ ἐκλεκτὸς Συνεργάτης μας Καθηγητὴς κ. Δημ. Λουκάτος εἶναι Πρόεδρος τῆς «Ἑλλην. Λαογραφικῆς Ἐταιρείας» καὶ Συγγραφέας πολλῶν ἐπιστημονικῶν λαογραφικῶν ἔργων, ὅπως «Εἰσαγωγή στὴν Ἑλληνικὴ Λαογραφία», «Χριστουγεννιάτικα καὶ τῶν Γιορτῶν», «Πασχαλινὰ καὶ τῆς Ἀνοιξης», «Κεφαλλοντικὴ Λατρεία», κ.π.ἄ. Τὸ κείμενο ποὺ δημοσιεύουμε σήμερα εἶναι, κάπως, κ' ἓνα μνημόσυνο τοῦ ἀειμνήστου άγιογράφου καὶ συγγραφέα *Φώτη Κόντογλου*: ἐφέτος συμπληρώνονται ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ τὴ γέννησή του καὶ τριάντα ἀπὸ τὴν κοίμησή του.

γιὰ μιὰ σχετικὴ άγιογράφηση. Τὸ ἴδιο παρεκάλεσε, μαζί του, καὶ ὁ κοινοτάρχης τότε τῆς Ἐρείκουσας, ἀείμνηστος *Στέφανος Κατέχης*, εὐγενικὸς καὶ δραστήριος Πρόεδρος.

Ὅταν ἐπέστρεψα στὴν Ἀθήνα, μὲ ἀπασχόλησε ἀμέσως τὸ θέμα, καὶ εἶχα ἀποφασίσει νὰ προσθέσω κι ἐγὼ κάτι, στὸ διατεθειμένο ποσό. Σημασία, ὅμως, ἔδινα στὴν ποιότητα τῆς λατρευτικῆς Εἰκόνας, ποὺ θὰ ἔστελνα στὸ Νησί. Καὶ τότε σκέφθηκα τὸν *Φώτιο Κόντογλου*. (Τὸν ἐγνώριζα καὶ ἀπὸ τὶς λαογραφικὲς σχέσεις του μὲ τὸν καθηγητὴ *Γεώργιο Μέγα*).

Τὸν ἐπισκέφθηκα, τὶς ἡμέρες τοῦ Δεκαπενταγούστου (1960), στὸ σπίτι καὶ ἐργαστήρι του, στὰ Πατήσια. Ὁ εὐγενικὸς καὶ εὐλαβικὸς Καλλιτέχνης ἐκατάλαβε ἀμέσως στὴν περίπτωσή καὶ τὴν ἐπιθυμία μου. Τοῦ εἶπα, ὅτι στὶς ἀρχικὲς 15.000 δραχμὲς προσθέτω κι ἐγὼ ἄλλες δέκα. Καὶ μοῦ ἀπάντησε: «*ἀγαπητὲ Λουκάτε, θὰ προσθέσω κι ἐγὼ τὴ συμβολή μου, δηλ. νὰ ἀρκεσθῶ στὶς 25 αὐτὲς χιλιάδες καὶ νὰ σᾶς ἐτοιμάσω μιὰν εἰκόνα ποὺ θὰ ἐστοίχιζε 40 χιλιάδες δραχμὲς*». Τὸν εὐχαρίστησα συγκινημένος.

Ἀρχῆς Δεκεμβρίου, τοῦ 1960, ἡ «Ἀμόλυντος» τοῦ Φωτίου Κόντογλου γιὰ τὴν Ἐρείκουσα ἦταν ἔτοιμη. Ὁραιότατη λατρευτικὴ Ὁρθόδοξη Εἰκόνα τύπου «*Ὁδηγήτριας*», παιδοκρατοῦσα, μὲ τὸν μικρὸ Ἰησοῦ νὰ εὐλογεῖ. Εἶχε διαστάσεις (περίπου) 0,80X0,60 καὶ ἔφερε γραπτὰ στοιχεῖα *ΜΡ ΘΥ Η ΑΜΟΛΥΝΤΟΣ* καὶ *ΙϚ ΧϚ* (μὲ βυζαντινὰ γράμματα) στὴν ἀριστερὴ δὲ πλευρὰ ἔγραφε: *Ἀφιέρωμα Σταματίου Κατέχη - Μπουγά: Νῆσος Ἐρείκουσα 1960, χωρὶς ἀναγραφή ὀνόματος τοῦ Ἄγιογράφου*. (Δὲν θυμάμαι, πῶς μοῦ τὸ δικαιολόγησε, ἀφοῦ ὅλοι περιμέναμε τὸ *Χεῖρ Φ. Κόντογλου*). Σημειῶνω, ἐπίσης, ὅτι στὸ εὐρετήριο τοῦ γνωστοῦ βιβλίου του *Ἐκφρασις* (Τόμος Α', 1960), ὁ Κόντογλου δὲν σημειώνει ὄνομα «Ἀμόλυντος»).

Πάντως, συσκευάσαμε, μὲ τὸν ἴδιον τὸν Κόντογλου, τὴν Εἰκόνα σὲ σανιδένια θήκη ἀ-

σφαλείας, και ανέλαβα εγώ να την μεταφέρω στο Πρακτορείο Λεωφορίων Κερκύρας (Αθηνών), για την Κέρκυρα. (Συγκινητικό ήταν, ότι οι Κερκυραίοι του Πρακτορείου δεν μου ζήτησαν πληρωμή, για την μεταφορά της εικόνας).

Στά μέσα Δεκεμβρίου βεβαιώθηκα πώς έφυγε ή εικόνα και τότε έγραφα στον εφημέριο και στον κοινοτάρχη Έρείκουσα να την παραλάβουν. Νά, τί μου απάντησε ο Κοινοτάρχης:

Έρείκουσα, 2.1.1961

Άγαπητέ μας, κ. Λουκάτε,

Εύχομαι, για τὸ νέον ἔτος, πᾶν ποθητόν. Ἐλάβαμε τὴν Εἰκόνα, για τὴν ὁποῖαν δὲν ὑπάρχουν λόγοι νὰ ἐκφράσουμε τὸν θαυμασμό μας. Αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀριστούργημα Τέχνης! Μπορεῖ νὰ πεῖ κανεῖς, ὅτι «ἡ Παναγία ἔκαμε τὸ θαῦμα της!». Ἔχουμε ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ συγχαροῦμε τὸν κ. Κόντογλου, για τὴν ὠραίαν ἀγιογραφικὴν ἐργασίαν του ἢ ὁποία ἐχάρισε στὸ Νησί μας μίαν ἐπιβλητικὴν καὶ πανέμορφην εἰκόνα, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσωμεν, πού ἐδέχθη μικρὰν ἀμοιβήν, καὶ μὲ δικήν του ἔκπτωσιν. Τὸν θεωροῦμε, ὅτι εἶναι καὶ δωρητὴς τῆς Εἰκόνας, μαζί μὲ σᾶς καὶ τὸν Στ. Κατέχην (πού μόνον αὐτὸν σημειώμεν).

Σᾶς εὐχαριστοῦμε, κ. Λουκάτε, πού ἐνισχύσατε τὸ ποσόν, καὶ δὲν ἐφεισθήκατε κόπους για τὸ νησί μας, καὶ ὅλα τὰ ἐφροντίσατε.

Στὸν κ. Κόντογλου θὰ γράψουμε ἐπιστολὴ σήμερα, ἀλλὰ νὰ τοῦ πεῖτε καὶ προφορικῶς τὴν χαρὰ καὶ τὰς εὐχαριστίας μας. Μὲ ἐκτίμησιν καὶ σεβασμόν,

*Ὁ Πρόεδρος,
Στέφανος Κατέχης.*

Τί ἀπέγινε ἔκτοτε; Ἐγραφα στὸν Ἐκδ. Οἴκο Παπαδημητρίου ἓνα σημείωμα, για τὴν νέαν αὐτὴν Εἰκόνα τοῦ Φ. Κόντογλου (στὴν Ἐρείκουσα), ἀλλὰ δὲν ξέρω ἂν τὸ ἀνέφεραν πουθενά.

Πρόσφατα εἶχα ἐπικοινωνία (μέσω τοῦ Νησιολόγου κ. Γ. Γιαγκάκη) μὲ τὸν νῦν κοινοτάρχη Έρείκουσα, κ. Χρήστον Κατέχην, ὁ ὁποῖος δὲν ἤξερε τίποτε ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Εἰκόνας, οὔτε ἂν ὅτι ἦταν ἔργο τοῦ Κόντογλου (φταίει βέβαια καὶ ἡ ἀπουσία ὑπογραφῆς). Μὲ πληροφοροῦσε, ὅμως, ὅτι ἐορτάζεται ἡ Εἰκόνα καὶ λιτανεύεται. Τοῦ ἐπέστησα τὴν προσοχὴ εἰς τὸ ὄνομα «Ἀμόλυντος», τὸ ὁποῖον χρειάζεται ἐορ-

τασμὸ καὶ κατὰ τοὺς «Χαιρετισμοὺς» τοῦ Ἀκαθίστου. (Ἐπικοινωνία μὲ τὸν τωρινὸ εφημέριο δὲν εἶχα, οὔτε ἔλαβα ἀπάντηση σὲ ἐρωτήματά μου, για ἀκριβεῖς διαστάσεις τῆς Εἰκόνας καὶ για φωτογραφία της, πού ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Πρόεδρο).

Εὐτυχῶς πού καὶ ἡ κόρη τοῦ ἀειμνήστου Κόντογλου, Κυρία Δέσποινα Κόντογλου - Μαρτίνου, ἔχει ἐνδιαφερθεῖ (μὲ τὴν πνευματικὴ παρέμβαση τοῦ Συναδέλφου κ. Π. Β. Πάσχου) για τὸ θέμα τῆς Εἰκόνας. Ἐχει ἐπικοινωνήσει μὲ τὴν Έρείκουσα, καὶ ἴσως ἐπιχειρήσει ἐκδρομικὸ ταξεῖδι στὸ γραφικὸ Νησί, ὅποτε θὰ μᾶς πεῖ περισσότερα για τὴν λατρευτικὴ ζωὴ τῆς «Ἀμολύντου» τοῦ πατέρα της, για τὴν ἀκριβῆ θέση τῆς Εἰκόνας στὴν ἐκκλησία τοῦ Νησιοῦ, τοὺς ἐορτασμοὺς καὶ τὶς θρησκευτικὰς τιμὰς, πού τὶς ἀπονέμουν, ἴσως ὅλοι οἱ Διαπόντιοι καλοὶ ἀκριτικοὶ μας Νησιῶτες.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

- * ΑΙ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ (τευχίδιο).
- * ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ (ἐγκόλπιο, σὲ πολυτελῆ ἔκδοση).
- * ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΨΙΣ. Ἀκολουθίες τοῦ ἡμερονυκτίου, ἐπιτομὴ ἀκολουθιῶν κυριότερων κινήτων καὶ ἀκινήτων ἐορτῶν, Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Ἑβδομάδα, Πεντηκοστάριον καὶ πλήρες ἐορτολόγιο (ἔκδοση πολυτελῆς, δεμένη).
- * Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ. Ἀνάλυση τοῦ «Πάτερ ἡμῶν». Φυλλάδιο (Καθηγ. Ἄθων. Δεληκωστόπουλου).
- * Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ, «Πάτερ ἡμῶν» (φυλλάδιο).
- * ΜΙΛΑΩ ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ... (φυλλάδιο).
- * «ΕΙΣ ΥΨΟΣ ΝΟΗΤΟΝ...». Λόγος περὶ προσευχῆς τοῦ ἁγίου Νείλου τοῦ Ἀσκητοῦ. (Ἀνάλυση τοῦ θεμάτων προσευχῆς ἀπ' τὸν Ἄρχιμ. Εὐσ. Βίττη).
- * ΛΟΓΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ, ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης. Ἀνάλυση τοῦ «Πάτερ ἡμῶν». (Εἰσαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια: Ἄρχιμ. Παγκρατίου Μπροῦσαλη).
- * Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ (Π. Εὐδοκίμου).

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

«ΓΥΝΗ ΠΕΡΙΒΕΒΛΗΜΕΝΗ ΤΟΝ ΗΛΙΟΝ» Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ*

Ἡ σχέση τοῦ Ἰωάννου πρὸς τὴν Θεοτόκο ἦταν σχέση υἱοῦ πρὸς μητέρα. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ ἀνέθεσε τὴν μητέρα του στὸν μαθητὴν «ὄν ἡγάπα» μὲ αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ λόγια: «γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου· εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδου ἡ μήτηρ σου». Ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ὁ Ἰωάννης ἀναλαμβάνει ὑπὸ τὴν εὐθύνη του τὴν Παναγία: «καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια» (Ἰω. 19,27). Ἡ Παναγία συνάπτει σχέση στοργῆς μὲ τὸν

τῆς Διαθήκης, λευκὴ νεφέλη, ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου, καινὸς οὐρανός, καινὴ γῆ, νύμφη κεκοσμημένη, σκηνὴ τοῦ Θεοῦ, ξύλον ζωῆς, νύμφη γυναῖκα τοῦ ἀρνίου, πόλις ἁγία Ἱερουσαλήμ» κ.ά.

Στὴν ἀφήγηση δὲν κυριαρχεῖ ὁ τρόμος καὶ ἡ ἀπειλή, ἀλλὰ ἡ προσδοκία τῆς νίκης τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐν τῷ προσώπῳ τῆς νύμφης γυναίκας θὰ ἀνοίξει τὴν θύρα τοῦ οὐρανοῦ γιὰ νὰ συνεορτάσουν οἱ δίκαιοι στὸ μεγάλο δεῖπνο τοῦ ἀρνίου.

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. **Νικολάου Ι. Πρωτοπαπᾶ**
Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
καὶ τοῦ Ρ/Σ τῆς Ἐκκλησίας

Ἄναφορὰ στὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας

Τὸ πρόσωπο τῆς Θεοτόκου ἀπαντᾶται σὲ τρία σημεῖα τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, στὸ κεφάλαιο 12, στὸ κεφ. 19 στίχ. 7 καὶ 8 καὶ στὸ κεφ. 21 στίχ. 9. Ἄς ἔλθουμε πρῶτα στὸ κεφ. 12.

Μετὰ τὸ ἀνοίγμα τῶν ἑπτὰ σφραγίδων ἀνοίξε ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ στὸν οὐρανὸ καὶ φάνηκε μέσα στὸ ναὸ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίου. Κι ἔγιναν ἀστραπὲς καὶ φωνὲς καὶ βροντὲς καὶ σεισμοὶ καὶ ἔπεσε χοντρὸ χαλάζι. Μέσα ἀπὸ τὴν καταγίδα καὶ τὴν καταστροφὴ φάνηκε ἓνα μεγάλο καὶ θαυμαστὸ σημάδι. Μιὰ γυναῖκα περιβεβλημένη τὸν ἥλιο μὲ τὴ σελήνη κάτω ἀπὸ τὰ πόδια της καὶ στὸ κεφάλι της στεφάνι μὲ δώδεκα ἀστέρια. Ἦταν ἔγκυος καὶ φώναζε ἀπὸ τοὺς πόνους. Ξαφνικὰ φάνηκε καὶ ἄλλο σημάδι στὸν οὐρανό. Ἐνας μεγάλος δράκοντας κόκκινος σὰν φωτιὰ μὲ ἑπτὰ κεφάλια καὶ δέκα κέρατα καὶ στὰ κεφάλια του ἑπτὰ στέμματα. Ἡ οὐρά του ἔσυρε τὸ ἓνα τρίτο ἀπὸ τὰ ἀστέρια τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ ἔριξε στὴ γῆ. Ὁ δράκοντας στάθηκε μπροστὰ στὴ γυναῖκα τὴν ἐτοιμόγεννη, γιὰ νὰ καταβροχθίσει τὸ παιδί της, μόλις τὸ γεννήσει. Ἡ γυναῖκα γέννησε παιδί ἀρσενικό, πού θὰ κυβερνήσει ὅλα τὰ ἔθνη μὲ σιδερένια ράβδο. Ἡ γυναῖκα τότε ἔφυγε στὴν ἔρημο, στὸν τόπο πού τῆς ἐτοίμασε ὁ Θεός.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔγινε πόλεμος στὸν οὐρανό. Ἀπὸ τῆ μιὰ ὁ Μιχαὴλ μὲ τοὺς ἀγγέλους του καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ δράκοντας. Νικήθηκε ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος πού λέγεται διάβολος καὶ ῥίχτηκε πάνω στὴ γῆ μὲ τοὺς ἀγγέλους του.

Ἰωάννη. Τὸν θεωρεῖ παιδί της. Τὸν ἀκολουθεῖ, τὸν συμβουλεύει καὶ στὰ χέρια του, στὸ σπίτι του, παραδίδει τὸ πνεῦμα της. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο δὲν ἦταν δυνατὸν ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν ἱερῶν ἐμπειριῶν καὶ ἐκστάσεων τοῦ Εὐαγγελιστοῦ νὰ ἀπουσιάζει «ἡ τῶν ἁγίων ἀπάντων κορυφαία ἀκρότης» (Γρηγ. Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΝΓ' εἰς τὰ Εἰσόδια, ἐκδ. Οἰκονόμου, σ. 133). Ὁ Θεολόγος Ἰωάννης διακρίνει μέσα στὴ σκοτοδίνῃ τῶν ἀντιθέσεων καὶ τῶν δεινῶν τὴν ὑπέρολαμπρη μορφὴ τῆς Θεοτόκου, τὴν ὁποία ταυτίζει μὲ τὴν ὁρατὴ Ἐκκλησία. Ἄξιο παρατηρήσεως εἶναι ὅτι στὴν περιγραφὴ τῶν ὁραμάτων χρησιμοποιοεῖ ὄρους καὶ λέξεις, οἱ ὁποῖες χρησιμοποιοῦνται στὰ ἱερὰ κείμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς προτυπώσεις τῆς Θεοτόκου. Οἱ λέξεις αὐτὲς στὴν Ἀποκάλυψη ἔχουν τὴ θέση τους στὴν περιγραφὴ «τοῦ ναοῦ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ» (Ἀποκ. 15,5), «τῆς πόλεως τῆς νέας Ἱερουσαλήμ» (Ἀποκ. 21,10) δηλαδὴ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, Παναγίας.

Ἀπαντῶνται πολλὲς φορὲς καὶ εἶναι οἱ ἑξῆς: «λυχνία, μάννα κεκορυμμένον, ἀστὴρ πρωϊνός, βιβλίον ζωῆς, βιβλίον ἀνεωγμένον, βιβλίον γεγραμμένον, πόλις τοῦ Θεοῦ, θύρα ἀνεωγμένη, καινὴ Ἱερουσαλήμ, θρόνος, σφραγίς, χρυσοῦν θυμιατήριον, θυσιαστήριον, θάλασσα, κιβωτὸς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 639 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

Μόλις ἔπεσε στή γῆ ἄρχισε νὰ καταδιώκει τὴ γυναίκα πού γέννησε τὸ ἀγόρι. Στὴ γυναίκα ὁμως δόθηκαν δύο φτεροῦγες τοῦ μεγάλου ἀετοῦ γιὰ νὰ πετάξει στὴν ἔρημο, στὸν τόπο τῆς καὶ νὰ ζήσει μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τοῦ ὄφι τριάντα χρόνια. Κι ἔβγαλε ὁ ὄφης ἀπὸ τὸ στόμα του νερὸ ποτάμι πίσω ἀπὸ τὴ γυναίκα γιὰ νὰ τὴν παρασύρει τὸ νερό. Ἡ γῆ ὁμως βοήθησε τὴ γυναίκα, ἀνοιξε τὸ στόμα τῆς καὶ κατάπιε τὸ ποτάμι πού ἔβγαλε ὁ δράκοντας ἀπὸ τὸ στόμα του. Θύμωσε τότε ὁ δράκοντας μὲ τὴ γυναίκα κι ἔφυγε ταπεινωμένος γιὰ νὰ πολεμήσει μὲ τοὺς ὑπόλοιπους ἀπογόνους τῆς, μὲ ἐκείνους πού τηροῦν τὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καὶ μαρτυροῦν τὴν πίστη τους στὸν Ἰησοῦ (Ἀποκ. κεφ. 12).

Κεφ. 19, στίχ. 7 καὶ 8

Στὸ γαμήλιο τραπέζι τοῦ ἀρνίου χαίρει μαζί μὲ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἡ γυναίκα τοῦ ἀρνίου. Μὰ στὴ βοή τῆς χαρᾶς ἀκούγεται μιὰ δυνατὴ φωνὴ σὰν ἀπὸ μεγάλο πλῆθος καὶ σὰν βοή ὑδάτων πολλῶν καὶ σὰν κρότο ἀπὸ δυνατὲς βροντὲς νὰ λέει: Ἄς χαροῦμε κι ἄς εὐφρανθοῦμε κι ἄς δοξάσουμε τὸ Θεὸ γιὰτὶ ἔφθασε ἡ ὥρα γιὰ τὸν γάμο τοῦ ἀρνίου καὶ ἡ νύμφη στολίσθηκε· τῆς δόθηκε νὰ ντυθεῖ φόρεμα βύσσινο λαμπρὸ καθαρό. Τὸ λινὸ θέλει νὰ δεῖξει τὶς δίκαιες πράξεις τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Κεφ. 21 στίχ. 9

Ἐκθαμβος βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν καινούργιο οὐρανὸ καὶ τὴν καινούργια γῆ. Κι ἐνῶ παρατηρεῖ τὴ λαμπρότητα καὶ τὸ πνευματικὸ μεγαλεῖο τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ ἔρχεται ἓνας ἀγγελος ἀπὸ τοὺς ἑπτὰ πού κρατοῦσαν τὶς ἑπτὰ φιάλες μὲ τὶς ἑπτὰ πληγές τὶς τελευταῖες καὶ τοῦ λέγει: Ἐλα νὰ σοῦ δείξω τὴ νύμφη, τὴ γυναίκα τοῦ ἀρνίου. Καὶ μὲ ἔφερε καθὼς ἤμουν σὲ ἔκσταση, σ' ἓνα μεγάλο καὶ ψηλὸ βουνὸ καὶ μοῦ ἔδειξε τὴν ἀγία Πόλη Ἱερουσαλὴμ νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ. Εἶχε τὴ λαμπρότητα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ λάμψη τῆς ἦταν ὁμοια μὲ πολύτιμο πετράδι σὰν τὸν ἴασπη πού κρυσταλλολάμπει.

«Γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον»

Ἄς ἔλθουμε πρῶτα στὴν ἐρμηνεία τοῦ κεφαλαίου 12 ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τὴ γυναίκα τὴν περιβεβλημένη τὸν ἥλιο. Ποιὰ εἶναι αὐτὴ ἡ μεγαλοπρεπὴς γυναίκα, ἡ ὁποία ἀναφέρεται ὡς «σημεῖον μέγα ἐν τῷ οὐρανῷ;» (Ἀποκ. 12,1). Οἱ

δύο κύριοι ἐρμηνευτὲς τῆς Ἀποκαλύψεως Ἄνδρέας καὶ Ἀρέθας Καισαρείας ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ γυναίκα ἡ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον εἶναι ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἡ ὁποία σκεπάσθηκε ἀπὸ τὸν ἥλιο τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ καὶ ἐπάτησε ἐπάνω στὴ σελήνη, δηλαδὴ στὴν κατὰ νόμο λατρεία, τὴν ὁποία ὑποβίβασε καὶ ἐμείωσε πολὺ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ ὠραιότητά τῆς εἶναι ἀπερίγραπτη. «Οὐδὲ πώποτε τις γέγονεν ἢ γενήσεται τοιαύτη καλλονὴ διαλάμπουσα» ὅπως ἡ Παναγία, τονίζει ὁ ἅγιος Γερμανὸς Κων/πόλεως (Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Θ', P.G. 98, 801 A).

Σ' αὐτὸ τὸ ἠθικὸ τῆς μεγαλεῖο προφητικὰ ἀναφέρεται ὁ Ψαλμωδός: «Πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς... ἐν ἱματισμῷ διαχρῶσθ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη» (Ψ. 44, 10).

Ὁ Ἅγιος Μηνιάτης ὡς ἐξῆς περιγράφει τὴν πνευματικὴ ὠραιότητα τῆς Παρθένου:

Λοιπὸν ἡ Παρθένος στολιζέται μὲ τὸ Φῶς ὡς Βασίλισσα, τόσον ὅτι φαίνεται ἓνας ἔμφυχτος Οὐρανός. «παρέστη ἡ Βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρῶσθ» (Ψαλμ. μδ') καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ Ὑψιπέτης Ἀετὸς τῆς Θεολογίας, ὁ Ἰωάννης (Ἀποκάλ. Κεφ. ιβ'). «καὶ σημεῖον μέγα ἐφάνη ἐν τῷ Οὐρανῷ. γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ Σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα». προβαίνοντας ἐτὶ λαμπροφορεμένη ἐτούτῃ ἡ ἀκτινοβόλος Βασίλισσα, καὶ βλέποντάς τὴν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐτὶ θαυμάστων καὶ ὠραιῶν, θαυμάζει, καὶ ἐρωτᾷ: «Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα», ποιὰ εἶναι ἐτούτῃ, ὅπου ἀναβαίνει στολισμένη ἀπὸ πᾶσαν χάριν; κοσμημένη ἀπὸ πᾶσαν ὠραιότητα; περιλελαμπρουσμένη ἀπὸ ὅλας τὰς εὐμορφίας τοῦ Κόσμου, ποιὰ εἶναι ἐτούτῃ, ὅπου εἰς τὰς ἀγίας τῆς βουλὰς ἔχει τὴν σταθερότητα τῆς Γῆς; εἰς τὴν Παρθενίαν, τὴν Καθαρότητα τοῦ ὕδατος; εἰς τὴν Καρδίαν, τὴν ἰλαρότητα τοῦ ἀέρος; εἰς τὴν ἄμωμον σάρκα, τὴν ἐλαφρότητα τοῦ πυρός; τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα; ποιὰ εἶναι ἐτούτῃ, ὅπου ἔχει τὴν φαιδρότητα τῆς Σελήνης εἰς τὸ κορμί; τὴν ἀσπιλον εὐμορφίαν τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὸ πρόσωπον; τοῦ Ἐρμῆ τὴν εὐγλωττίαν εἰς τὸ στόμα; τὴν εὐγένειαν τοῦ Ἡλίου εἰς τὸ γένος; τὴν σοφίαν τοῦ Διὸς εἰς τὰς φρένας; τὴν δύναμιν τοῦ Ἄρεως εἰς τὰ μέλη; τὴν σωφροσύνην τοῦ Κρόνου εἰς τὰ ἦθη; τὴν ἀγαθὴν κλίσιν τῶν ἀστέρων εἰς τὰς χά-

ριτας; τὸ γαληνόμορφον τοῦ Οὐρανοῦ εἰς τὴν ψυχὴν; τοῦ ἐμπυρίνου τὴν ἔντρομον κίνησιν εἰς τὸν θεῖον φόβον; «Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα;» ποία εἶναι ἐτούτη, ὅπου ἔχει τῶν Ἀγγέλων τὴν εὐσεβῆ διάθεσιν; τῶν Ἀρχαγγέλων τὴν μεγαλειότητα; τῶν Ἀρχῶν τὸ ὑπέριμον; τῶν Θεόων τὴν ὑποταγὴν; τῶν Ἐξουσιῶν τὸ κελεύειν; τῶν Κυριοτήτων τὸ κυριεύειν; τῶν Δυνάμεων τὴν ἰσχύν, τῶν Χερουβὶμ τὴν γνῶσιν; τῶν Σεραφίμ τὴν ἀγάπην; καὶ ὅλα τὰ χαρίσματα τῆς ἀγίας Τριάδος, καὶ τέλος, ποία εἶναι ἐτούτη, ὅπου εἶναι ἓνα πολυσύνθετον τῶν ἀρετῶν, καὶ μία θαυμαστὴ ἀνακεφαλαίωσις ὁλονῶν τῶν χαρίτων; «Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ὡσὰν ὄρθρος;».

Ἡ μεγαλεῖα τῆς Παρθένου, ὅπου κάνουν ἄλλαν πᾶσαν γλῶσσαν. ὡ λαβύρινθοι, μέσα εἰς τοὺς ὁποίους χάνεται κάθε νοῦς. ὡ δόξαι, εἰς τὸ βάθος τῶν ὁποίων βυθίζεται ὁ λογισμὸς τοῦ ἀνθρώπου (Ἡλία Μηγιάτου, Διδαχαί, Λόγος πανηγυρικός εἰς τὴν Γέννησιν τῆς Θεοτόκου, ἐν Ἀθῆναις 1925, σελ. 121-122)*.

Στέφανος καὶ καύχημα τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ δωδεκάδα τῶν Ἀποστόλων, οἱ ὅποιοι ὡς ἀστῆρες πολύφωτοι ἐκόσμησαν καὶ ἐδορυφόρησαν τὴν καθαροτέραν λαμπηδόνων ἡλιακῶν Θεοτόκο.

«Ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα»

Οἱ πόνοι καὶ τὰ βάσανα τοῦ τοκετοῦ εἶναι οἱ ὑποψίες τοῦ Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος νομίζοντας ὅτι ἡ Μαριὰμ εἶναι ἔνοχη μοιχείας, ἤθελε «λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν» (Ματθ. 1,19). Ὁ δράκων, ὁ αἰ-

μοβόρος καὶ ὄργιλος μὲ τὶς ἑπτὰ πονηρὲς δυνάμεις καὶ τὰ δέκα πλημμελήματα τὰ ἀνατρεπτικὰ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος στάθηκε μπροστὰ στὴν ἐτοιμόγεννη γυναῖκα ἐτοιμάζοντας ἐπιβολὴ κατὰ τοῦ τόκου της. Προσπαθεῖ μὲ κάθε τρόπο νὰ φέρει δυσκολίες καὶ κινδύνους στὸν τεχθέντα Χριστὸν διὰ τοῦ Ἡρώδου. Σπρώχνει τὸν Ἡρώδη νὰ θανατώσει τὰ βρέφη τῆς Βηθλεὲμ ὡστε μαζί μὲ αὐτὰ νὰ θανατώσει καὶ τὸν Χριστό. «Τὸ δὲ παιδίον, προνοία τοῦ Θεοῦ πατρὸς χρηματίσαντος τῷ Ἰωσήφ, παραλαβόντα αὐτὸ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ φεύγει εἰς Αἴγυπτον, διέφυγε τὴν ἐπιβουλήν» (Ἀρέθας), (Μαυρομάτη Γεωργίου, Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου, μὲ πατερικὴ ἀνάλυση, ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆναι 1994, σ. 202 κ.ἑξ.).

Ἡ φυγὴ τῆς γυναίκας στὴν ἔρημο καὶ ἡ διαμονὴ της ἐκεῖ συμβολίζει τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Θεοτόκου. Κατὰ τὴν ἐξορία τῆς Παναγίας στὴν Αἴγυπτο ὁ Θεὸς προστάτευσε καὶ ἐκείνη καὶ τὸ παιδίον. «Ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων' ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεύγε εἰς Αἴγυπτον καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι' μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό». Καὶ πάλι ὅταν ἐξέλιπε ὁ κίνδυνος «τελευτήσαντος τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων' ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ' τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου» (Ματθ. 2,13-23.)

Ἡ ἀρπαγὴ τοῦ τέκνου πρὸς τὸν Θεὸ συμβολίζει τὴν ἀνάσταση καὶ ἀνάληψη τοῦ πρωτοτόκου ἀδελφοῦ μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Στὸν πόλεμο μεταξὺ Μιχαὴλ καὶ διαβόλου νικάται ὁ δράκων καὶ καταπίπτει στὴ γῆ, ὅπως μᾶς βεβαιώνει καὶ ὁ Κύριος: «εἶδον τὸν Σατανάν ὡς ἄστραπην ἐξ οὐρανοῦ πεσόντα» (Λουκ. 10,18). Ὁ οὐρανὸς ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὴν παρουσία του. Αὐτὸς καθὼς πέφτει στὴ γῆ καταδιώκει τὴν μητέρα τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὸ πάθος τοῦ υἱοῦ της τῆς μαχαιρώνει τὴν καρδιά. Τῆς φέρνει πειρασμοὺς καὶ ποταμοὺς θλίψεων γιὰ νὰ τὴν καταπνίξει. Ἐκείνη ὅμως μὲ τὴν πίστη της ἀποδεικνύει, ὅτι «τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ρομφαῖαι εἰς τέλος» (Ψαλμ. 9,7).

(Συνεχίζεται)

(* Γιὰ περισσότερα στοιχεῖα βλέπε:

1. Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσίου, Μαρία ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ, Θεσσαλονίκη 1988,
2. Μητροπολίτου Πατρῶν Νικοδήμου Βαλληνόδρα, Θεομητορικὰ Μηνύματα, Ἀθῆνα 1985,
3. Ἐπισκόπου Ἀχελώου Εὐθυμίου Στύλιου, ἡ Πρώτη, θεομητορικὸ ἡμερολόγιο, Ἀθῆναι 1980,
4. Ἱερομονάχου Γρηγορίου, Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, Ἱερὸν Κουπλουμουσιανὸν κελλίον Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου, Ἁγιον Ὄρος 1994,
5. Κουνάβη Γεωργίας, Παναγία καὶ Ἐκκλησία, Ἀθῆνα 1989,
6. Πρωτοπαπᾶ Νικολάου Ἀρχιμ., Πολυωνυμία τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων, Ἀθῆναι 1976,
7. Τοῦ ἰδίου, Οἱ ἐμφανίσεις τῆς Παναγίας, μῦθος ἢ πραγματικότης, Ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆνα 1994, (Β' ἐκδοσῆ).

Ἐκκλησία· Σῶμα Χριστοῦ κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο*

Παῦλος «δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς Ἀπόστολος ἀφωρισμένος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον... Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν» ὅπως ὁ ἴδιος συνιστάται στὴν πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολή.

Παῦλος ὁ Θεολόγος, ἡ οὐράνιος σάλπιγξ, τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ... πὺν ἐν μόνον ἐζητεῖ, τοῦ Ἰησοῦ τὴν ἀγάπην (Ἰωάν. Χρυσοστόμου Ὁμι-

Τοῦ ἀρχιμ. κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΣΑΚΑΛΗ

λία Α' εἰς τὸν Ἀπ. Παῦλο) εἶναι ὁ ἐπισυνάγων ἡμᾶς ἀπόψε, Θεοφιλέστατε ἐκπρόσωπε τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ, Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, Θεοσύλεκτε τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου Χορεία, ἐντιμώτατοι ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν, δικαστικῶν καὶ πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν καὶ εὐλογημένε λαὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ Πρωτοκορυφαῖος Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, τὸ δυνατώτερο πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του μᾶς βεβαιώνει ὅτι τὸ Εὐαγγέλιόν του «οὐκ ἔστι κατ' ἄνθρωπον ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ποῖος εἶναι ὁ Παῦλος στὸν ὁποῖο ἀποκαλύπτεται ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ; Εἶναι ἐκεῖνος πὺν ἠχηματώτισε κάθε νόημα στὴν ὑπακοή τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἐκεῖνος πὺν ἔφερε τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ στὸ σῶμα του. Εἶναι αὐτὸς πὺν εἶχε τὸ πάθος τοῦ προφήτη, τὶς ἰκανότητες τοῦ παιδαγωγοῦ, τὶς ἀρετὲς τοῦ ἀσκητῆ, πὺν ὑπέμεινε καρτερικὰ τὶς ἀλυσίδες τοῦ φυλακισμένου διὰ Χριστόν, τὶς τρικυμίες τοῦ θαλασσοπόρου, τοὺς κινδύνους τοῦ ναυαγοῦ καὶ τέλος τὸ φωτιστόφανο τοῦ Μεγαλομάρτυρα. Σ' αὐτὸν τὸν ὑπέροχο, τὸν καινὸ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπο πραγματοποιεῖται ἡ ἀποκάλυψη καὶ ἡ φανέρωση τῶν μυστηρίων καὶ τῆς ἀρρήτου βουλῆς τοῦ Θεοῦ, ὥστε ὁ ἴδιος νὰ ἀναφωνῇ «ὦ! βάθος πλοῦτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ».

Ἡ Δαμασκός, ἡ Ἀθήνα καὶ ἡ Ρώμη εἶναι οἱ ἱεροὶ τόποι πὺν ἔχουν καθοριστικὴ σημασία

* Ὁμιλία κατὰ τὸν Ἑσπερινὸ τῆς ἑορτῆς τῶν πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου στὴν Πνύκα (29.6.95).

στὴν ζωὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου. Στὴν Δαμασκὸ συνήντησε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πὺν τὸν κατέστησε «σκεῦος ἐκλογῆς». Στὴν Ἀθήνα συνήντησε τὸ δημιουργικὸ πνεῦμα τῆς Ἑλλάδας πὺν τοῦ προσέφερε τὴν θαυμάσια γλώσσα τῆς γιὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸ περιεχόμενο τῶν ιδεῶν καὶ τῆς πίστεώς του. Ἡ Ρώμη μὲ τὴν διοργανωτικὴ τῆς θέληση πὺν περιέλαβε τὸν κόσμο καὶ ἐδημιούργησε τὴν περὶ κράτους ἰδέα τοῦ προσέφερε τὶς ὠθήσεις τῆς φύσεως καὶ οὐσίας τῆς Ἐκκλησίας πὺν τὸν κατέστησαν διαμορφωτικὴ τοῦ κοινωνικοῦ χριστιανικοῦ βίου καὶ ἐκφραστὴ βασικῶν ἐκκλησιολογικῶν ιδεῶν.

Στὴν συνάντησή του μὲ τὸν Χριστὸ στὸν δρόμο τῆς Δαμασκοῦ ἔχομε μία οὐσιαστικὴ διακοπή μὲ τὸ παρελθόν. Ἡ θεία ἐπέμβαση δὲν ὀδηγεῖ τὸν Ἀπ. Παῦλο στὴν κατάργηση τῆς προσωπικότητάς του καὶ τὴν σύγχυση. Ἀντίθετα τὸν κτυπᾷ καὶ τὸν θεραπεύει, τὸν θανατώνει καὶ τὸν ζωοποιεῖ. Ἔτσι ὁ κλητὸς Ἀπόστολος συμπάσχει, συναποθνήσκει, συνθάπτεται, συνανίσταται, συζῆ, συνδοξάζεται μετὰ τοῦ Χριστοῦ ὥστε ἐν Κυρίῳ καυχώμενος νὰ λέγῃ «Ζῶ δὲ οἰκέτι ἐγὼ ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός».

Αὐτὴ ἡ ἔνωσή του μὲ τὸ Χριστὸ εἶναι τὸ ζωτικὸ νεῦρο τῆς βιοτῆς του, τῆς ἀποστολικότητάς του, τῆς θεολογίας του καὶ τῆς ἠθικῆς του. Ὁ ἴδιος ὁ θ. Ἀπόστολος βεβαιώνει ὅτι ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε εἰς αὐτὸν τὸ «Μυστήριον τοῦ Θεοῦ... ἐν ᾧ οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως οἱ ἀπόκρυφοι». Ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει στὸν Ἀπ. Παῦλο ὅτι ὁ ἐμπαιχθεὶς Ἐσταυρωμένος εἶναι ὁ «υἱὸς Αὐτοῦ ὁ ἀγαπητός». «Τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα» πὺν εἶναι ἡ σωτηρία Ἰουδαίων καὶ ἐθνικῶν. Κέντρο καὶ οὐσία τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἀπ. Παύλου εἶναι ὅτι ὁ Θεὸς εἰσήλθε στὴν Ἱστορία, «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο». «Ὁ Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί» ἄλλωστε «οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ὑπάρχοντος».

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ἱστορικὸς Θεάνθρωπος πὺν ἦλθε σῶσαι ἁμαρτωλοὺς, πὺν «παργγέλλει πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν». Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι συνεκτικὸς δεσμὸς πὺν ἐνώνει οὐρανὸ καὶ γῆ, ἄνθρωπο μὲ ἄνθρωπο, ἔθνος μὲ ἔθνος. Ὁ Σαρκωμένος Θεὸς Λόγος γίνεται τὸ μυστικὸ κέντρο ὄλων τῶν ὄντων καὶ ὄλης τῆς κτίσεως. Μόνον ἐν Χριστῷ, κηρύττει ὁ Ἀπ.

Παῦλος, ὁ κόσμος καὶ ὁ ἄνθρωπος νοηματίζονται, ἀποκοτῶν σωτηρία καὶ λύτρωση.

Αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιο ὅτι «ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία» ἔρχεται νὰ κηρύξη πρὸς τοὺς σοφοὺς Ἀθηναίους ὁ Ἄπ. Παῦλος. Ἡ παρουσία του στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο ἔχει πρῶτο σταθμὸ τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας καὶ στὴν συνέχεια καθαγιαζέται ὁ ἑλληνικὸς χῶρος στὴν Θεσσαλονίκη καὶ στὴν Βέροια καὶ φθάνει στὸ ἱερὸ πολίεθρο γιὰ νὰ κηρύξη ἐν μέσῳ τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πτωχῆς ἀνθρώπινης σοφίας τὸν «Ἄγνωστο Θεὸ» ποὺ θὰ συντρίψῃ τὰ εἴδωλα καὶ θὰ ἀναστήσῃ στὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων τὸν ἀληθινὸ Θεὸ Λυτρωτῆ. Ὅπου διέρχεται ὁ Ἄπ. Παῦλος δὲν κάνει ἀπλᾶ ἓνα κήρυγμα, μία διδασκαλία, ἀλλὰ παντοῦ ἰδρύει κατὰ τόπους Ἐκκλησίες διότι «ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἀπλᾶ ἓνα δόγμα, μία διδασκαλία, ἀλλὰ ἡ ὑπαρξιακὴ προϋπόθεση κάθε διδασκαλίας» (Γ. Φλορόφσκυ, «Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία του». «Θέματα Ὁρθόδοξου Διδασκαλίας», σελὶς 180).

«Διονύσιος, λοιπόν, ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνῆ τις ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς» ὑπῆρξαν τὰ μέλη τοῦ σώματος τῆς πρώτης Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ εἰκόνα ποὺ δίδει ὁ Ἄπ. Παῦλος περὶ Ἐκκλησίας ὡς σώματος εἶναι ἢ πλέον ἐκφραστικὴ ἀπ' ὅλες τὶς εἰκόνες διὰ τῶν ὁποίων ἐπιχειρεῖται περιγραφὴ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, διότι φέρνει στὸ προσκήνιο τὴν Χριστολογικὴ βάση τῆς Ἐκκλησιολογίας ὡς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, κάτι ποὺ βαθμιαία λησμονήθηκε μὲ ἀποτέλεσμα νὰ γίνεταί σήμερα συχνὰ λόγος ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποτελῆ κάποτε ἀσυναίσθητα καὶ συνείδηση ὀρισμένων θρησκευομένων ομάδων ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι περισσότερο «σῶμα πιστῶν» παρὰ τὸ «σῶμα τοῦ Χριστοῦ».

Ὁ Χριστὸς εἶναι «κεφαλὴ ὑπὲρ πάντα τῆ Ἐκκλησία ἣτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ» (Ἐφεσ. 1, 23) τονίζει ὁ Ἄπ. Παῦλος γιὰ νὰ προχωρήσῃ ἀκόμη περισσότερο ἐν τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων στὴν ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ τοῦ Μυστηρίου τῆς θ. Εὐχαριστίας ὡς κέντρου τῆς Ἐκκλησίας. «Τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλομεν ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ».

Στὴν ἴδια ἐσχατολογικὴ προοπτικῇ βρίσκονται καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα ὅπως φανερόνεται ἀπὸ τὴν σύνδεση τοῦ «μνημονεύετε τῶν

ἡγουμένων ὑμῶν» μὲ τὸ «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. 13, 7-8).

Αὐτὸς ὁ ἐσχατολογικὸς χαρακτήρας τῆς Ἐκκλησίας λίγο ἀργότερα στὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως θὰ προσδιορισθῇ ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς οὐράνιας λατρείας τοῦ Ἀρνίου ποὺ περιστοιχίζεται ἀπὸ τοὺς 24 Πρεσβυτέρους γιὰ νὰ ἀποκρυσταλλωθῇ στὸν ἅγιο Ἰγνάτιο ὡς Εὐχαριστιακὴ Κοινότητα μὲ τὸν Ἐπίσκοπο «τύπο Χριστοῦ», περιστοιχούμενο ἀπὸ τὸ Πρεσβυτέριο καὶ σύμπαντα τὸν λαό.

Ἡ ἐσχατολογικὴ διάσταση τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας βιώθηκε μέσα στὴν μακροαῖωνη παράδοση τῆς Ὁρθοδοξίας ὅπως σαφῶς διαφαίνεται. Στὰ ἰδιάζοντα χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ποὺ ἐκφράζονται στὴν Θεολογία περὶ τῆς Θεοτόκου, στὴν ἀντινομικὴ θεώρηση τῶν Ἱερῶν Κανόνων, στὴν Βυζαντινὴ Εἰκόνα καὶ κυρίως στὴν κατανόηση καὶ βίωση τοῦ μυστηρίου τῆς θ. Εὐχαριστίας.

Ἡ τιμὴ πρὸς τὴν Θεοτόκο στὴν Ἀνατολὴ ἔχει μεγάλη σημασία ἀφοῦ ἡ Παναγία χαρακτηρίζεται κατὰ τὸν Ἄγ. Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ «μεθόριον κτιστῆς καὶ ἀκτίστου φύσεως» καὶ ἡ Ἐκκλησία συνεχῶς ὁμολογεῖ ὅτι ἡ Θεοτόκος «τὸ Βασίλειον ἠνέωξε» (Δοξαστ. Ἐσπερινοῦ τοῦ Α' ἤχου), αὐτὸ δὲ ἀποτελεῖ σαφέστατη ἐκφραση τοῦ ἐσχατολογικοῦ χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴν Ὁρθόδοξη Ἀνατολὴ δὲν ἀναπτύχθηκε πλήρως Ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο στὸ βάθος ποὺ αὐτὸ ἀναπτύχθηκε στὴν Δυτικὴ Ἐκκλησία, διότι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἀπλᾶ «θεῖον Καθίδρυμα» (τοῦ ὁποίου ἡ ὄρατὴ ἐκφραση ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ νομικοὺς ὅρους γιὰ νὰ καθορισθῇ) ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ μυστηριακὴ - ἐσχατολογικὴ Κοινωνία τοῦ Θεοῦ, τὰ μέλη τῆς ὁποίας δὲν περιορίζονται στὴν ἐπίγεια οἰκουμένη ἀλλὰ συμπεριλαμβάνουν καὶ τὴν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία, τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ἁγίους καὶ τὴν κεφαλὴ τῆς τὸν Χριστό.

Ὅταν εἰσέρχεται κανεὶς στὸν Ὁρθόδοξο Ναὸ δύο πράγματα κυριαρχοῦν στὸ βλέμμα του. Ἡ Παναγία «πλατυτέρα» στὴν κόγχη τοῦ Ἱεροῦ, «μεθόριον κτιστῆς καὶ ἀκτίστου φύσεως», παραμυθία καὶ παράκλησις ἰσχυρὰ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καὶ ψηλότερα στὸν τροῦλλον τοῦ

Ναοῦ ὁ Παντοκράτωρ Χριστὸς ποὺ σκεπάζει τὴν Ἐκκλησία του ἀποτελουμένη (ἀπὸ ἐπάνω πρὸς τὰ κάτω) ἀπὸ ἀγγέλους, προφῆτες, εὐαγγελιστές, μάρτυρες καὶ ἁγίους καὶ φυσικὰ τὸ παριστάμενο ἐκκλησίασμα ποὺ διακηρύσσει «Οὐρανὸς πολύφωτος ἢ Ἐκκλησία ἀνεδείχθη, ἀπαντας φωταγωγοῦσα τοὺς πιστοὺς».

Στὴν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία οἱ εἰκόνες δὲν ἀπεικονίζουσι ἐγκόσμια σχήματα ἀλλὰ προδιαγράφουσι τὸν καινούργιο κόσμον τοῦ Θεοῦ στὴν ἐσχατολογικὴ του πληρότητα, ἐκφράζουσι τὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ τὰ πάντα μέσα σ' αὐτὲς παρουσιάζονται πλημμυρισμένα ἀπὸ τὸ ἄκτιστο φῶς καὶ τὸ ἀρχαῖο κάλλος τῆς προπρωτικῆς περιόδου.

Τέλος ἡ θεία Εὐχαριστία, ἡ καρδιὰ τῆς Ὁρθόδοξης λατρείας ποὺ συνιστᾷ τὸ κέντρο τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας δὲν εἶναι κάτι ποὺ τελεῖται ἀπὸ τοὺς κληρικούς γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν πιστῶν ποὺ τὴν «παρακολουθοῦν». Εἶναι ἡ ἀέναη δοξολογικὴ φανέρωση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. «Εἶναι ἡ παρουσία καὶ ἐπικοινωνία τῆς Βασιλείας ποὺ ἔρχεται. Τὸ μοναδικὸ ἔργο τῆς λατρείας στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴν Θεολογία εἶναι νὰ μεταφέρῃ τὴν αἴσθησι αὐτῆς τῆς ἐσχατολογικῆς πραγματικότητος» (Α. Σμέμαν, «Λειτουργία καὶ ἐσχατολογία», σελίς 43 καὶ ἐξῆς). Ἰδοὺ ὁ μοναδικὸς καὶ χαρακτηριστικὸς ρόλος τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ ποὺ μόνον Ἐκεῖνη μπορεῖ νὰ ἐπιτελέσῃ. Νὰ προσφέρῃ τὴν θεία Εὐχαριστία. Ἡ θεία Εὐχαριστία — ποὺ εἶναι ἡ πεμπτουσία τῆς Ἐκκλησίας — βρῖσκει τὴν ὁρατὴν πραγμάτωσίν της μόνον ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς τοπικῆς ἐνορίας τῆς ὁποίας τὰ ζωντανὰ καὶ ἐνεργὰ μέλη εἶναι τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ποὺ μετέχουν στὴν μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀπώτατο σκοπὸ τὴν θεία Εὐχαριστία, ὅπου ἡ θ. Εὐχαριστία ὀρίζεται ὡς τὸ «μυστήριον τῆς συναξῆς» (Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης).

Θεοφιλέστατε Δέσποτα, σ' αὐτὸν τὸν Ἱερὸ Βράχο ποὺ φωναῖς αἰσίαις ἀπόψε ἢ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν μὲ κορυφαῖο τὸν ἐκπρόσωπο τοῦ σεπτοῦ Προκαθημένου της Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ τιμᾷ «τὸν κήρυκα τῶν Ἐθνῶν καὶ φωστῆρα τρισμέγιστον, τὸν «Διδάσκαλον τῶν Ἀθηναίων» πρὶν 1950 περίπου ἔτη «Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ τις ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς» ἀπετέλεσαν τὰ μέλη τῆς πρώτης Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν. Τῆς Ἐκκλη-

σίας ποὺ μέσα ἀπὸ περιπέτειες καὶ ἐθνικὲς συμφορὲς ἀνδρώθηκε καὶ ἀναπτύχθηκε διὰ «δόξης καὶ ἀτιμίας», «διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας» καὶ ἔγινε ὁ συνεκτικὸς ἰστός τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων σὲ τέτοιο βαθμὸ ποὺ νὰ εἶναι ἀδιανόητη ἡ διάσπασι καὶ ἀπρόβλεπτες οἱ συνέπειες ἐνὸς τέτοιου ἀνόσιου ἔργου.

Σήμερα εἶναι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν ἀνάγκη νὰ ἀκούσωμε τὴν περὶ Ἐκκλησίας ὡς σώματος τοῦ Χριστοῦ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Εἶναι ἀνάγκη νὰ καλέσωμε τὸν οἰκουμενικὸ ἱεροκήρυκα νὰ ἔλθῃ καὶ πάλι στὴν Ἀθήνα, στὴν πατρίδα μας, στίς καρδιὰς ὅλων μας, ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, ποιμένων καὶ ποιμαινομένων, νὰ ἀκούσωμε τὴν φωνὴν του.

Ὁ Σαρκομένος Λόγος, τὸ κέντρο τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶναι ἡ μοναδικὴ μας ἐλπίδα, ἔτσι ὅπως τὴν βίωσαν οἱ πατέρες μας καὶ οἱ γενεὲς τῶν προγόνων μας στὴν Ἐνορία μας, στίς ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας ποὺ συνθέτουσι τὴν λατρεία μας πρὸς τὸν Θεό, στὸν Ἐφημέριον τῆς Ἐνορίας μας ποὺ εἶναι ὁ πνευματικὸς μας πατέρας καὶ στὸν Ἐπίσκοπό μας ποὺ εἶναι εἰς «τύπον Χριστοῦ» τὸ ὁρατὸ σημεῖον ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ὡς «Εὐχαριστιακῆς Κοινότητος». «Τὴν ἐνότητα τῆς Πίστεως καὶ τὴν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος αἰτησάμενοι, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα» προσεύχεται συνεχῶς ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ στὴν θ. Λειτουργία.

Εὐχηθῆτε Θεοφιλέστατε, νὰ συνειδητοποιήσωμε ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι λέξις ἀλλὰ πρόσωπο, δὲν εἶναι φωνὴ ἀλλὰ ζῶσα παρουσία. Μιὰ παρουσία ποὺ ἐνσαρκώνεται κατ' ἐξοχὴν στὴν θ. Εὐχαριστία ποὺ εἶναι συναξίς καὶ κοινωνία (Ἰωάν. Ζηζιούλα, Ἡ εὐχαριστιακὴ θεώρησις τοῦ κόσμου καὶ ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, σ. 188).

Καὶ ἂς προσευχηθῶμε ὅλοι ἀπόψε νὰ πάψωμε νὰ σκεπώμεθα ὡς θρησκευόμενοι καὶ μὴ θρησκευόμενοι, καὶ νὰ ἐνεργοῦμε ὡς εὐσεβεῖς καὶ ἀδιάφοροι, ὡς προοδευτικοὶ καὶ συντηρητικοί, ἀλλὰ νὰ αἰσθανθῶμε ὅτι εἴμεθα ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἐνωμένοι στὴν Ἐκκλησία του ποὺ εἶναι ὁ Χριστὸς παρατεινόμενος στοὺς αἰῶνες. Ἀμήν.

Αί Δημόσιαι Σχέσεις δια τήν Θρησκείαν καί τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν*

Μία γενική θεώρησις τοῦ θέματος.

Ἰδιαιτερότητες εἰς τήν ὁργάνωσιν τοῦ θεσμοῦ εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν —
Ἀναγωγαί καί συγκρίσεις ἀπὸ τήν προϊστορίαν τῆς Χριστιανικῆς Ἐπικοινωνίας

Ἡ Διαμόρφωσις τῆς Γνώμης
τοῦ Χριστιανικοῦ Κοινοῦ

Οἱ πιστοὶ ὀφείλουσι μὲ τὴν σειρὰν τους νὰ γνωρίζουσι ὅτι αὐτὴ ἐπίσης ἡ ποιότητα τῆς ἐνορίας των ὡς κυττάρου τῆς Ἐκκλησίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτὴν τὴν ποιότητα καὶ ποσότητα τῆς διαθέσεως τῶν ἐνοριτῶν, νὰ ἐργασθῶν δημιουργικῶς προσφέροντες «κατὰ δύναμιν».

Αἱ κριτικαὶ «δίδουσι καὶ παίρνουσι». Τί εἶ-

Τοῦ κ. Ἰωάννου Ν. Παπαμιχαλάκη

ναὶ αὐτὸ ὅμως ποὺ προκαλεῖ τὴν κριτικὴν περὶ τῆς ποιότητος τοῦ ἔργου;

Τὴν ἐπικοινωνίαν τοῦ προϊσταμένου τῆς ἐνορίας μὲ τοὺς ἐνορίτας πρέπει νὰ τὴν ἐκλαμβάνωμεν ὡς μίαν εὐκαιρίαν μαζικῆς ἐκφράσεως συμβουλῶν, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ προλαμβάνεται ὁ σχηματισμὸς «πακέτου» ἀπὸ ἀμαρτίας, ἢ συχνότης τῆς ἐμφανίσεως τῶν ὀποίων ἀφορᾷ τὸν πνευματικόν. Ἡ σταθεροποίησις αὐτῆς τῆς εἰκόνης λίγο πολὺ συνδέεται μὲ τὴν ὑπαρξιν ἐλαχίστης ἢ ἀνυπάρκτου ἐπικοινωνίας καὶ τῆς ποιτικῆς δυνατοῦτος παροχῆς ἐνὸς κάποιου ἔργου.

Ὁ πιστὸς βεβαίως ὀφείλει νὰ θωρακίσῃ τὴν πίστην του. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ ἀπαιτεῖται ἄσκησις καὶ ὄπλισμὸς ἀπὸ θέλησιν καὶ γνώσιν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ μηχανισμοὶ τῆς ἐπικοινωνίας διὰ τῶν Δημοσίων Σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας ὀδηγοῦν εἰς τὴν συγκρότησιν καὶ εἰς τὴν ἐνημέρωσιν, ἐκ τῶν ὀποίων καὶ ὁ πνευματικὸς φωτισμὸς ἀλλὰ καὶ τελικῶς ἡ ἐπιτυχῆς ἄσκησις τῆς χριστιανικῆς ὑποδειγματικῆς ζωῆς.

Ἄς γνωρίσετε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια θὰ σᾶς ἐλευθερώσῃ. Πῶς ὅμως καὶ ἀπὸ

ποιοῦς καὶ πῶς θὰ μεταδοθῇ ἡ γνώσις ὥστε νὰ γίνῃ γνώμη καὶ συμμετοχή;

Ἀπὸ αὐτὴ τὴν φύσιν τῶν λειτουργιῶν τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχει βούλησιν καὶ τὰς ἐνεργείας τῆς κρυφῆς καὶ ἀγνώστου ἀπὸ τοὺς πιστοὺς. Ρόλος καὶ ἐπικοινωνιακὸς στόχος τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ εἶναι ἡ συνεχῆς κατήχησις καὶ ἡ ἐπιδιώξις τῆς ἐνημερώσεως, ὡς ὄρων καὶ προϋποθέσεων προσπελάσεως, συνεργασίας μετὰ τοῦ κοινοῦ τῆς. Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ἐργασίας δὲν ἐπιτρέπει τὴν δημιουργίαν ἐρωτηματικῶν εἰς τὸ κοινόν, ἐφ' ὅσον τίποτα τὸ κρυπτὸν δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ πάντα ἐπίμονον καὶ δύσπιστον ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου ποὺ «ζητεῖ» νὰ βλέπῃ κάθε τι καὶ νὰ ἀκούῃ - μανθάνῃ ὅσο περισσότερο γίνεται θέματα ἀναγόμενα εἰς ὕλην δημοσίου ἐνδιαφέροντος. Ὁ χαρακτήρας αὐτῆς τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς ὡς δεσμοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν συχνότητα καὶ τὴν σχέσιν τῆς ἐπικοινωνίας τοῦ προϊσταμένου τῆς ἐνοριακῆς ἐκκλησίας, ὡς ἐνεργοῦ ἡγέτου μετὰ τῶν συνεργατῶν του, τῶν ἐνοριτῶν.

Ἡ διαρκῆς ἐπικοινωνία εἰς τὸ ἐνοριακόν ἐπίπεδον*, ὑποχρεώνει «τὸ φιλότιμο», καὶ διαδίδεται ὡς ἐνέργεια μὲ ταχύτητα ἀνάλογη πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν συνεργατῶν καὶ τὴν ποιότητα τῆς προσφορᾶς των.

Ὡς «καλοὶ ποιμένες» — ἰδιαίτερα στὶς μικρὰς ἐνοριακὰς κοινότητες — πρέπει νὰ μποροῦμε «τὰ ἴδια πρόβατα» νὰ τὰ καλοῦμε «κατ' ὄνομα» (Ἰωάν. 10, 3). Ποῦ σημαίνει αὐτὸ νὰ τὰ γνωρίζουμε, νὰ ἔχουμε ὑπόψιν μας τὴ σύνθεσιν τῆς οἰκογενείας τους, νὰ παρακολουθοῦμε τὰ προβλήματα τους. Αὐτὴ ἡ γνώσις μᾶς βοηθᾷ «μέσα στὴν ἐρημίᾳ τοῦ ναοῦ» ὅπου «ἐνώπιος ἐνωπίω» στεκόμαστε καὶ τελοῦμε τὶς τελετουργικὰς μας ὑποχρεώσεις πρὸς τὸν Ἀρχιποίμενα Χριστὸν μαζὶ μὲ τὸν Ἅγιον Του, νὰ κάνουμε κάποιες «μνημονεύσεις» «κατ' ὄνομα» τῶν ἐνοριτῶν μας.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 644 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στήν ὁμιλία του στοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου, πού τοὺς συγκέντρωσε στή Μίλητο, μεταξύ τῶν ἄλλων, μιλώντας γιά τὸ «ποιμαντικὸ ἔργο», καταθέτει μιὰ προσωπικὴ του ἐμπειρία πολὺ σημαντικὴ ἐν προκειμένῳ. Τοὺς λέγει: «ἐπὶ τριετία νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἓνα ἕκαστον» (Πράξ. 20, 31). Ἡ «νουθεσία» τοῦ καθενὸς ξεχωριστὰ φανερῶνει τὴν προσωπικὴ γνωριμία μὲ τὸν καθένα πιστό. Κατ' ἐπέκταση τῆς «νουθεσίας», ἴσως κάποτε πὺ ἀποτελεσματικὴ εἶναι ἡ προσωπικὴ «μνημόνευση». Εἶναι γνωστὸν σ' ὅλους μας πὺς τὸ ρῆμα «μνημονεύω» (= ἐνθυμούμαι, ἀναφέρω) σ' ὅλους τοὺς τύπους καὶ τὰ παράγωγά του πολὺ συχνὰ χρησιμοποιεῖται μέσα στήν Ὁρθόδοξη λατρεία μας. Παράδειγμα γίνεται χρῆση τῶν λέξεων μνήμη, μνημόνευσον, μνήσθητι, μνησθείη, μνημονεύσαντες, μεμνημένοι, μνημονευθέντες, ἀνάμνηση, ὑπόμνηση κ.λπ. Ἀκόμη γίνεται χρῆση καὶ τοῦ ἀντιθέτου ρήματος, τοῦ «λανθάνομαι» (= λησιμονῶ, ξεχνῶ), καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ οὐσιαστικοῦ «λήθη» (= λησιμοσύνη, ξεχασιά), πού οἱ νηπτικοὶ Πατέρες θεωροῦν πὺς εἶναι μιὰ ἀπὸ τοὺς τρεῖς γίγαντες τοῦ Πονηροῦ μαζί μὲ τὴν ἄγνοια καὶ τὴ ραθυμία». (Βλ. «Ἡ ἐγγύτερη ἐπικοινωνία μὲ τὸν Θεὸ» τοῦ Δρος Θεολογίας Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου, «Ἐκκλησία» 1-15 Ἰουλίου 1994, ἀριθ. 11).

Αἱ συντεταγμένα αὐταῖ συντελοῦν εἰς τὴν ἀλυσιδωτὴν διαμόρφωσιν δυναμικῆς γνώμης πού διασπᾷ τὸ φράγμα τῆς τοπικῆς ἐνοριακῆς δυνατότητος πού κυκλοφορεῖ πλέον πρὸς ὀλόκληρον τὴν ἐπισκοπικὴν ἐνδοχώραν καὶ πέραν αὐτῆς. Τὸ σύνολον τῆς δημιουργικῆς χριστιανικῆς ζωῆς, συναντᾶται εἰς τὰ σύνορα τῶν ἐπισκοπῶν, ἐνοῦται καὶ ἀποδίδει τὴν μίαν Ἐκκλησίαν ἢ ὁποία κατ' αὐτὴν τὴν ἐννοίαν κρίνεται ἀνεπτυγμένη, σωτήριος, δυναμικὴ, ζῶσα καὶ προσφέρουσα κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἰδρυτοῦ καὶ Ἀρχηγοῦ αὐτῆς, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Διὰ τὴν Ἐκκλησίαν προέχει ὅτιδήποτε συμβάλλει εἰς τὴν διόρθωσιν ἢ διαμόρφωσιν μιᾶς συλλογικῆς ἀπόψεως, πού τὴν ἀφορᾷ. Προθέσεις, σκοποὶ, ἀνεπάρκειες, λάθη, ἐπιτευγμάτα, ἀνάγκες εἶναι στοιχεῖα πού ἔχουν ἐνδιαφέρον.

Κάποτε ἡ Ἐκκλησία δὲν θεωροῦσε τὰς Δη-

μοσίας Σχέσεις ὡς μιὰ πολὺ ἀναγκαῖα μέθοδον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διοικητικῶν ἐργασιῶν ἢ διὰ τὴν ἐπιδίωξιν διαδρομῶν συνεργασίας μὲ τοὺς πιστοὺς. Σήμερα πλέον ἔχει συνειδητοποιηθεῖ ὅτι κανένα ζήτημα δὲν «μετράει» τόσο πολὺ ὅσο ἡ κατανόησις τῶν παραγόντων ἐκείνων πού συμβάλλουν εἰς τὴν αὔξησιν τῆς συμμετοχῆς τῶν πιστῶν εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ στήριξις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κοινὴ ὑπόθεσις. Τώρα γνωρίζουν ὅλοι οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ὅτι, διοικοῦντες, διοικούμενοι καὶ ὁ πιστὸς λαός, θὰ πρέπει νὰ προγραμματίζουν δραστηριότητας καὶ νὰ σχεδιάζουν συμμετοχικῶς τὴν προσπάθειαν πού θὰ εἴναι τὴν διαμόρφωσιν θετικῶν συνολικῶν ἀπόψεων ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ, μέρος τοῦ ὁποίου ἀσφαλῶς ἔχει ἀνάγκην ἀναμορφώσεως ὡστε τελικῶς νὰ ὀδηγηθῆ εἰς τὴν σωτηρίαν, «ἀμειβομένης» καὶ τῆς Ἐκκλησίας διὰ μεριδίου «κέρδους» ἀπὸ τὴν ὀρθὴν καλλιέργειαν σχέσεων.

Ἡ ἐνημέρωσις τοῦ κοινοῦ διὰ τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ θέματα, κυριαρχεῖ πλέον εἰς τὸν χῶρον τῆς θρησκείας. Ὅλοι αἱ λειτουργικαὶ δραστηριότητες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ὅπως διοικήσεις, προώθησις ἔργου, ἐκπαίδευσις καὶ αἱ ἐρανικαὶ καὶ χρηματοοικονομικαὶ ἱεραποστολικαὶ δραστηριότητες, διενεργοῦνται μὲ γνώμονα τὰς Δημοσίας Σχέσεις. Ἐκ τούτου καὶ ἡ ἄνθησις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ Τύπου καὶ ἡ ἀνάπτυξις ὅλων τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις διὰ τῶν Ραδιοφωνικῶν Σταθμῶν, τῶν Περιοδικῶν, ὀργάνων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων κ.ἄ.

Αἱ Δημόσιαι Σχέσεις εἰς ὑπηρεσιακὸν ἐπίπεδον Ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας, προκειμένου νὰ λειτουργήσουν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ διαθέτουν τεχνολογικὴν ὀργάνωσιν πληροφορικῆς. Ἡ ἠλεκτρονικὴ, ἐδῶ, μνήμη, θὰ ὑποβοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν προγραμμάτων, ἰδίως τῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῆς ἐνημερώσεως, διὰ τῆς ὑπάρξεως ὀνοματολογίου μετὰ διευθύνσεων, συνεχῶς ἐνημερωμένων, προσώπων διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν καὶ ἐνημέρωσιν καὶ κυρίως τῆς ὀλικῆς δυνάμεως τῶν ἐνοριτῶν, μὲ προσωπικά, ἐπαγγελματικὰ καὶ οἰκογενειακὰ στοιχεῖα.

Κατωτέρω παρατίθενται ὀρισμένα δραστηριότητες πού φέρουν τὴν «ἐτικέτα» τῶν Δημοσίων Σχέσεων. Δημόσιες Σχέσεις ἐν «ῶρα ἐργασίας»:
(Συνεχίζεται)

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ 1821*

Ὁ Κ. Οικονόμος ἐντάσσει εἰς τὰς θηριωδίας τῶν Τούρκων ἐναντι τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὰς ἀδικίας, τὰς ὁποίας ὑφίσταντο κατὰ τὴν ἐκδίκασιν ὑποθέσεών των εἰς τὰ Δικαστήρια. Ὁ Ἕλληνας «δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν» κατὰ τοῦ Τούρκου, «ἂν δὲν ἔχη δύο Τούρκους μάρτυρας»³⁵³ ὅλων τῶν Ἑλλήνων αἱ μαρτυρίαι περὶ ἐνὸς Μουσουλμάνου εἰς τὴν τουρκικὴν δικαιοσύνην εἶναι ἀπαράδεκτοι!... Ὅλη ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΥ**

τοῦ ταλαιπώρου Ἕλληνας εἶναι καθημερινῶν καταφρονήσεων σειρά. Εἰς δὲ τὴν πολιτείαν εἶναι καταγεγραμμένη, ὡς εἰς στήλην χαλκῆν, ὄλου τοῦ ἑλληνικοῦ γένους ἡ ἀτίμωσις. Καὶ οἱ Ἕλληνας, ὡς οἱ Ἑβραῖοι, ζῶσιν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν πατρίδα ἀπηλλοτριωμένοι παντὸς εἴδους πολιτικοῦ ἀξιώματος. Δὲν δύνανται νὰ ὑπουργήσωσιν ἄλλο τι πολιτικὸν ὑπουργήμα, εἰμὴ τὰς δύο Διερμηνείας, καὶ τὰς δύο Ἡγεμονίας τῆς Βλαχίας, καὶ Μολδαυίας. Ἄλλ' οἴμοι! ποῖα εἶναι καὶ τούτων τῶν δειλαίων ὑπουργημάτων τὰ κέρδη; δήμευσις, ἐξορία, θάνατος»³⁵⁴.

Ὁ Κ. Οικονόμος δὲν ἀποσυνδέει τὴν βαρυστάτην φορολογίαν, τὴν ὁποίαν εἶχον ἐπιβάλει οἱ Τούρκοι εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ τὸ μέγα θέμα τῶν θηριωδιῶν τῶν Τούρκων. Ἄν καὶ ἀναγνωρίζει ὅτι «ἡ φορολογία εἶναι χρέος τῶν ὑπηκόων ... ὁμοῦς τονίζει ὅπως ἰδιαίτερος, ὅτι ὁ Σουλτάνος διορίζει φορολογίαν, ὄχι μόνον χρημάτων, ἀλλὰ καὶ προϊόντων πολλῶν ... φορολογίαν, ἣτις ὁμοιάζει λεηλασίαν»³⁵⁵.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 646 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

353. Ἰδ. Προτρ., σημ. α', σ. 231 «Φθάνει νὰ μαρτυρήσωσιν εἰς τὸν Κριτὴν δύο Τούρκοι, ὅτι ὁ δεῖνα χριστιανὸς ἐπρόφερε τὴν ὁμολογίαν τῆς Μωαμεθανικῆς πίστεως, καὶ εὐθὺς ὁ χριστιανὸς τουρκίζεται» καὶ, ἂν δὲν θελήσῃ, ἀποκεφαλίζεται. Ἐκ τῆς αὐτῆς τοσοῦτον ἰσχυρᾶς μαρτυρίας, ἂς συμπεράνῃ καθεὶς, πόσοι καταχρήσεις καὶ ζημιαὶ καὶ βίαια πηγάζουσι».

354. Προτρ., σ. 231.

355. Προτρ., σ. 233.

Ἡ ἐμπεριστατωμένη ἀναφορὰ τοῦ Κ. Οικονόμου εἰς τὰς πολλὰς κατηγορίας τῶν ἐπιβληθέντων φόρων εἰς τοὺς Ἕλληνας ὑπὸ τῶν Τούρκων, καταδεικνύει, ἀφ' ἐνός, τὴν δεινὴν οικονομικὴν θέσιν τῶν ὑποδοῦλων ὁμογενῶν μας, ἐξ αἰτίας τῶν δυσβαστάκτων αὐτῶν φόρων, καὶ ἀφ' ἑτέρου, τὴν βαθυτάτην γνώσιν τοῦ Κ. Οικονόμου ἐπὶ τῶν σχετικῶν πραγμάτων τῆς ἐποχῆς του. «Πονηρὸς ὁ Τούρκος» σημειοῖ συμπερασματικῶς ὁ Κ. Οικονόμος, «πονηρὸς γείτων εἰς συνοικίαν, πονηρὸς εἰς ἐργαστήριον, πονηρὸς εἰς ἀγρόν, εἰς κήπον, εἰς ἀμπελῶνα· καὶ συμπολίτης πονηρὸς, καὶ συνεργάτης καὶ συναλλάκτης, καὶ συνοδίτης, πανταχοῦ παμπόνηρος καὶ πανώλεθρος. Ὁ ὄφις, λέγουσι, χάνεται εὐκόλως εἰς τὴν τρύπαν, ἀφ' οὗ πρότερον χωρέσῃ ἢ κεφαλὴ του· ἀλλ' ὁ Τούρκος, φθάνει νὰ πατήσῃ τὸν πόδα πλησίον σου, καὶ παρευθὺς χάνεται ὅλος εἰς τὸ κτήμα σου, εἰς τὸν κόλπον σου, εἰς τὰ σπλάγχνα σου. Ἐστέναξας; δαρμοί, πληγαί, φυλακαί. Ἀντέτεινας; ἐχάθης! Ἄν... ἀλλὰ τί πρότερον, τί δ' ὕστερον νὰ ἀπαριθμήσω; πῶς νὰ διαγράψω τὰς σκευωρίας καὶ δολομηχανίας, πῶς δὲ τὰς βίας καὶ ἀναιδεΐας τῆς ἀπληστίας τῆς τουρκικῆς;»³⁵⁶. «Ἡμεῖς σπεῖρομεν, καὶ Τούρκοι θερίζουσι. Ἡμεῖς φυτεύομεν, καὶ Τούρκοι τρυγῶσιν. Ἡμεῖς ποιμαίνομεν, καὶ Τούρκοι σφάζουσι καὶ νέμονται τὰ ποίμνια μας. Ἡμεῖς ἐμπορευόμεθα, καὶ τεχνουργοῦμεν, καὶ Τούρκοι κερδαίνουσι. Ἡμεῖς οἰκοδομοῦμεν, καὶ Τούρκοι κατοικοῦσι. Τί λέγω κατοικοῦσι; κρημνίζουσι καὶ καίουσι τὰς οἰκίας μας»³⁵⁷.

«Κράτος καὶ βία», σημειοῖ ἀλλαχοῦ ὁ Κ. Οικονόμος, «συμμαχοῦσιν ἀναφανδόν. Πανουργία καὶ Συκοφαντία, συνομόνουσι κρυφίως νὰ γυμνῶνωσι τοὺς ταλαιπώρους Ἕλληνας. — Καὶ δὲν ἔχουσιν οἱ Τούρκοι κριτήρια; — ὦ, κάλλιον νὰ μὴ εἶχον! διότι ἐκ τῶν νόμων αὐτῶν εὐρίσκουσι πολλάκις βαρύτερων ἀνομιμάτων ἀφορμάς. Ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων ὁ κατὰ τὸ 1770, τυχὸν ἀργηγὸς τῶν πιστῶν, ἢ μέγας αὐτῶν Ἀρχιερεὺς καὶ

356. Προτρ., σ. 238.

357. Προτρ., σ. 237.

Νομοκράτωρ (Σειχούλ - Ἰσλάμ) ἐξήγαγε ρῆσιν (φειφάν), ὅτι «κατὰ πᾶσαν ἐποπτεῖαν οἱ ἄπιστοι (Γραικοὶ) πρέπει νὰ βλαστολογῶνται (ἀποκεφαλίζονται)». Καὶ ἐκείνη ἡ ρῆσις, τὴν ὁποῖαν ἄλλαι τότε περιστάσεις ἐμπόδισαν, ἐκπληροῦται σήμερον καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν περιοχὴν»³⁵⁸.

Ἐκ πασῶν τούτων τῶν θηριωδιῶν τῶν Τούρκων διαφαίνεται ἡ ἀρχικὴ θέσις τοῦ Κ. Οἰκονόμου ὅτι ὁ Τούρκος ἡγεμὼν, δὲν ἦτο ἡγεμὼν ἀλλὰ ληστής, καθ' ὅτι κατεπάτησε βασικὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου ὡς «ἀσφάλεια ζωῆς, ἀσφάλεια κτημάτων καὶ χρημάτων, ὑπεράσπισις τιμῆς, ὑπεράσπισις θρησκείας, βοήθεια ἐν ἀνάγκαις»³⁵⁹.

II. Ἡ Εὐρώπη ἔναντι τῆς Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας καὶ τοῦ Ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Κ. Οἰκονόμος καὶ ἄλλως συνέβαλεν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων. Κατέδειξε, διὰ τοῦ γνωστοῦ ἀποδεικτικοῦ του λόγου, τὸ ἀνίσχυρον τῶν ὀλίγων ἀμίσθων συνηγόρων τοῦ Σουλτάνου, οἱ ὅποιοι ἔλεγον καὶ ἔγραφον ὅτι «ὁ Μωαμεθανὸς ἐξουσιαστὴς τῆς Ἑλλάδος, εἶναι Νόμιμος Μονάρχης, διότι ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς συνεχοῦς καὶ πολυχρονίου κατακτήσεως καθωσιωμένον διὰ τοσοῦτῶν χρόνων ὑπὸ τῆς καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ἀποδοχῆς καὶ ἐπικυρώσεως τοῦ Κράτους τοῦ Σουλτάνου»³⁶⁰.

Ἐναντι αὐτῶν τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν ἀμίσθων συνηγόρων τοῦ Σουλτάνου, ὁ Κ. Οἰκονόμος ἀρνεῖται, καθ' ἀρχὴν, τὸ δικαίωμα ἐξουσίας παντὸς Τούρκου ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος. Τὰς ἀπόψεις του, περὶ τοῦ δήθεν δικαιώματος τῆς κατακτήσεως ἢ δορικτησίας τῶν Τούρκων, καταγράφει εἰς τὸν «Προτρεπτικόν» του Λόγον. «Πορθητὴς ἰσχυρὸς», σημειοῖ, «ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς Ἀσίας ὀρμήσας, ὑπέταξε διὰ τῶν ὀπλων μίαν ἀσθενῆ βασιλείαν, καὶ κρίνει δίκαιον διὰ παντὸς νὰ ἐξουσιάζῃ. Ὑπάρχουσι, δὲν ἀρνοῦμαι, δορικτήτορες, τῶν ὁποίων αἱ κατακτήσεις δικαιοῦνται διὰ τῆς φιλανθρώπου διοικήσεως καὶ τοῦ φωτισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ τῶν κατακτηθέντων τόπων. Δορικτῶρ ὠνομάσθη ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος· ἄλλ' ὅσα κατέστρεψεν ἔθνη, θαυμάσαντα πλέον τὴν

φιλανθρωπίαν τῆς ψυχῆς, παρὰ τῶν ὀπλων αὐτοῦ τὴν ἀνδρείαν, τὸν ὠνόμαζον καὶ ἐνόμιζον εὐεργέτην καὶ σωτῆρα βασιλέα, διότι τοὺς ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τῆς προτέρας ἀγριότητος τῶν ἡθῶν, καὶ τῆς τυραννίας τῶν ὁμοφύλων αὐτῶν δυναστῶν. Τοιαῦτα φιλανθρώπου δορικτησίας παραδείγματα ἔχει καὶ ἡ νεωτέρα Ἱστορία νὰ μᾶς παραστήσῃ, ἐπικυρωμένα διὰ τῆς κοινῆς ὁμολογίας καὶ αὐτῶν τῶν κατακτηθέντων λαῶν, οἴτινες, δυστυχοῦντες, ἐν ὄσῳ ἦσαν αὐτόνομοι, καὶ κάκιστα πάσχοντες ὑπ' ἀλλήλων, εὐδαιμονοῦσιν ἤδη ὑπὸ τὴν σοφὴν καὶ δικαίαν διοίκησιν τῶν ἀλλογενῶν ἐξουσιαστῶν. Ἀλλὰ τοιοῦτο δικαίωμα κατακτήσεως ποῦ τὸ ἤϋρεν ὁ Σουλτάνος; πότε τὸ εἶδον εἰς αὐτὸν οἱ ὑπερασπισταὶ τοῦ θρόνου του; Ὁ κατακτητὴς, ἂν μέλλῃ νὰ ἔχῃ νόμιμον ἐπικρατείας δικαίωμα ἐπὶ τῶν κατεξουσιασθέντων λαῶν, χρεωστῆ νὰ τοὺς υἰοθετήσῃ, καὶ νὰ ἐνωθῇ μετ' αὐτῶν διὰ τοῦ συνδέσμου τῶν νόμων, τῆς ἠθικῆς, τῆς πολιτικῆς· χρεωστῆ νὰ στηρίξῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ κράτος ὄχι εἰς τὴν βίαν τῶν ὀπλων, ἀλλ' εἰς τοὺς νόμους τοῦ δικαίου, καὶ τὴν ἀδιάκοπον χρῆσιν καὶ ἐκτέλεσιν αὐτῶν· χρεωστῆ νὰ σέβηται τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν, τὴν υἰεῖαν, τὴν παιδείαν, τὰ κτήματα τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον ὑπέταξεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Ἄν αὐτὸς δὲν μεταλάβῃ, ἢ δὲν μεταδώσῃ εἰς ἐκείνους τὸ ἴδιον αὐτοῦ θρησκεῦμα, χρεωστῆ, κατὰ τῆς ἀνεξιθρησκείας τὸ χρέος, νὰ ὑπερασπίζηται τὴν θρησκείαν των, νὰ διατηρῇ τοὺς νόμους των, νὰ μὴ τοὺς ἀποκλείῃ, ὡς δούλους ἀργυρωνήτους, ἀπὸ τῶν δικαιῶν τῆς πολιτείας, νὰ τοὺς κρίνῃ καὶ νὰ τοὺς διοικῇ ἰσονόμως καὶ ἰσοτίμως, ὡς καὶ τοὺς ἰδίους ἑαυτοῦ ὁμογενεῖς, καὶ ὁμοθρήσκους, νὰ διακρατῇ τὰς συνθήκας, ἂν ἔκαμε τινὰς μετ' αὐτῶν, νὰ γίνῃ, τέλος, βασιλεὺς αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἔγιναν ἐκείνοι ὑπήκοοί του· ὄχι νὰ μένῃ διηνεκῆς αὐτῶν βιαστῆς πάντοτε ὠμὸς καὶ ἀγριὸς καὶ ἀνίλεως πρὸς αὐτοὺς, ὁποῖος εἰσέβαλεν εἰς τὴν κατεστραμμένην αὐτῶν χώραν, καθ' ἣν ἡμέραν ἐφύτευσε εἰς τὸ μέσον τῆς τὰς φοβερὰς αὐτοῦ σημαίας. Τότε, ἀγαθὴ τύχη! ἄς χαίρῃ τὰς κατακτήσεις ὁ δορικτῶρ οὗτος βασιλεὺς· τότε ἄς προβάλλῃ δικαιώματα, ἐάν ποτε τὸ δορικτῆτον ἔθνος θελήσῃ νὰ ἐπαναστατήσῃ»³⁶¹. (Συνεχίζεται)

358. Προτρ., σ. 253.

359. Προτρ., σ. 225.

360. Προτρ., σ. 223.

361. Προτρ., σ. 223-224.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Μήνυμα τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν πανηγυρικῶν ἐορτασμῶν ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 1900 ἐτῶν ἀπὸ τῆς συγγραφῆς τοῦ βιβλίου τῆς «Ἀποκαλύψεως», πρὶν ἢ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν Βασιλεύουσαν, ἐθεώρησε «φυσικὸν καὶ ἀπαραίτητον νὰ ἀπευθίῃ ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν πρὸς τὸν Προκαθήμενον τῆς ἀδελφῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν περὶ Αὐτὸν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ Ἱεραρχίαν καὶ ἅπαντα τὸν Ἑλληνικὸν λαόν».

Ὁ χαιρετισμὸς οὗτος συνεδέθη μετὰ βαρυσημάντου Μηνύματος, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Παναγιώτατος τονίζει, ὅτι οἱ ἐορτασμοὶ τῆς Πάτιμου ὑπῆρξαν «ἀναβάπτισις τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος. Διὰ τῆς χάριτος καὶ τῶν λόγων τοῦ συγγραφέως τῆς Ἀποκαλύψεως φωτίζεται εὐκρινῶς ἡ τετραγαμμένη ἡμῶν ἐποχὴ καὶ μεταγίγεται γαλήνη εἰς τὰς ψυχὰς τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου λέγουσιν τὴν ἀλήθειαν. Φανερώουσι τὴν ἀγάπην τοῦ Δυνατοῦ. Μεταδίδουσι βεβαιότητα καὶ εἰρήνην.

«Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης δὲν διστάζει νὰ κατονομάσῃ τὰς μηχανὰς τοῦ πονηροῦ καὶ νὰ παρουσιάσῃ τὰ τεχνάσματα αὐτοῦ. Δὲν ἐξωραϊζει τὴν κόλασιν, οὔτε φοβεῖται τὸν διάβολον. Φοβεῖται τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν...

«Οἱ ψευδοπροφῆται καὶ οἱ ψευδόχριστοι, εἶτε ἀποκρύπτουσι τὰ ἐπερχόμενα δεινὰ ἀπὸ δήμεν φιλανθρωπίας, εἶτε ὑπερτιμοῦσι τὴν δύναμιν τοῦ πονηροῦ, ἀπὸ κεκρυμμένην μοχθηρίαν, πάντοτε καταλήγουσι εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα: φανερώουσι τὴν ταραχὴν τῆς ἀκαθάρτου καρδίας αὐτῶν καὶ ἐπιδιώκουσι νὰ μεταδώσουσι τρόμον καὶ πανικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον.

»Ἀντιθέτως, ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τὸ φοβερώτερον βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸ ἀποκαλυπτικὸν τῶν τερατομόρφων ἐμφανίσεων τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ σκότους, εἶναι τὸ πλέον γαλήνιον, φιλάνθρωπον καὶ πάμφωτον,

διότι φανερώουσι καὶ βεβαίως τὴν ἀλήθειαν, τὸν Θεόν, τὴν ἀγάπην.

«Ἡ θυσιαζομένη ἀγάπη νικᾷ»

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς πρωτοθρόνου ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῷ αὐτῷ Μηνύματι ἐπισημαίνει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

»Δὲν θέλομεν νὰ διατυπώσωμεν λογισμοὺς προσωπικούς, ἀλλὰ νὰ ἀφήσωμεν νὰ φανῇ κατὰ ἐκ τοῦ θείου κάλλους καὶ τῆς οὐρανόου παρακλήσεως, τὰ ὁποῖα κατέκλυσαν ἡμᾶς... Θὰ ἠθέλομεν νὰ ἀκουσθῇ κατὰ ἀπὸ τὸν φοβερὸν ἦχον τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν καὶ τῶν βροντῶν (παράβαλε Ἀποκ. ιδ', 2), τὰ ὁποῖα κατατρομάζουσι τὸν θρασυδείλον διάβολον. Καὶ νὰ μεταδοθῇ κατὰ ἀπὸ τὴν φωνὴν τῶν καθαρῶν καὶ τῶν ψαλλόντων τὴν καινὴν ᾠδὴν, ἡ ὁποία σαγγενεῖ καὶ γαληνεῖ τὰς ψυχὰς τῶν ἀγαπῶντων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας (Α' Τιμ. α', 5).

»Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, ὡς γνήσιος μαθητὴς τοῦ διδασκάλου τῆς Ἀληθείας, οὐδένα λόγον ἔχει νὰ ἀποκρύπτῃ τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ. Γράφει ὅσα εἶδε. Καὶ ἀφήνει νὰ φανοῦν ὅλα τὰ δαιμόνια, τὰ ὁποῖα παλαίουσι μὲ τὸ Ἄρνιον. Καὶ τὸ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐσφαγμένον Ἄρνιον, δηλαδὴ ἡ θυσιαζομένη ἀγάπη νικᾷ: «Ἐξῆλθε νικῶν ἵνα νικήσῃ» (Ἀποκ. στ', 2)... Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη... καὶ διὰ τῶν κακοβούλων τοῦ δαίμονος ἐνεργειῶν.. προωθεῖ καὶ ἐπισπεύδει τὴν φανέρωσιν τῆς Ἀληθείας, τὴν ἀποκάλυψιν τῆς... ἀγάπης.

»Ὅλα δημιουργοῦνται, ἐκκινοῦν ἐκ τῆς ἀγάπης καὶ καταλήγουσι εἰς αὐτήν. Αὐτὴν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν στοργὴν, τὴν ἀπ' αἰῶνος τρέφει πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διὰ τοῦτο, μετὰ πάσης βεβαιότητος καὶ ἐμπιστοσύνης ἐναποθέτοντες ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους Χριστῷ τῷ Θεῷ, ἀναφωνοῦμεν μετὰ πασῶν τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων:

«Ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς

τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἀμήν» (Ἀποκ. ζ' 12).

Μήνυμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Κατηχητικοῦ ἔτους

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ἐν Μηνύματι αὐτοῦ πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὅπερ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὰ σχετικὰ Μηνύματα πολλῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν, ἐξαιρεῖ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Κατηχητικοῦ ἔτους τὸν ἀδίκως κατακρινόμενον ἢ καὶ συκοφαντούμενον ὑπὸ τινῶν θεσμῶν τῶν Ἑνοριακῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Τὸ Μήνυμα τοῦ Μακαριώτατου καταλήγει ὡς ἐξῆς: «Εὐλαβέστατοι Ἰερεῖς μὲ ζῆλον ἔνθεον καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθήκον, ἐμπειροὶ διδάσκαλοι καὶ εἰδικοί παιδαγωγοὶ συμπαραστέκουν καὶ βοηθοῦν τοὺς νέους εἰς τὰ πλαίσια τῶν κατηχητικῶν τῆς Ἑνορίας, ὅπου ἀναπτύσσεται κατὰ τὸν πλέον καλῦτερον δυνατὸν τρόπον μέσα εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸ καὶ πνευματικὸ περιβάλλον ὁ χαρακτήρας καὶ οἱ ἀρετὲς τοῦ παιδιοῦ. Χιλιάδες νέοι ἐβοήθησαν τὰ κατηχητικά, νὰ σταδιοδρομήσουν μὲ ἐπιτυχίαν εἰς τὴν ζωὴν.

»Ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας καλῶ ὅλους σήμερα εἰς σταυροφορίαν πνευματικὴν χάριν τῶν νέων, τὴν χρυσὴν ἐλπίδα ὄλων μας. Ἐμπιστευθῆτε τοὺς εἰς τὴν Χάριν καὶ τὴν Εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὸ κατηχητικὸν ἔργον τῆς Ἑνορίας, ὅτι πολλοὶ οἱ κίνδυνοι τῆς ἐποχῆς. Πρῶτοι Σεῖς, ἀγαπητοὶ Γονεῖς καὶ Κηδεμόνες, θὰ δοκιμάσετε τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν παιδιῶν σας εἰς τὴν ζωὴν. Τὸ γνῶριμο καὶ φιλικὸ περιβάλλον τοῦ κατηχητικοῦ ἀσκεῖ μοναδικὴν – εὐεργετικὴν – ἐπίδρασιν εἰς τὴν παιδικὴν συνειδήσει. Δι' αὐτὸ μὴν ἀμελήτε αὐτὸ τὸ ἱερόν σας καθήκον. Τὸ ἀπαιτοῦν οἱ περιστάσεις. Οἱ νέοι μας, μὲ τὴν ζωηρὰν ἔφεσιν διὰ μάθησιν, ἀναζητοῦν χεῖρα βοηθείας.

»Τὸ ἔργον τῆς Ἑνορίας θὰ ἀγκαλιάσῃ ὅλους καὶ ἐφέτος καὶ ἡ Μεγάλῃ στοργικῇ μας Μάνα, ἡ Ἐκκλησία, θ' ἀναμένη ὅλους μας μὲ ὅλη τῆς τὴν ἀγάπῃ. Ἰδιαίτερος δὲ τοὺς νέους μας ἀναμένουν οἱ εὐχάριστοι καὶ φιλικῆς συγκεντρώσεις τῶν κατηχητικῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁλόφρυχα

εὐχόμεαι κάθε ἀπὸ Θεοῦ εὐλογίαν τε καὶ πρόδον»...

Ἑλλιπὴς πληροφόρησις

Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἡλίας Οἰκονόμου, ἐν ἄρθρῳ αὐτοῦ εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἐστία» ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀποκάλυψις ἀθλοτήτων διὰ τὴν Ἀποκάλυψιν», ἐσχολίασε τοὺς προσφάτους πολυπτύχους ἑορτασμοὺς τῆς 1900ετηρίδος τοῦ βιβλίου τῆς «Ἀποκαλύψεως» τοῦ Ἰωάννου καὶ ἐτόνισεν ὅτι κατ' αὐτοὺς ἀπεκαλύφθησαν «καταστάσεις πνευμάτων ἄνευ ἀντανακλαστικῶν πρὸ τοῦ μεγάλου καὶ ὑπερόχου, καταστάσεις νοσηρότητος πνευματικῆς, πολιτικῆς καὶ πληροφοριακῆς».

Ὡς ἰδιαίτερος ἐπεσημάνθη ὑπὸ τοῦ κ. Οἰκονόμου, ὅστις διετέλεσε καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διεθνoῦς Διεπιστημονικοῦ Συμποσίου διὰ τὴν «Ἀποκάλυψιν», τὰ ραδιοτηλεοπτικὰ μέσα δὲν παρέσχον ἐπαρκῆ πληροφόρησιν. Δι' αὐτὸ «ὁ ἑλληνικὸς λαός, τὸν ὁποῖον αἱ πρόσφατοι ἑλληνικαὶ καὶ εὐρωπαϊκαὶ μετρήσεις φέρουν ὡς ἰδιαίτερος θρησκευόμενον, εἶδε καὶ ἤκουσε μυρίως ὅτι δὲν ἀνήκεν εἰς τὸν πλουσιώτατον θρησκευτικὸν ἑορτασμόν. Τοῦ προσεφέρθη ἡ περιοχὴ τοῦ λιμένος καὶ ὄχι ἡ Μονὴ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἢ τὸ σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως... Τὸ πλῆθος τῶν προσκνητῶν... ἔλαβε μέρος... εἰς τὰς πλήρεις πνευματικότητας λειτουργικὰς συναθροίσεις, τὰς ποικίλας ἱερὰς καὶ πατριαρχικὰς ἀκολουθίας (ἐσπερινούς, θ. λειτουργίας, ὁλονυκτίας κ.λπ.). Ἀλλὰ τὰ Μ.Μ.Ε. δὲν προέβαλαν οὔτε τὴν πνευματικότητα, οὔτε ἀντελήφθησαν λ.χ. τὴν σημασίαν τῆς συνάξεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν καὶ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὅτι δηλ. συνεδρίαζαν οἱ πνευματικοὶ ἡγέται 300 ἑκατομμυρίων Ὁρθοδόξων. Αὐτῶν, δηλαδή, ποὺ ἐλαττώνουν τὸ ἀνάδελφον τοῦ ἔθνους...».

Προβολὴ τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς λειτουργικῆς τέχνης

Ὡς ἐπισημαίνεται ἐν ἐκτενεῖ Βιβλιοκρισίᾳ, ἡ ὁποία δημοσιεύεται ἐν τῷ περιοδικῷ «Θεολογία» (ἔτος 1995, ἀρ. τεύχους 3), τὸ γνωστὸν Ἴδρυμα «Pro Oriente» ἐξέδωκεν ἐν Αὐστρίᾳ λαμπρὸν τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰκόνες - Ἱερὰ τέ-

χνη ἐκ τῆς Ἑλλάδος» (*Ikonen - Sakrale Kunst aus Griechenland*), ὁ ὁποῖος εἰς 312 σελίδας μεγάλου σχήματος παρουσιάζει ἐπὶ πολυτελοῦς χάρτου 80 μεγάλας ὀλοσελίδους ἐγχρώμους καὶ 163 μικροτέρου σχήματος φωτογραφίας θαυμασίων ἐλληνικῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ διαφόρων καλλιτεχνικῶν δημιουργημάτων πασῶν τῶν μορφῶν τῆς ὀρθοδόξου ἐλληνικῆς λειτουργικῆς τέχνης. Πάντα ταῦτα περιγράφονται ὑπὸ τὴν ὀπτικήν γωνίαν τῆς Ὀρθοδόξου Αἰσθητικῆς ὑπὸ διεθνῶς ἀνεγνωρισμένων εἰδικῶν ἐπιστημόνων.

Ὁ τόμος οὗτος, ὅστις ἐδημοσιεύθη μερίμνη τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου «Akademische Druck - und Verlagsanstalt» (Graz), ἐχρησιμοποιήθη ὡς Κατάλογος - Ὁδηγὸς εἰς τὴν ἀξιέπαινον Ἐκθεσιν, ἢ ὁποῖα ὡσαύτως μερίμνη τοῦ Ἰδρύματος «Pro Oriente» ὀργανώθη καὶ ἦτο ἀνοικτὴ ἐν Βιέννῃ ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας (ἀπὸ 20ῆς Μαΐου μέχρι 10ῆς Ὀκτωβρίου 1993) καὶ προέβαλλεν εἰς τὰ πλήθη τῶν ἐπισκεπτῶν ἐξαιρετα δείγματα τῆς ἐλληνορθοδόξου καλλιτεχνικῆς παραδόσεως. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκδοσις, διὰ τὴν ὁποῖαν ὀφείλονται ἐπαινοὶ εἰς τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἰδρύματος «Pro Oriente», διακρίνεται διὰ τὴν ὑψηλὴν ποιοτικὴν στάθμην τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς, καθιστᾶ γνωστοὺς εἰς τοὺς ἀναγνώστας πολυτίμους θησαυροὺς τῆς πνευματικότητος, τῆς Λατρείας, τῆς Εἰκονογραφίας καὶ τῆς πολυπύχου ἐλληνορθοδόξου καλλιτεχνικῆς παραδόσεως, ἢ ὁποῖα, — ὡς τονίζει ἐν περιεχομένῃ εἰς τὸν τόμον μελέτη τοῦ ὁ κατὰ συντετὸν τρόπον προβάλλων τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐν Αὐστρία, Οὐγγαρία καὶ Μεσευρώπῃ δραστηριώτατος Σεβ. Μητροπολίτης τῶν περιοχῶν τούτων κ. Μιχαὴλ Στάϊκος —, καλεῖ κατ' ἐποπτικὸν τρόπον πρὸς βίωσιν τῶν γεγονότων τῆς Ἱστορίας τῆς Σωτηρίας καὶ τῆς μυστικῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας (σ. 20).

Κρίσεις περὶ τῶν ἐλληνορθοδόξων ἱερῶν Εἰκόνων

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Βιέννης καὶ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Αὐστρίας Christoph Schönborn, — ὁ ὁποῖος εἶναι διεθνῶς γνωστὸς ἐκ τοῦ ἐξαιρετοῦ βιβλίου αὐτοῦ «Ἡ Εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ. Μία Θεολογικὴ Εἰσαγωγή» (*Die Christus - Ikon. Eine theologische Hinführung*, Stein am

Rhein 1984) —, τονίζει ἐν δημοσιευθείσῃ εἰς τὸν ὡς ἄνω τόμον μελέτῃ τοῦ ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅτι «ἡ πίστις εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν καὶ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν ἐνέργειαν Αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀγίοις σημείοις τῶν Μυστηρίων καὶ εἰς τὴν ἐν ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ παρουσίαν Του ἦτο ἐπὶ αἰῶνας τὸ μητρικὸν ἔδαφος τῆς ζωῆς, πολυπύχου Χριστιανικῆς Τέχνης» (σ. 15), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ Ζωγραφικὴ τῶν ἐλληνορθοδόξων Εἰκόνων ἀποκαλύπτει τὴν δόξαν τῆς ἐν Χριστῷ θείας Μεταμορφώσεως (σ. 16).

Ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Ἰδρύματος «Pro Oriente» διακεκριμένος Καρδινάλιος καὶ πρῶην Ἀρχιεπίσκοπος Βιέννης Franz König ἀφ' ἐνὸς τονίζει, ὅτι ἡ Εἰκὼν «καθιστᾶ παρόν, κατὰ τρόπον πλήρη Θείας Χάριτος, τὸ (ὑπ' αὐτῆς) παριστώμενον» καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐφιστᾶ τὴν προσοχὴν ἐπὶ «τῆς κοινωνίας τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς κοινῆς κληρονομίας, ἣτις εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς συνδέῃ ἐν τῇ ἀπονομῇ εὐλαβοῦς τιμῆς πρὸς τὴν ἱερὰν Εἰκόνα» (σ. 9).

Ἐξ ἄλλου ἡ Ὑποδιευθύντρια τοῦ ἐν Βιέννῃ Αὐστριακοῦ Μουσείου Τέχνης κ. Hanna Egger εἰς δημοσιευομένην ἐν τῷ τόμῳ μελέτην αὐτῆς ἐξαιρεῖ τὰς ἀπὸ τοῦ δεκάτου μέχρι τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος μεγάλας ἐπιδράσεις τῆς Ἑλληνικῆς Βυζαντινῆς Τέχνης εἰς τὴν Δύσιν, τοῦθ' ὁπερ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ γίνεταί σιγῆς ἐν αὐτῇ λόγος περὶ τῆς ἐλληνικῆς τεχνοτροπίας (*Maniera graeca*) (σσ. 105-106).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Γιὰ πρώτη φορά ἐκδίδονται ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰ ἅπαντα τῶν Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, σὲ πλήρη σειρὰ καὶ μὲ ἀπόλυτη ἐπιστημονικὴ ἐνημέρωσιν. Ἡ ἀνεκτίμητη αὐτῇ πνευματικὴ μᾶς κληρονομία καὶ ὁ θησαυρὸς τῆς Ἱερᾶς μᾶς Παραδόσεως δίδονται στήν καλύτερη ἐκδόσιν τους.

Τὰ κείμενα ἔχουν ἐμπλουτισθεῖ μὲ εἰσαγωγὰς καὶ πίνακες τῶν χωρίων τῆς Ἀγ. Γραφῆς, τῶν ἀρχαίων Συγγραφέων, καθὼς καὶ πίνακες θεμάτων, ὀνομάτων καὶ πραγμάτων.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Παντελεήμονος Μπεζενίτη, Μητροπολίτου Ἀττικῆς (τοῦ ἀπὸ Ζακύνθου), **ΑΓΙΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ**, Ἀθήνα, 1994, σσ. 548.

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ μεγίστης χαρᾶς ὑποδέχεται τὸν ὡς ἄνω ὀγκώδη τόμον, ὅστις, ἐκδοθεὶς ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ἀρ. πρωτ. 3185/2-11-1993), περιέχει Ἀκολουθίας, Βίους, Θαύματα, Παρακλητικούς καὶ Λιτανευτικούς Κανόνας καὶ Ἐγκώμια, τῶν Ζακυνθίων καὶ τῶν ἐν μάλα ἐν Ζακύνθῳ τιμωμένων Ἀγίων, βάσει παλαιῶν ἐκδόσεων καὶ χειρογράφων εἰς κοινήν τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν ὠφέλειαν καὶ εἶναι ἀφιερωμένοι «εἰς τὸν ἱερόν Κλήρον, τὰς Μοναστικάς Ἀδελφότητας καὶ τὸν πιστὸν Λαὸν τῆς Ζακύνθου με πατρικὴν στοργήν» (σ. 7). Ὡς σημειοὶ ὁ Σεβ. συγγραφεὺς ἐν σχετικῇ ἐγγράφῳ αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον (ἀρ. πρωτ. 363/1-10-1993), «τὸ πλεῖστον τῶν ὡς ἄνω Ἀκολουθιῶν καὶ Κανόνων ψάλλεται ἕως τῆς σήμερον κατὰ τὰς λατρευτικὰς συναξεῖς τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν πανηγύρεων τῶν ἀντιστοιχῶν Ἀγίων καὶ συμβάλλεται τὰ μέγιστα εἰς τὴν λειτουργικὴν παιδείαν» (σ. 13). Οὕτως ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος τόμος προσφέρεται «εἰς εὐχερῆ λειτουργικὴν καὶ λατρευτικὴν χρῆσιν τόσον τῆς τοπικῆς, ὅσον καὶ τῆς καθ' ὅλου Ἐκκλησίας» (σ. 15). Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνεπληρώθησαν, ὅπου ἦτο δυνατόν, τὰ εἰς ὠρισμένας Ἀκολουθίας ὑπάρχοντα κενὰ ἐξ ἄλλων ἐν χρήσει ἐντὸς τῆς Ζακύνθου Ἀκολουθιῶν, ὥστε νὰ προσδοθῆ εἰς αὐτὰς ἢ κατὰ τὸ δυνατόν ἀριότης.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀττικῆς κ. Παντελεήμων ἔχει περιλάβει ἐν τῷ Τόμῳ: 1) διὰ τὸν μῆνα **Ἰανουάριον** Ἀκολουθίαν τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἰωσήφ ἐκ Κρήτης τοῦ ἡγιασμένου, Τροπάρια εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γενομένου ἐν Ζακύνθῳ θαύματος παρὰ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ ἀπαλλαγῇ· 2) διὰ τὸν μῆνα **Φεβρουάριον** Λιτανευτικὸν Κανόνα πρὸς τὸν ἅγιον Ἱερομάρτυρα Χαράλαμπον· 3) διὰ τὸν μῆνα **Ἀπρίλιον** Ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἱερομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε΄· 4) διὰ τὸν μῆνα **Μαΐιον** Ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων ἐνδόξων μαρτύρων Τιμοθέου καὶ Μαύρας καὶ Ἀκολουθίαν εἰς τὴν πάροδον τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου· 5) διὰ τὸν μῆνα **Ἰούλιον** Ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας Μυροφόρου καὶ Ἰσαποστόλου Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, Ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου νεομάρτυρος Θεοφίλου τοῦ Ζακυνθίου τοῦ ἐν Χίῳ ἀθλήσαντος καὶ ἑτέραν Ἀκολουθίαν καὶ τὸν βίον τοῦ ἁγίου Νεομάρτυρος Θεοφίλου· 6) διὰ τὸν μῆνα **Αὐγουστον** Ἀκολουθίαν ἱκετήριον καὶ εὐχαριστήριον εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐν ἔτει 1953 γενομένων σεισμῶν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, Ἀσματικὴν Ἀκολουθίαν εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου Ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης τοῦ Θαυματουργοῦ, Κανόνα Παρακλητικῶν εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν ἑπονομαζομένην «Ἀναφωνήτριαν» καὶ Ἀκολουθίαν εἰς

ἀνάμνησιν τῆς καταθέσεως τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἰωσήφ τοῦ ἡγιασμένου τοῦ ἐκ Κρήτης· 7) διὰ τὸν μῆνα **Σεπτέμβριον** Ἀκολουθίαν Παναγίας τῆς «Ἐλευθερωτρίας», καὶ Κανόνα Παρακλητικῶν εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν ἑπονομαζομένην «Ἐλευθερωτρίαν»· 8) διὰ τὸν μῆνα **Ὀκτώβριον** Ἀκολουθίαν τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου τοῦ νέου Ἀσκητοῦ καὶ 9) διὰ τὸν μῆνα **Δεκέμβριον** Ἀσματικὴν Ἀκολουθίαν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου Ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης τοῦ Θαυματουργοῦ, ἑτέραν Ἀκολουθίαν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἰδίου, Λιτανευτικὸν Κανόνα ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου τοῦ Νέου, 24 Οἴκους εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Θαυματουργὸν Διονύσιον Ἀρχιεπίσκοπον Αἰγίνης, Ἀκολουθίαν Μικροῦ Ἀγιασμοῦ τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου καὶ Κανόνα Παρακλητικῶν εἰς τὸν ἴδιον Ἅγιον.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς κ. Παντελεήμων (ὁ ἀπὸ Ζακύνθου) ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ καὶ ἐρευνητικῇ χαρακτηριστικῇ ἐκτενεῖ Εἰσαγωγῇ, ἣτις ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὸν συμβολὴν εἰς τὰς ἱστορικές, ἀγιολογικές καὶ ὑμολογικές σπουδὰς, ἀναφέρει ὀλίγα τινα δι' ἑκάστην τῶν Ἀκολουθιῶν καὶ παρέχει εὐσυνόπτως πολυτίμους πληροφορίας, ἀναφερομένας εἰς σχετικὰ περιστατικά καὶ ἱστορικοφιλολογικὰ συναρτήσεις τῶν προβαλλομένων, ἧτοι εἰς τόπους, ἰ. ναοὺς, ἱστορικές ἰ. μονὰς, συγγραφεῖς, ὑμνογράφους, βιβλιοθήκας, ἀρχεῖα, χειρογράφα, παλαιὰς ἐκδόσεις, μετακομιδὴν ἰ. λειψάνων, ἱστορικά συμβάντα, τοπικὰ λατρευτικὰ ἔθιμα καὶ μεγάλας προσωπικότητας, ὡς λ.χ. τὸν μοναχὸν Παχώμιον Ρουσσάνον κ.λπ.

Ἐκ πάντων τούτων συνάγεται ἡ σπουδαιότης τῆς προσφορᾶς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονος, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ «ἀντὶ Προλόγου» μνημονευθεῖσῃ Εἰσαγωγῇ ἐπιγραμματικῶς ἐπισημαίνει, ὅτι «ἡ νῆσος τῆς Ζακύνθου ἔχει πλουσίαν καὶ μακρὰν ἐκκλησιαστικὴν καὶ δὴ λειτουργικὴν παράδοσιν καὶ φημίζεται διὰ τὴν ἰδιαιτερότητα καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν λατρευτικῶν τῆς ἐκδηλώσεων. Πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν ἐδημιουργήθη, προϊόντος τοῦ χρόνου, μέγας ὑμνογραφικὸς πλοῦτος ὑπὸ ἀξιολόγων, κυρίως Ζακυνθίων, ὑμνογράφων, οἱ ὅποιοι συνέθεσαν εἰδικὰς Ἀκολουθίας πρὸς ἐξύμνησιν τῶν τοπικῶν καὶ τῶν ἰδιαζόντως τιμωμένων ἐν τῇ νήσῳ Ἀγίων» (σ. 15).

Τὸ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀγίου Ἀττικῆς ἐκδοθὲν «Ἀγιολόγιον τῆς Ζακύνθου», τὸ ὁποῖον θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διάσωσιν τοῦ περιεχομένου ἀντιτύπων παλαιῶν ἐκδόσεων καὶ ἀνεκδότων χειρογράφων, τὰ ὁποῖα κινδυνεύουν νὰ ἀπολεσθῶν, ἀποτελεῖ πολῦτιμον ἐκδοσὴν καὶ εἶναι διὰ πολλὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις λαμπρὸν ὑπόδειγμα ἐπιμελοῦς καὶ διονυχιστικῆς ἐργασίας πρὸς διάσωσιν καὶ προβολὴν τοῦ τοπικοῦ ἱστορικοῦ, ἀγιολογικοῦ, ὑμολογικοῦ καὶ λειτουργικοῦ τῶν πλοῦτου.

Ὁφείλονται συγχαρητήρια καὶ εὐχαριστίαι εἰς τὸν

Σεβ. Μητροπολίτην Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονα διὰ τὴν ὑποδειγματικὴν προσφορὰν του. Ἐπίσης διὰ τὸν καλλιτεχνικὸν χαρακτῆρα τῆς ὠραιότητος ἐκδόσεως πρέπει νὰ ἐκφραστοῦν ἔπαινοι εἰς τὸ Τυπολιθογραφεῖον τοῦ κ. Νικολάου Κ. Σανιδᾶ καὶ εἰς τὸν ἔχοντα τὴν καλλιτεχνικὴν καὶ ἐκδοτικὴν ἐπιμέλειαν κ. Ζήσιμον Βιρβίλλην.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Π. Β. Πάσχου, **ΑΓΙΟΙ, ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ** (Εἰσαγωγή στὴν Ἀγιολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας), «Ὑμνολογικὰ Κείμενα καὶ Μελέτες» - 2, Ἐκδόσεις Ἄρμος», Ἀθήναι 1995, σσ. 310.

Ὁ γνωστὸς πολυγραφέατος συγγραφεὺς καὶ πανεπιστημιακὸς καθηγητῆς Π. Β. Πάσχος μὲ τὸ νέο του ἔργο παρέχει πλουσιοπάροχους τοὺς καρποὺς πολυετῶν μόχθων μακρᾶς πανεπιστημιακῆς διδακτικῆς ἐμπειρίας στὸ τεράστιο ὄσο καὶ ἀκανθῶδες κεφάλαιο τῆς Ἀγιολογίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι κύριοι ἀποδέκτες τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι οἱ σπουδασταὶ τῆς Θεολογίας καὶ ἀκροαταὶ τοῦ συγγραφέως, ἐν τούτοις τὸ ἔργο εἶναι πολλαπλῶς χρήσιμο καὶ στοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν Ἀγιολογία ἐρευνητᾶς, ὄσο καὶ στοὺς ἔχοντες κάποια παιδεῖα μέσου ἀναγνώστες. Τοῦτο ὀφείλεται, ἐν πολλοῖς, καὶ στὸ γλαφυρὸ ὕφος τοῦ συγγραφέως, ὁ ὁποῖος, καὶ στὴν αὐστηρῆ ἐπιστημονικῆ ἐκθεση τῶν πραγμάτων βρῖσκει τὸν τρόπο νὰ παρασύρῃ τοὺς ἀναγνώστες μὲ τὴν ἀπογοητεία στὴν χρῆση μιάς, κατὰ τὰ ἄλλα, ἐξειδικευμένης γλώσσης, ποὺ προδίδει ἀβίαστα τὴν ἄλλη ιδιότητά του, δηλ. τὴν λογοτεχνικῆ, καὶ ἀποπνέει τὸ εὐώδες ἄρωμα τῆς παραδόσεως καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ ἐκλεκτὸς συνάδελφος καὶ φίλος «οὐδὲν ἀμάρτυρον ἀεΐδει». Τεκμηριώνει τὶς ἀπόψεις του μὲ πλούσια καὶ καίρια βιβλιογραφικὰ παραθέματα, παρενείροντάς τα στὸν ῥέοντα λόγον του. Ἐτοίμοι ἰκανοποιεῖ πλήρως καὶ τὸν εἰδικὸν ἐπιστήμονα, ὄσο καὶ τὸν φιλάγιον μέσον ἀναγνώστην, ἢ τὸν νεαρὸν σπουδαστὴν τοῦ ἀντικειμένου. Ἡ ἔκτασις καὶ τὸ βάθος τῆς προσεγγίσεως τῆς Ἀγιολογίας ἀπὸ τὸν συγγραφέα δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ προσδιορισθῆ, ἂν δὲν ἀναφερθῶν στὴν σύντομη αὐτὴ βιβλιογραφικὴ παρουσίασις τὰ περιεχόμενα τοῦ βιβλίου, τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ δώσουν μίαν συνολικὴν εἰκόνα τοῦ ἔργου, ὥστε νὰ ἀποφευχθῆ ὁ κίνδυνος ἀποσιωπήσεως τῶν πολλῶν πλευρῶν, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐξετάζει τὸ θέμα τοῦ ὁ συγγραφεύς. Τὸ ὅλο ἔργο χωρίζεται: σὲ ἑπτὰ κεφάλαια, Ἐπίμετρο μὲ ἀντιπροσωπευτικὰ ἀγιολογικὰ κείμενα, καὶ ἐπιλογή Βιβλιογραφίας, ἐνῶ προηγεῖται σύντομος οὐσιαστικὸς πρόλογος, ὅπου ὁ συγγραφεὺς ἀφήνει νὰ φανῆ ὁλος ὁ προβληματισμὸς του στὴν ἀντιμετώπισιν ἐνὸς τέτοιου θέματος. Ἴδου τὰ περιεχόμενα:

— Πρόλογος.

—Κεφ. Α': *Πρῶτες ἐννοιες στὸ χῶρο τῆς Ἀγιολογίας*. 1. Ὁρισμὸς τοῦ μαθήματος. 2. Πηγὲς τῆς ἀγιολογικῆς ἐπιστήμης. 3. Συλλογὲς - ἐκδόσεις ἀγιολογικῶν κειμένων. 4. Σύγχρονες ἀγιολογικὲς ἐρευνες. 5. Θεολογικὴ προσέγγισις ἀγιολογικῶν κειμένων.

Κεφ. Β': *Ἐκδηλώσεις τιμῆς πρὸς τοὺς Ἁγίους*. 1. Περὶ τῶν «χορῶν» τῶν ἁγίων. 2. Ἡ ἐννοία τοῦ «ἁγίου» στὴ γλώσσα τῆς Ἐκκλησίας. 3. Οἱ ἀντιδράσεις γιὰ τὴν τιμὴ τῶν ἁγίων.

Κεφ. Γ': *Οἱ διωγμοὶ καὶ οἱ μάρτυρες*. 1. Τέλειος χρι-

στιανὸς καὶ ἅγιος ὁ μάρτυς. 2. Οἱ πρῶτες μαρτυρικὲς πηγές. 3. Τὰ ἀρχαιότερα Μαρτυρολόγια. 4. Ἡ μνήμη τοῦ μάρτυρος καὶ ὁ λειτουργικὸς τῆς χαρακτῆρας.

Κεφ. Δ': *Οἱ τὴν γῆν οὐρανῶσαντες ὄσοι*. 1. Ἡ ἔξοδος στὴν ἔρημο. 2. «Ὅποιος ἦν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος» 3. Τρόποι καὶ δρόμοι τοῦ Μοναχισμοῦ.

Κεφ. Ε': *Ἡ Θεοτόκος καὶ οἱ ἄλλοι χοροὶ τῶν ἁγίων*. 1. Ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. 2. Οἱ ἅγιοι Ἀγγελοὶ τοῦ Θεοῦ. 3. Οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι. 4. Οἱ Ὀμολογηταί. 5. Οἱ ἅγιοι Προφῆται, Δίκαιοι, Ἱεράρχαι. 6. Οἱ Νεομάρτυρες.

Κεφ. ΣΤ': *Ἀναγνώρισις τῶν Ἁγίων καὶ τιμὴ τῶν ἱερῶν λειψάνων*. 1. Προεισαγωγικὰ γιὰ τὴ σχετικὴ ὀρολογία. 2. Ἡ ἀναγνώρισις τῶν Ἁγίων στὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησίαν. 3. Ἀνακήρυξις τῶν Ἁγίων στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας. 4. Ἡ πράξις τῆς Ρ/Καθολικῆς Ἐκκλησίας. 5. Ἡ τιμὴ τῶν ἱερῶν λειψάνων: α' Ἡ σκοτεινὴ πλευρὰ τοῦ θέματος. β'. Ἀνακομιδὴ καὶ διαμελισμὸς τῶν ἱ. λειψάνων - ἐγκαίνια ἱ. Ναῶν. 6. Οἱ ἅγιοι στὴν ἐποχὴ μας.

Κεφ. Ζ': *Θεώρησις τῆς Ἀγιολογικῆς Γραμματείας*. 1. Μαρτύρια καὶ Μαρτυρολόγια τῶν πρώτων αἰώνων. 2. Βιογράφοι καὶ Συναξαρισταὶ τῶν ἁγίων. 3. Γεροντικά - Μητρικά - Ψυχωφελῆ διηγήματα κ.λπ.

Ἐπίμετρον: 1. Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου. 2. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. 3. Ἄθλησις τοῦ ἁγ. μάρτυρος Σφύζοντος. 4. Συναξάριον εἰς τὴν Κυριακὴν Ἁγ. Πάντων. 5. Νικοδ. Ἀγιορείτου, Προοίμιον εἰς τὸ Νέον Μαρτυρολόγιον. 6. Μαρτύριον ἁγ. Νικολάου Καρμάνου.

Βιβλιογραφία κατ' ἐπιλογὴν.

Ὁ συγγραφεὺς ὀρθᾶ ἐπισημαίνει, ὅτι γιὰ τὴν Ἀγιολογίαν ἐνδιαιρέονται πολλοὶ ἐπιστημονικοὶ κλάδοι Θεολογίας, Φιλολογίας, Τέχνης κ.λπ. Γιὰ τὸν ἑλληνικὸν χῶρον, θὰ ἠθέλα νὰ προσθέσω, ὄχι διότι πραγματικὰ ὑπάρχει, ἀλλὰ περισσότερο ὡς *Desideratum*, τὴν πλευρὰ ἐκεῖνι τῆς Ἀγιολογίας, στὴν ὁποία ἡ Ἀγιολογία δίδει πολὺ ὕλικὸν πρὸς ἐξέτασις, δηλ. τὴν Ἑλληνικὴ Λαογραφία (Ἀγιολογικὴ Λαογραφία). Βεβαίως, στὴν σχετικὴ βιβλιογραφία ὑπάρχουν ἀξιόλογες συμβολές (Κουκουλές, Σπυριδάκης, Λουκάτος, Ἡμελλος, Μαρκαντώνη κ.ά.) ἀλλὰ ἡ ἔρευνα τῶν ἀγιολογικῶν κειμένων δὲν ἔχει γίνεσθαι σὺστηματικὰ οὔτε μὲ τὶς προοπτικὲς εἰδικοῦ ἐπιστημονικοῦ κλάδου, ἐνῶ ἔχει πολλὰ νὰ προσφέρῃ στὸν τόπο μας.

Κάτι ἄλλο, ποὺ θὰ ἠθέλα ἐπίσης νὰ ἐπισημάνω, εἶναι σχετικὰ μὲ τὴν ὀρθὴν χρῆσιν τοῦ ὄρου Ἀγιολογία. Ἡ χρῆσις τοῦ ὄρου στὴν Ἑλληνικὴ εἶναι ἡ πιὸ σωστὴ. Στὴν Δύση ἐπεκράτησε ὁ ὄρος Ἀγιογραφία (Hagiographie), ποὺ γιὰ μᾶς εἶναι ἡ τέχνη τῆς ἱεράς ζωγραφικῆς (εἰκόνες, τοιχογραφίες κ.λπ.). Εἶναι περιττὸ νὰ σημειώσῃ κανεὶς πόση σύγχυσις ἔχει ἐπιφέρει ἡ ἀδιάκριτη μεταφορὰ τοῦ ὄρου στὰ ἑλληνικά.

Τέλος, θὰ ἠθέλα νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἡ φροντίδα τοῦ συγγραφέως γιὰ τὴν τυπογραφικὴν ἐμφάνισιν τοῦ βιβλίου εἶναι ἀπογοητῆς ὅτι ἕνα τόσο πολὺπλοκο κείμενο, μὲ πολλὰ παρεμβαλλόμενα βιβλιογραφικὰ παραθέματα, παρουσιάζει ἐλάχιστα τυπογραφικὰ ἀβλεπτήματα. Θὰ περιμένουμε, λοιπόν, ὅπως μᾶς ἀφήνει νὰ κατανοήσουμε ὁ συγγραφεὺς, τὴν συνέχισιν αὐτοῦ τοῦ εἶδους τῶν ἐπιστημονικῶν προσεγγίσεων καὶ σ' ἄλλους τομεῖς, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἰκείοι σ' αὐτόν.

Α. Δ. ΚΟΜΙΝΗΣ

Καθηγ. Βυζαντιν. Φιλολογίας Πανεπ. Ἀθηνῶν

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 78/1995

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έχουσα υπ' όψει:

1. Τήν διάταξιν τής παραγρ. 5, άρθρου 45 του Νόμου 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος».

2. Τήν υπ' αριθμ. Γ. 184/3.5.1993 πρότασιν του Μητροπολίτου Νέας Σμύρνης.

3. Τήν από 4.5.1993 Απόφασιν τής Διαρκούς Ίεράς Συνόδου.

4. Τήν από 26.1.1995 Απόφασιν Αύτης,

ΨΗΦΙΖΕΙ

Τόν υπ' αριθμ. 78/1995 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΝ, έχοντα ούτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 78/1995

«Περί συστάσεως και λειτουργίας Έκκλησιαστικού Μουσείου τής Ίεράς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Σύστασις, Έδρα, Σφραγίδα και Σκοπός

Άρθρο 1

Συνιστάται στην Ίερά Μητρόπολη ως εξηρημένη Υπηρεσία τής Ίεράς Μητροπόλεως, Έκκλησιαστικό Μουσείο, τὸ ὁποῖον προορίζεται νὰ λειτουργήσῃ εἰς τοὺς χώρους τοῦ Έκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος Προστασίας Ἀπόρων Κορασίδων «Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ», ὁδὸς Ἀγίου Ἀνδρέου ἀριθμ. 14 εἰς Νέαν Σμύρνην.

Άρθρο 2

Τὸ Έκκλησιαστικὸ Μουσεῖο ἔχει δική του σφραγίδα, ἢ ὁποῖα φέρει κυκλικά τῖς λέξεις «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ», σὲ δεύτερο κύκλο τὸν τίτλο τής Ίεράς Μητροπόλεως καὶ στὸ κέντρο δικάφαλο ἀετό.

Άρθρο 3

Σκοπὸς καὶ ἀποστολὴ τοῦ Έκκλησιαστικοῦ Μουσείου εἶναι κυρίως ἡ συγκέντρωσις, συντήρησις, διαφύλαξις καὶ κατάλληλη ἐκθεσις παλαιῶν ἱερῶν Εἰκόνων, ἱερῶν Σκευῶν, Ἀμφίων, Βιβλίων, Ἐγγράφων, καθὼς καὶ παρομοίων ἀντικειμένων πού ἔχουν ἱστορικὴ καὶ ἀρχαιολογικὴ ἀξία καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι διεσπαρμένα εἰς τὰς χεῖρας εὐσεβῶν χριστιανῶν, στοὺς Ἱερούς Ναοὺς, τὰ Παρεκκλήσια καὶ τὰ Ἐξωκκλήσια τής Μητροπολιτικῆς περιφερείας Νέας Σμύρνης καὶ ὑπόκεινται στὸν κίνδυνο τής ἀπωλείας καὶ τής φθοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Διοικητικὸ Συμβούλιον καὶ ἀρμοδιότητές του

Άρθρο 4

1. Τὸ Έκκλησιαστικὸ Μουσεῖο τελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεση ἐποπτεία τής Ίεράς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης καὶ διοικεῖται ἀπὸ 5μελὲς Διοικητικὸ Συμβούλιον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε Μητροπολίτη Νέας Σμύρνης, ὡς Πρόεδρος, ἀπὸ δύο Κληρικούς καὶ ἀπὸ δύο Λαϊκοὺς ἄνδρες ἢ γυναῖκες ὡς μέλη του, μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν τους.

2. Τὰ Μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου διορίζονται ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Νέας Σμύρνης, ἢ θητεία τους εἶναι τριετής, δυναμένη νὰ ἀνανεωθεῖ καὶ τὸ ἀξίωμά τους τιμητικὸ καὶ ἄμισθο.

Άρθρο 5

1. Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον συνέρχεται μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Προέδρου ἢ μετὰ ἀπὸ ἔγγραφη αἵτηση τριῶν τουλάχιστον μελῶν, τὰ ὁποῖα ὑποχρεοῦνται νὰ ἀναφέρουν καὶ τὰ θέματα γιὰ τὰ ὁποῖα ζητοῦν τὴ σύγκληση τοῦ Συμβουλίου.

2. Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον εὐρίσκεται σὲ νόμιμη ἀπαρτία καὶ ἀποφασίζει ἐγκύρως ὅταν παρίστανται, τουλάχιστον, τρία μέλη.

3. Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφία. Σὲ περιπτώσεις ἰσοψηφίας ὑπερισχύει ἡ ψήφος τοῦ Προέδρου.

4. Συνεδρίασις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἶναι ἄκυρη, ἐὰν δὲν παρίσταται ὁ Πρόεδρος ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς του.

5. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκλέγονται μετὰξὺ τῶν μελῶν ὁ Ἀντιπρόεδρος, ὁ Ταμίας, ὁ Γραμματεὺς καὶ ὁ Κοσμητῶρ.

Άρθρο 6

1. Ὁ Ἀντιπρόεδρος ἀναπληροῖ τὸν Πρόεδρον μετὰ ἀπὸ ἔγγραφη ἐξουσιοδότησις τοῦ Προέδρου.

2. Ὁ Ταμίας διαχειρίζεται τὴν περιουσία τοῦ Έκκλησιαστικοῦ Μουσείου, εἶναι ὑπόλογος ἐναντι τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τηρεῖ ὅλα τὰ σχετικὰ βιβλία τής διαχειρίσεως καὶ τὰ παραστατικὰ ἔγγραφα πληρωμῶν.

3. Ὁ Γραμματεὺς διεξάγει τὴν ἀλληλογραφία, τὴν ὁποῖα θέτει ὑπόψη τοῦ Προέδρου, τηρεῖ τὰ Πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καθὼς καὶ τὸ πρωτόκολλον.

4. Ὁ Κοσμητῶρ ἐπιλαμβάνεται τής εὐπρεπείας τοῦ Μουσείου.

Άρθρο 7

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον ἔχει ἀρμοδιότητα γιὰ τὴν ἐν γένει διοίκησις καὶ διαχείρισις τοῦ Έκκλησιαστικοῦ Μουσείου. Εἰδικώτερα:

1. Παρακολουθεί την από έπιστημονικής και διοικητικής απόψεως λειτουργία του Μουσείου.

2. Αποδέχεται τις κληρονομίες, κληροδοσίες και δωρεές ύπέρ του Μουσείου.

3. Συντάσσει τόν Άπολογισμόν και Προϋπολογισμόν του Μουσείου.

4. Άποφασίζει για τις ήμέρες και ώρες έπισκέψεων του Μουσείου, καθώς και για την όργάνωση εκθέσεων.

5. Γενικά άποφασίζει για κάθε θέμα που άνάγεται στην έπίτευξη τών σκοπών του Μουσείου.

Άρθρο 8

Ό Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου έκπροσωπεί τó Έκκλησιαστικό Μουσείο ένώπιον κάθε δικαστικής και διοικητικής Άρχης. Τό Διοικητικό Συμβούλιο δύναται με πράξη του να όρίσει, ύστερα από εισήγηση του Προέδρου, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, προκειμένου να έκπροσωπήσει ένώπιον δικαστικής ή διοικητικής Άρχης τó Μουσείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Πόροι του Έκκλησιαστικού Μουσείου, περιουσία του και διαχείρισή τους

Άρθρο 9

Πόροι του Έκκλησιαστικού Μουσείου είναι:

1. Οί έπιχορηγήσεις τής Έρας Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης.

2. Είσοφορές τών Έραών Ναών, Μονών και Έραών Προσκυνημάτων τής Έρας Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης.

3. Κληρονομίες, κληροδοσίες και δωρεές ύπέρ του Έκκλησιαστικού Μουσείου.

4. Είσοφορές Δήμων και Κοινοτήτων ή Όργανισμών.

5. Έσοδα που προέρχονται από κάθε νόμιμη πηγή.

Άρθρο 10

1. Η διοίκηση και ή διαχείριση τής περιουσίας του Έκκλησιαστικού Μουσείου ένεργείται από τó Διοικητικό Συμβούλιο.

2. Για κάθε εισφορά σέ χρήμα εκδίδεται Γραμμάτιο Εισπράξεως τó όποιο ύπογράφεται από τόν Πρόεδρο και τόν Ταμία και καταχωρείται, ως έσοδο, στό βιβλίο Ταμείου. Για όποιαδήποτε άλλη εισφορά σέ είδος (κινητό ή άκίνητο) γίνεται σχετική καταχώριση στα οικεία βιβλία του Μουσείου.

Άρθρο 11

Οί πόροι του Έκκλησιαστικού Μουσείου διατίθενται:

1. Για τόν έξωραισμό και τή συντήρησή του.

2. Για τήν κατασκευή ειδικών επίπλων φυλάξεως τών εκθεμάτων.

3. Για τή συντήρηση τών Έραών Εικόνων, Έραών Σκευών και λοιπών άντικειμένων του Μουσείου.

4. Για κάθε άλλο έξοδο, που προβλέπεται από τόν Προϋπολογισμό του Έκκλησιαστικού Μουσείου.

Άρθρο 12

Τό Έκκλησιαστικό Μουσείο τηρεί άριθμημένα και θεωρημένα από τήν Έρα Μητρόπολη Βιβλίο Πρακτικών, Βιβλίο Ταμείου, Στέλεχος Γραμματίων Εισπράξεων και Ένταλμάτων Πληρωμών, Πρωτόκολλο είσερχομένης και έξερχομένης άλληλογραφίας και βιβλίο εκθεμάτων.

Άρθρο 13

1. Τα Έρα Κειμήλια (Έρες Εικόνες, Έρα Σκευή, άμφια κ.λ.π.) τά όποια παρεχωρήθησαν από Έρες Μονές, Έρους Ναούς και ιδιώτες προς τó Έκκλησιαστικό Μουσείο για έκθεση και φύλαξη, έπ' ούδενί λόγω έπιστρέφονται στους παραχωρήσαντας αυτά παρά μόνον σέ περίπτωση διαλύσεως του Μουσείου.

2. Για τή διάλυση του Έκκλησιαστικού Μουσείου άπαιτείται αίτιολογημένη άπόφαση τών τεσσάρων τουλάχιστον μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

3. Η περιουσία του Έκκλησιαστικού Μουσείου σέ περίπτωση διαλύσεώς του περιέρχεται στό Νομικό Πρόσωπο τής Έρας Μητροπόλεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Ειδικές διατάξεις

Άρθρο 14

Μετά τή δημοσίευση του Κανονισμού, διορίζονται άμέσως τά Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 15

Για κάθε θέμα που δέν προβλέπεται στόν παρόντα Κανονισμό έπιλαμβάνεται τó Διοικητικό Συμβούλιο του Έκκλησιαστικού Μουσείου.

Άρθρο 16

Η ισχύς αυτού του Κανονισμού αρχίζει από τή δημοσίευσή του στην Έφημερίδα τής Κυβερνήσεως και στό έπίσημο Δελτίο τής Έκκλησίας τής Έλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Άρθρο 17

Κάλυψις δαπάνης

Άπό τις διατάξεις του Κανονισμού αυτού προκαλείται δαπάνη εις βάρος του προϋπολογισμού του νομικού προσώπου τής Έρας Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης τó ύψος τής όποιάς δέν μπορεί να προσδιοριστεί.

Έν Αθήναις τή 26η Έανουαρίου 1995

† Ό Αθηνών ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος

Ό Αρχιγραμματεύς

† Ό Διαυλείας Δαμασκηνός

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΑΡΥΜΑΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ

ΙΔΡΥΣΙΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 31

Έχοντες υπ' όψει.

1. Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 παρ. 4 καὶ 29 παρ. 1 καὶ 2, τοῦ Νόμου 590/1977 (ΦΕΚ 146/77 τεῦχος Α') «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

2. Τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ υπ' ἀριθμ. 1/1969 Κανονισμοῦ (ΦΕΚ 185/τ. Α'/1970) ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 67 τοῦ Ν. 590/77.

3. Τὰς διατάξεις τοῦ υπ' ἀρ. 60/1992 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ λειτουργίας, διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ Παναγίας Ἐκατονταφυλιανῆς Νήσου Πάρου».

4. Τὴν μεγάλην καλλιτεχνικὴν καὶ ἐθνικὴν ἀξίαν τῆς πατρώας ἡμῶν Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

5. Τὴν ἐπαπειλουμένην ἔλλειψιν ὑπευθύνων καὶ μουσικογνωστῶν διακόνων τοῦ ἀναλογίου (Ἱεροψαλτῶν).

6. Τὸ υπ' ἀριθμ. 7/22.5.1995 Πρακτικὸν τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος Παναγίας Ἐκατονταφυλιανῆς Πάρου.

7. Τὴν υπ' ἀριθμ. 590/24.5.1995 πρότασιν ἡμῶν πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον.

8. Τὴν ἀπὸ 13.6.1995 ἐγκριτικὴν Ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ.,

ἀποφασίζομεν

Τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν Σχολῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς εἰς τὸ Ἱερὸν Προσκύνημα Παναγίας Ἐκατονταφυλιανῆς Πάρου μὲ σκοπὸν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν παραδοσιακὴν Ἐκκλησιαστικὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν, τὴν προσέλκυσιν νέων καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν εἰς τὸ διακόνημα τοῦ ἱεροψάλτου, καθὼς καὶ τὴν παροχὴν πάσης φύσεως βοηθείας εἰς τοὺς Ἱεροψάλτας οἱ ὅποιοι ὑπηρετοῦν ἤδη εἰς τοὺς ἐνοριακοὺς Ναοὺς.

Τὰ τῆς διοικήσεως καὶ λειτουργίας τῆς ἐν λόγω σχολῆς, ἡ ὁποία ὑπάγεται νομικῶς, διοικητικῶς καὶ οἰκονομικῶς εἰς τὸ Ἱερὸν Προσκύνημα Ἐκατονταφυλιανῆς Πάρου, καθορίζονται ὑπὸ ἰδιαίτερου Κανονισμοῦ.

Ἡ παρούσα νὰ δημοσιευθεῖ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Νάξῳ, τῆ 20ῆ Ἰουνίου 1995
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Παροναξίας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ὁ Β'

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΦΥΛΙΑΝΗΣ ΠΑΡΟΥ

Ἄρθρον 1

Διὰ Πράξεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παροναξίας, ἱδρύεται εἰς τὸ Ἱερὸν Προσκύνημα Παναγίας Ἐκατονταφυλιανῆς Πάρου, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Παροναξίας καὶ μὲ ἔδραν τὸ ἐξονομασθὲν Ἱερὸν Προσκύνημα, Σχολὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΣΧΟΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΦΥΛΙΑΝΗΣ ΠΑΡΟΥ».

Ἄρθρον 2

Σκοποὶ τῆς Σχολῆς τίθενται:

α) Ἡ καλλιέργεια καὶ διάδοσις τῆς πατροπαράδοτου ἐκκλησιαστικῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, διὰ τῆς θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς διδασκαλίας τῆς. Ἐπίσης ἡ ἀνάπτυξις καὶ διάδοσις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὕφους καὶ ἤθους, ὡς τοῦτο διεσώθη καὶ παρεδόθη εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

β) Ἡ ἀνδειξις νέων ἱεροψαλτῶν πρὸς ἐπὶ ἀνδρωσιν τῶν ψαλτικῶν ἀναλογίων καὶ ἡ ἐμπέδωσις εἰς αὐτοὺς συνειδήσεως, ὅτι ὡς κατώτεροι κληρικοί, ἀποτελοῦν τοὺς κυρίους βοηθοὺς καὶ συντελεστάς τῆς τελείσεως τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν μυστηρίων καὶ ἀκολουθιῶν.

Ἄρθρον 3

Μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνονται οἱ σκοποὶ εἶναι:

α) Ἡ ὑπεύθυνος διδασκαλία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ὑπὸ πεπειραμένων διδασκάλων εἰς πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν κατάρτισιν, ἀσκούντων τὸ λειτούργημα τοῦ ἱεροψάλτου ἢ ἐχόντων ἀσκήσει αὐτό.

β) Ἡ προβολὴ καὶ ἔξαρσις τοῦ μεγαλείου τοῦ παραδοσιακοῦ μουσικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θησαυροῦ ὡς ἱεράς παραδόσεως τῆς Ὁρθοδοξίας δι' ἐκδηλώσεων, δημοσίων ἐμφανίσεων, ἐκδόσεων, ὡς καὶ ἄλλων προσφῶρων μέσων.

γ) Ἡ δημιουργία μεγάλου χοροῦ διὰ τὴν πρότυπον ἐκτέλεσιν ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν ὕμνων καὶ ἢ ὀργάνωσις δημοσίων ἐμφανίσεων αὐτοῦ, ὡς καὶ ἢ συγκρότησις παιδικῶν χορωδιῶν εἰς ἐνορίας.

δ) Ἡ θεωρητικὴ ἔρευνα καὶ ἡ δημοσιότης τῶν ἐπιτευγμάτων ἀναφορικῶς πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ ἐξέλιξιν κατὰ καιροὺς τῆς πατρώας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς συνεργασίας μὲ ἄλλους φορεῖς πολιτιστικῶν στοιχείων, τὰς Ἱεράς Μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ κυρίως μὲ τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν.

Ἄρθρον 4

Πόροι τῆς Σχολῆς εἶναι τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς, τοῦ ποσοῦ καθοριζομένου κατὰ καιροὺς ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, πᾶσα δωρεὰ ἢ ἐπιχορήγησις ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἢ ἄλλων Ν.Π.Δ.Δ. καὶ Ν.Π.Ι.Δ. ὡς καὶ ἡ ἐτήσιος εἰσφορὰ τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος τῆς Ἐκατονταπυλιανῆς ἐκ τοῦ ταμείου αὐτοῦ, τοῦ ποσοῦ καθοριζομένου ὑπὸ τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 5

Τὴν Σχολὴν διοικεῖ ἑμελὲς Διοικητικὸν Συμβούλιον συγκεῖμενον ἐκ τοῦ ἐκάστοτε Προέδρου τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τοῦ Προσκυνηματος, Μητροπολίτου Παροναξίας, ὡς Προέδρου καὶ ἐκ δύο Μελῶν, Κληρικῶν ἢ Λαϊκῶν, ἐπὶ διετεῖ θητεία, διοριζομένων ὑπὸ τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τοῦ Προσκυνηματος. Τὸ ἀξίωμά των εἶναι τιμητικὸν καὶ διὰ τοῦτο ἄμισθον. Ἐν μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀσκεῖ καθήκοντα Γραμματέως.

Ἐὰν μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου δὲν ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς προσδοκίας τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς Σχολῆς, ἀντικαθίσταται καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας του μὲ ἀπόφασιν τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τοῦ Προσκυνηματος, ἠτιολογημένην.

Ἡ Σχολὴ ἐκπροσωπεῖται ἐνώπιον πάσης Ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἢ διὰ Μέλους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτουμένου.

Ἄρθρον 6

Ἡ Σχολὴ δὲν ἔχει ἰδικὴν τῆς διαχείρισιν. Αἱ εἰσπράξεις τῆς γίνονται διὰ τῶν ἐπίσημων Γραμματέων τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος ὅπως καὶ τὰ ἐξοδά της. Αἱ δαπάναι τῆς Σχολῆς καλύπτονται ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος.

Ἄρθρον 7

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἐπιλέγει ἐκάστοτε τὸν Διευθυντὴν τῆς Σχολῆς καὶ τοὺς Καθηγητὰς αὐτῆς. Εἰς τὸν Διευθυντὴν τῆς Σχολῆς καὶ τοὺς Καθηγητὰς χορηγεῖται ἀντιμισθία, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας καθορίζεται ὑπὸ τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς, εἰσηγήσει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 8

1. Ἡ φοίτησις εἰς τὴν Σχολὴν εἶναι δωρεάν, πλὴν τοῦ δικαιώματος ἐγγραφῆς.

2. Ὁ κύκλος σπουδῶν ὀρίζεται 5ετῆς. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον δι' ἀποφάσεώς του καταρτίζει, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Συλλόγου τῶν Καθηγητῶν, τὴν διδασκτέαν, κατ' ἔτος σπουδῶν, ὕλην τῶν θεωρητικῶν καὶ παραλλήλων πρὸς τὴν θεωρίαν μαθημάτων ὡς καὶ τὴν διάρκειαν καὶ τὸν χρόνον ἐνάρξεως καὶ λήξεως τοῦ διδακτικοῦ ἔτους. Τὰ θεωρητικὰ μαθήματα διδάσκονται ὑπὸ πτυχιούχων Καθηγητῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τὰ δὲ παράλληλα (Ἱστορία Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Τυπικὸν –περιλαμβανομένου καὶ τοῦ ἀγράφου– ἀπαγγελία ἀναγνωσμάτων, Λειτουργικὴ καὶ ὅ,τι ἄλλο) ὑπὸ εἰδημόνων.

Ἄρθρον 9

Διὰ τὴν τελικὴν κατάρτισιν τῶν μαθητῶν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδαχθέντων ἐκάστου ἔτους, ὑποβάλλονται οἱ μαθηταὶ εἰς κατατακτικούς, προαγωγικούς καὶ ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις. Τοὺς τίτλους σπουδῶν ὑπογράφει ὁ Πρόεδρος, ὁ Διευθυντὴς καὶ οἱ Καθηγηταί. Ἐπὶ τοῦ τίτλου τίθεται πάντοτε ἡ σφραγίδα τῆς Σχολῆς.

Ἄρθρον 10

Ὁ Διευθυντὴς εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς ἐν τῷ συνόλῳ της, εἰσηγείται εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τὰ θέματα τὰ ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν λειτουργίαν της, τὰ μαθήματα, τὸ ὥραριον ἐργασίας, τοὺς μαθητὰς, τοὺς τίτλους

καὶ γενικώτερον τὴν προβολὴν καὶ ἀναβάθμισιν τῆς Σχολῆς. Διευθύνει τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου τῶν Καθηγητῶν καὶ συγκαλεῖ τούτον εἰς συνεδρίαν, δύνανται δὲ καὶ νὰ διδάσκη.

Οἱ καθηγηταὶ συντελοῦν εἰς τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν, τὴν προβολὴν τῆς Σχολῆς καὶ ὑποχρεοῦνται νὰ ἀποφεύγουν κάθε τι τὸ ὁποῖον εἶναι δυνατόν νὰ παραβλάψῃ τὸ κύρος τῆς Σχολῆς καὶ τὴν καλὴν λειτουργίαν τῆς.

Συντρέχουν οἱ καθηγηταί, ἐν παντί, εἰς τὸ ποιμαντικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας γενικώτερον. Ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν προσφορᾶς συμβάλλουν εἰς τὴν ἐκκλησιολογικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν μαθητῶν, ἐμπνέοντες εἰς αὐτοὺς τὴν ὑποταγὴν εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Ἐκκλησίας, τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν τάξιν καὶ τὸ πνεῦμα συνεργασίας, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐκδηλώνουν πρὸς τὸ Πρεσβυτέριον τῆς Ἐνορίας, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ κληθῶν νὰ ὑπηρετήσουν.

Ἄρθρον 11

Ἡ Σχολὴ χρησιμοποιεῖ κυκλικὴν σφραγίδα φέρουσαν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πλευρὰν τὴν ἐνδειξὴν: «ΣΧΟΛΗ ΕΚΚΛ. ΒΥΖΑΝΤ. ΜΟΥΣΙΚΗΣ Ι. Π. ΕΚΑΤΟΝΤΑΠΥΛΙΑΝΗΣ ΠΑΡΟΥ». Ἐσωτερικῶς τὴν φράσιν: «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ». Εἰς τὸ μέσον φέρει ἐν σμικρύνσει γραμμικὸν σχέδιον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἐκατονταπυλιανῆς.

Ἄρθρον 12

Διὰ πᾶν θέμα μὴ ρυθμιζόμενον ὑπὸ τοῦ παρόντος ἀποφασίζει τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον κατὰ κυρίαρχον κρίσιν του.

Ἄρθρον 13

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἄρθρον 14

Κάλυψις δαπάνης

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματος τῆς Ἐκατονταπυλιανῆς Πάρου τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ὁ παρῶν κανονισμὸς ἐγκριθεὶς ὑπὸ τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Παροναξίας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἄρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 37, πργρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρῶσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίου Δημητρίου Μυκονιάτικα

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 5ῃ Ὀκτωβρίου 1995

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 37, πργρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρῶσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίας Αἰκατερίνης Πετραλώνων

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 11ῃ Ὀκτωβρίου 1995

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυθήρων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις

α) Ἐφημερίων: 1) Ἁγίου Βασιλείου Ἀλλοιζιανίκων, 2) Γενεσίου Θεοτόκου Λειβαδίου, 3) Μεταμορφώσεως Κεραμωτοῦ, 4) Ἐσταυρωμένου Πισιανίκων, 5) Ἁγίας Ἐλέσης Πούρκου, 6) Ἁγίας Πελαγίας Πελαγίας, 7) Ἀναλήψεως Σωτήρος Κάτω Λειβαδίου, 8) Ἁγίας Τριάδος Μητάτων, 9) Ἁγίου Μηνᾶ Λογοθετιανίκων, καὶ

β) Διακόνων: 1) Ἀναλήψεως Σωτήρος Κάτω Λειβαδίου,

2) Ἐσταυρωμένου Χώρας

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Κυθήροις τῆ 11ῃ Ὀκτωβρίου 1995

† Ὁ Κυθήρων ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νέας Σμύρνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) Προφήτου Ἡλιοῦ Βάρης, 2) Ἁγίου Γεωργίου Βουλιαγμένης, 3) Ἁγίου Νεκταρίου Βούλας, 4) Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης Ἀλίμου, 5) Ἁγίας Παρασκευῆς Ν. Σμύρνης καὶ 6) Ἁγίου Κωνσταντίνου Γλυφάδας

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ν. Σμύρνη τῆ 20ῆ Ὀκτωβρίου 1995

† Ὁ Ν. Σμύρνης ΑΓΘΑΓΓΕΛΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἀρθρῶν 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς

α) Γενεσίου Θεοτόκου Γαργαλιάνων, β) Εἰσοδίων Θεοτόκου Φλιατρῶν

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ (ἀρθροῦ 34/1β) «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κυπαρισίᾳ τῆ 23ῆ Ὀκτωβρίου 1995

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) Ἁγίου Ἰωάννου Ἐξοχικοῦ, 2) Ἁγίας Βαρβάρας Κακαλετρίου, 3) Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου Κάκκαβα, 4) Ἁγίου Νικολάου Κεφαλοβρύσεως, 5) Ἁγίου Γεωργίου Κρουονερίου, 6) Ἁγίου Νικολάου Λυκουδεσίου, 7) Ἁγίου Γεωργίου Μάλθης, 8) Ἁγίων Ἀποστόλων Μοναστηρίου, 8) Ἁγίας Παρασκευῆς Παιδεμένου, 9) Κοιμήσεως Θεοτόκου Στασίμου, 10) Κοιμήσεως Θεοτόκου Σιτοχωρίου, 11) Κοιμήσεως Θεοτόκου Στομίου, 12) Ἁγίου Δημητρίου Φλόκα καὶ 13) Κοιμήσεως Θεοτόκου Χαλκιά

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Κυπαρισίᾳ τῆ 20ῆ Ὀκτωβρίου 1995

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

**ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ**

Τηλ. καὶ Fax 72.18.308

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ὁμότ. Καθηγ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μ.Χ.Ε.

Τακτικὸν Μέλος τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Ἀκροβολισμοὶ κρούσεως;

Βλασίου Ι. Φειδᾶ, Ἡ Παπικὴ Ἐγκύκλιος Ut unum sint καὶ ὁ Διάλογος Ὁρθόδοξον καὶ ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπισκ. Ριζούτας Μακαρίου, Ἀναμνήσεις τοῦ πολέμου τοῦ 1940.

Ἡ ἐκλογή, χειροτονία καὶ ἐνθρόνισις τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ναυπάκτου, Ἐλασσῶνος, καὶ Σάμου κ.κ. Ἱεροθέου, Βασιλείου καὶ Εὐσεβίου.

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Ὁδοιπορικὸν εἰς Ἑλληνορθόδοξα Κέντρα τῆς Αὐστραλίας.

Ἀρχιμ. Νικ. Ἰ. Πρωτοπαπᾶ, Ἡ Θεοτόκος στὴν Ἀποκάλυψη.

Ἀρχιμ. Γρηγορίου Τσάκαλη, Ἐκκλησία Ἰσῶμα Χριστοῦ κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο.

Ἰωάννου Ν. Παπαμιχαλάκη, Αἱ Δημόσιαι Σχέσεις διὰ τὴν Θρησκείαν καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἰωάννου Μπουγάτσου, Ἡ συμβολὴ τοῦ Καν. Οἰκονομοῦ τοῦ ἐξ Οἰκονόμων εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Βιβλιοκρισίαι.

Κανονισμὸς 78/1995 καὶ Πράξεις συστάσεως ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων.

Παράρτημα.